

LV-2014-064

Landsvirkjun

Krafla og Bjarnarflag

Afköst borhola og efnainnihald vatns og gufu í
borholum og vinnslurás árið 2013

Lykilsíða

Landsvirkjun

Skýrsla LV nr:

LV-2014-064

Dags: 17. mars 2014

Fjöldi síðna: 73

Upplag: 5

Dreifing:

Birt á vef LV

Opin

Takmörkuð til

Titill:

Krafla og Bjarnarflag. Afköst borhola og efnainnihald vatns og gufu í
borholum og vinnslurás árið 2013

Höfundar/fyrirtæki:

Trausti Hauksson

Verkefnisstjóri:

Steinn Ágúst Steinsson

Unnið fyrir:

Landsvirkjun

Samvinnuaðilar:

Kemía

Útdráttur:

Skýrslan fjallar um árlegt eftirlit með borholum og vinnslurás orkuveranna í Kröflu og Bjarnarflagi. Fjallað er um breytingar á afköstum og ástandi borhola og á styrk efna í borholuvatni og gufu á milli ára. Teknar eru saman magntölur fyrir heildarupptekt gufu og vatns sem og um losun á yfirborð, í borholur og til andrúmslofts. Birtar eru mælingar á efnastyrk frárennslisvatns og útblástursgufo og tekna saman tölur um heildarlosun gróðurhúsalofttegunda og þungmálma frá virkjununum.

Lykilord: Krafla og Bjarnarflag. Afköst borhola. Efnainnihald vatns og gufu. Frárennsli. Útblastur. Dæling í hólum.
Gróðurhúsalofttegundir. Þungmálmar

ISBN nr:

Samþykki verkefnisstjóra
Landsvirkjunar

LV-2014-064

Krafla og Bjarnarflag

Afköst borhola og efnainnihald vatns og gufu í
borholum og vinnslurás árið 2013

EFNISYFIRLIT

1	INNGANGUR	6
2	KRAFLA	7
2.1	VINNSLURÁS ORKUVERSINS	7
2.2	AFKASTAMÆLINGAR	16
2.2.1	Afköst borhola	16
2.2.2	Massa og varmavinnsla	23
2.3	EFNAMÆLINGAR	28
2.3.1	Vatn og gufa úr borholum	28
2.3.2	Frárennsli frá Kröflustöð	31
2.3.3	Efnabreytingar í holum	38
3	BJARNARFLAG	49
3.1	AFKASTAMÆLINGAR	49
3.1.1	Afköst borhola	49
3.1.2	Massa og varmavinnsla	51
3.2	EFNAMÆLINGAR	53
3.2.1	Vatn og gufa úr borholum	53
3.2.2	Frárennsli	53
	Efnabreytingar í holum	59
4	NIÐURSTÖÐUR	61
4.1	Krafla	61
4.2	Bjarnarflag	61
5	HEIMILDASKRÁ	62

VIÐAUKI 1	Krafla og Bjarnarflag. Massa- og varmavinnsla og losun koldíoxíðs (CO_2) og brennisteinsvetnis (H_2S).	63
VIÐAUKI 2	Meðhöndlun sýna og efnagreiningaaðferðir.	69

TÖFLUSKRÁ

	bls
Tafla 1 Kröflustöð, efnagreining gufu inn í stöð, sýnataka 2013-07-01	8
Tafla 2 Kröflustöð, efnagreining gass, sýnataka 2013-07-02	8
Tafla 3 Kröflustöð, efnagreining kælivatns, sýnataka 2013-07-02	8
Tafla 4 Kröflustöð, afköst borhola árið 2013	17
Tafla 5 Kröflustöð. Styrkur efna í vatni og gufu borhola árið 2013.....	29
Tafla 6 Kröflustöð, borholur. Gas í gufu og gashlutföll árið 2013.....	30
Tafla 7 Kröflustöð, borholur. Reiknaður berghiti árið 2013	30
Tafla 8 Kröflustöð. Frárennslissýni árið 2013.	35
Tafla 9 Styrkur mengunarefna í borholusýnum í Kröflu 2013.....	36
Tafla 10 Styrkur mengunarefna í yfirborðsvatni í Kröflu 2013.....	36
Tafla 11 Umhverfismörk fyrir málma í yfirborðsvatni til verndar lífríki.....	36
Tafla 12 Heildarlosun mengunarefna frá Kröflu árið 2013.....	37
Tafla 13 Bjarnarflag. Afköst borhola 2013.....	49
Tafla 14 Bjarnarflag. Gas í gufu inn á veitu 2013.....	54
Tafla 15 Bjarnarflag. Berghiti 2013	54
Tafla 16 Bjarnarflag. Styrkur efna í vatni og gufu í borholum árið 2013	57
Tafla 17 Bjarnarflag. Frárennslissýni 2013.....	57
Tafla 18 Hitaveita Reykjahlíðar.....	57
Tafla 19 Styrkur mengunarefna í borholusýnum í Bjarnarflagi 2013.	58
Tafla 20 Styrkur mengunarefna ($\mu\text{g/l}$) í frárennslissvatni í Bjarnarflagi 2013.....	58
Tafla 21 Umhverfismörk fyrir málma í yfirborðsvatni til verndar lífríki.....	58
Tafla 22 Heildarlosun mengunarefna frá Bjarnarflagi árið 2013	58

MYNDASKRÁ

	bls	
Mynd 1	Kröflustöð vél 1 og 2. Raforkuframleiðsla árið 2013.....	9
Mynd 2	Kröflustöð vél 1 og 2. HP-gufa árið 2013	9
Mynd 3	Kröflustöð vél 1 og 2. LP-gufa árið 2013.....	10
Mynd 4	Kröflustöð. Meðburður í HP-gufu árið 2013.....	10
Mynd 5	Kröflustöð vél 1 og 2. Hitastig í eimsvala árið 2013.....	11
Mynd 6	Kröflustöð vél 1 og 2. Gasþrýstingur í eimsvala árið 2013.....	11
Mynd 7	Kröflustöð vél 1 og 2. Gashiti í eimsvala árið 2013.....	12
Mynd 8	Kröflustöð. Gas í HP-gufu árið 2013.	12
Mynd 9	Kröflustöð vél 1 og 2. Varmanýtni árið 2013.	13
Mynd 10	Kröflustöð vél 1og 2. Vélarnýtni árið 2013.	13
Mynd 11	Kröflustöð vél 1 og 2. Hitastig kælivatns árið 2013.	14
Mynd 12	Kröflustöð vél 1 og 2. Sýrustig kælivatns.....	14
Mynd 13	Borholur í Kröflu í júlí árið 2013.	15
Mynd 14	Leirbotnar, gufurennslí úr grunnum holum.	18
Mynd 15	Leirbotnar, vatnsrennslí úr grunnum holum.	18
Mynd 16	Leirbotnar, gufurennslí úr djúpum holum.....	19
Mynd 17	Leirbotnar, vatnsrennslí úr djúpum holum.	19
Mynd 18	Suðurhlíðar, gufurennslí úr holum.	20
Mynd 19	Suðurhlíðar, vatnsrennslí úr holum.	20
Mynd 20	Hvíthólaklif, gufurennslí úr holu KJ-21.....	21
Mynd 21	Hvíthólaklif, vatnsrennslí úr holu KJ-21.....	21
Mynd 22	Vesturhlíðar, gufurennslí úr holum.	22
Mynd 23	Vesturhlíðar, vatnsrennslí úr holum.	22
Mynd 24	Leirbotnar, grunnar holur. Árleg vinnsla og vermi.	23
Mynd 25	Leirbotnar, djúpar holur. Árleg vinnsla og vermi.....	24
Mynd 26	Suðurhlíðar Kröflu. Árleg vinnsla og vermi.	24
Mynd 27	Hvíthólaklif. Árleg vinnsla og vermi.	25
Mynd 28	Vesturhlíðar Kröflu. Árleg vinnsla og vermi.	25
Mynd 29	Kröflusvæði. Árleg vinnsla og vermi.	26
Mynd 30	Kröflusvæði. Árleg gufuvinnsla og frárennslí.....	27
Mynd 31	Flæðirit fyrir Kröflustöð í ágúst 2013	31
Mynd 32	Kröflusvæði. Árleg losun koldíoxíðs (CO ₂).	33
Mynd 33	Kröflusvæði. Árleg losun brennisteinsvætnis (H ₂ S).	34
Mynd 34	Leirbotnar, grunnar holur, SiO ₂ í vatni á móti tíma.	38
Mynd 35	Leirbotnar, djúpar holur, CO ₂ í gufu á móti tíma.	39
Mynd 36	Leirbotnar, djúpar holur, H ₂ S í gufu á móti tíma.....	40
Mynd 37	Leirbotnar, djúpar holur, SiO ₂ í vatni á móti tíma.	40
Mynd 38	Leirbotnar, djúpar holur, SO ₄ í vatni á móti tíma.	41
Mynd 39	Leirbotnar, djúpar holur, Cl í vatni á móti tíma.	41
Mynd 40	Suðurhlíðar, CO ₂ í gufu á móti tíma.	42
Mynd 41	Suðurhlíðar, Cl í vatni á móti tíma.	43
Mynd 42	Hvíthólaklif, vermi á móti tíma.	44
Mynd 43	Hvíthólaklif, SiO ₂ í vatni á móti tíma.	45
Mynd 44	Hvíthólaklif, CO ₂ í gufu á móti tíma.....	45
Mynd 45	Hvíthólaklif, H ₂ S í gufu á móti tíma	46
Mynd 46	Hvíthólaklif, H ₂ í gufu á móti tíma.	46
Mynd 47	Vesturhlíðar Kröflu, CO ₂ í gufu á móti tíma	47
Mynd 48	Vesturhlíðar Kröflu, H ₂ í gufu á móti tíma.....	48
Mynd 49	Vesturhlíðar Kröflu, SO ₄ í vatni á móti tíma.	48
Mynd 50	Bjarnarflag, gufurennslí úr holum.....	50
Mynd 51	Bjarnarflag, vatnsrennslí úr holum.....	50
Mynd 52	Bjarnarflag. Árleg vinnsla og vermi.	51
Mynd 53	Bjarnarflag. Árleg gufuvinnsla og frárennslí.....	52
Mynd 54	Flæðirit fyrir Bjarnarflagsstöð ágúst 2013.....	53
Mynd 55	Bjarnarflag. Árleg losun koldíoxíðs (CO ₂).	55
Mynd 56	Bjarnarflag. Árleg losun brennisteinsvætnis (H ₂ S).	56
Mynd 57	Bjarnarflag, CO ₂ í gufu á móti tíma.	59
Mynd 58	Bjarnarflag, H ₂ S í gufu á móti tíma.	60
Mynd 59	Bjarnarflag, Cl í vatni á móti tíma	60

1 INNGANGUR

Í júlí mánuði árið 2013 voru tekin vatns- og gufusýni úr samtals 18 holum í Kröflu og úr 2 holum í Bjarnarflagi til álegs eftirlits.

Tekin voru sýni úr eftirfarandi tengdum vinnsluholum sem voru blásandi:

Bjarnarflag: BN-09 og BJ-13

Hvíthólaklif: KJ-21

Leirbotnar: KG-05, KG-13, KG-24 og KJ-27

Suðurhlíðar: KJ-14, KJ-16, KJ-17, KJ-19, KJ-20, KJ-30, KJ-31 og KJ-37

Vesturhlíðar: KJ-32, KJ-33, KJ-34, KJ-36 og KT-40.

Staðsetning borhola í Kröflu er sýnd á mynd 13 (Kafla 3) og eru þær holur, sem voru blásandi og safnað var úr, auðkenndar með fylltum hring.

Borholurnar voru afkastamlældar samhliða sýnatöku með þynningaraðferð og mælingu á þrýstifalli yfir blendu.

Að auki var safnað sýnum úr vinnslurásum Kröflustöðvar þ.e. millieimsvala og gasútblæstri, háþrýsti- og lágþrýstigufu og kælivatni og einnig úr frárennsli frá skiljustöðvum og niðurdælingarvatni.

Í Bjarnarflagi var safnað sýnum úr Bjarnarflagslóni og skiljuvatni í skiljustöðvum. svo og af hitaveituvatni.

Trausti Hauksson hafði umsjón með afkastamælingum og sýnatöku og tók saman þessa skýrslu.

Ásgerður K. Sigurðardóttir og Baldur Brynjarsson aðstoðuðu við framkvæmd sýnatöku og afkastamælinga og efnagreindu sýnin.

Niðurstöður mælinga voru skráðar á tölvutækt form, og var forritið ViewData (útgáfa V1.65) notuð til úrvinnslu gagna við gerð skýrslunnar (Kemía 2010). Allar mæliniðurstöður eru aðgengilegar í ViewData.

2 KRAFLA

2.1 VINNSLURÁS ORKUVERSINS

Heildargufustreymi og afl hverfla sem og sýrustig kælivatns, lútgjöf, kælivatnsrennsli og hitastig, var skráð daglega af vaktmönnum í gagnavinnsluforritið ViewData.

Að auki var gasstyrkur og meðburður borholuvatns í háþrýsti- og lágþrýstilögnum mældur vikulega og niðurstöður skráðar í gagnagrunninn. Á myndum 1 til 12 eru dregnir upp ferlar þessara mæliniðurstaðna árið 2013.

Raforkuframleiðsla hverflanna er sýnd á mynd 1. Hverfill 1 var í gangi í 356 daga á árinu. Framleiðsla hans var að jafnaði um 28,2 MW. Orkuframleiðslan var 869 TJ á árinu. Framleiðsla hverfils 2 var að jafnaði um 28,1 MW en hann gekk í 346 daga og orkuframleiðslan var 839 TJ. Samtals var raforkuframleiðsla stöðvarinnar 1708 TJ.

Afkost virkjunarinnar voru 57 MW í upphafi árs en voru komin niður í 55 MW þegar vél 2 var tekin út um miðjan ágúst, en minnkunin átti sér stað nánast öll í maí mánuði. Eftir viðhaldsstopp náðist 56 MW framleiðsla og hélst hún þannig nánast óbreytt út árið.

Mælt gufurennslu inn á hverflana er sýnt á myndum 2 og 3. Gufuflæðimælar vélar 2 voru óvirkir allt árið.

Enginn meðburður borholuvatns mældist í háþrýstigufunni (sjá mynd 4).

Gas í háþrýsti- og lágþrýstigufu við stöðvarvegg var efnagreint og er samsetning gassins sýnd í töflu 1. Meðaltal gass í gufu inn á hverfil, þ.e. bæði háþrýsti og lágþrýstigufu, reknast um 0,91 %, samanborið við 0,95 % árið 2012. Heildargasstreymi inn í stöðina reknast 1,22 kg/s samanborið við 1,38 kg/s í fyrra.

Gassýnum var safnað úr millieimsvala og eftirkæli og er efnasamsetningin sýnd í töflu 2. Ástand gaslosunarþúnaðar virðist í góðu horfi.

Niðurstöður efnagreininga á vatnssýnum úr eimsvala og kæliturni vélasamstæðu 1 og 2 eru sýndar í töflu 3. Vatnið var í nokkuð góðu jafnvægi.

Hitastig í eimsvala er sýnt á mynd 5, eimsvalaþrýstingur á mynd 6 og hiti gass á mynd 7.

Gasstyrkur var mældur reglulega með rúmmálmælingu í háþrýstigufu (sjá mynd 8). Gasstyrkur mældist að jafnaði frá 0,90 % til 0,95 % en aukning varð í lok ársins. Gas í lágþrýstigufunni var ómælanlegt með rúmmálsaðferð.

Orkunýtni vélar 1 reiknaðist um 62,5% og varmanýtnin 17% sem eru trúlegar tölur. Ekki var hægt að reikna nýtni fyrir vél 2 því gufumælar voru óvirkir.

Mynd 11 sýnir hitastig kælivatnsins og mynd 12 sýrustig. Sýrustigi kælivatnsins er stjórnað með íblöndun skiljuvatns sem leitt er frá lágþrýstiskiljum. Sýrustig vatnsins var í sæmilegu jafnvægi allt árið lítilsháttar yfir pH 5.

Tafla 1 Kröflustöð, efnagreining gufu inn í stöð, sýnataka 2013-07-01

Nafn	Rennsli kg/s	Gufa							Gas hlutfall %
		CO2 mg/kg	H2S mg/kg	H2 mg/kg	N2 mg/kg	CH4 mg/kg	NH3 mg/kg	Ar mg/kg	
Hþ-Gufa	113,4	9375	1195	37,6	14,7	2,55		0,45	1,06
Lþ-Gufa	21,7	706	304	0,7	10,2	1,57		0,49	0,10
Samtölur	135,1	7983	1052	31,7	14	2,39		0,45	0,91

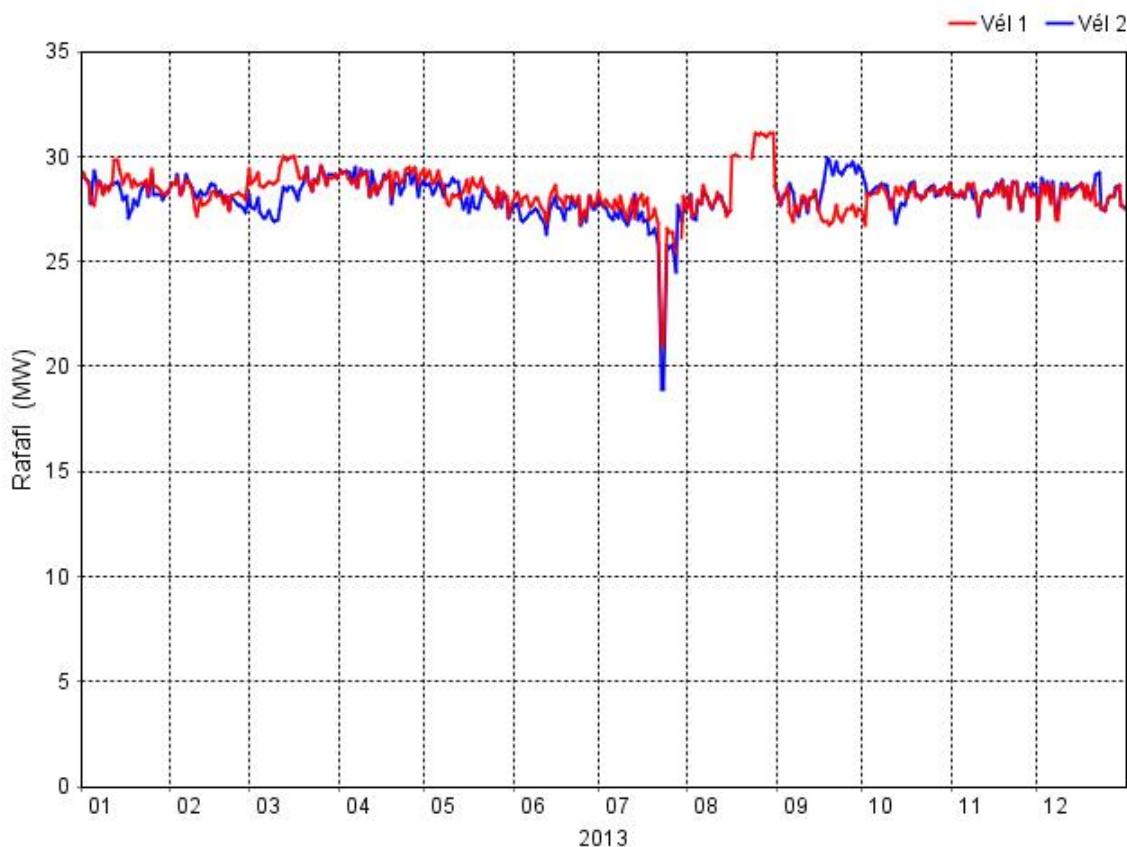
Tafla 2 Kröflustöð, efnagreining gass, sýnataka 2013-07-02

	CO2 %	H2S %	H2 %	O2 %	N2 %	CH4 %	Ar %
Nafn	%	%	%	%	%	%	%
Hþ-Gufa	79,65	13,11	6,97		0,20	0,06	0,00
Lþ-Gufa	62,21	34,59	1,36		1,41	0,38	0,05
Millieimsvalli 1	71,59	10,73	7,60	2,92	6,63	0,33	0,20
Gas 1	60,40	7,45	5,88	6,07	19,82	0,05	0,33
Millieimsvalli 2	73,38	11,10	7,17	2,56	5,56	0,05	0,18
Gas 2	59,00	8,46	5,82	6,30	20,00	0,07	0,35

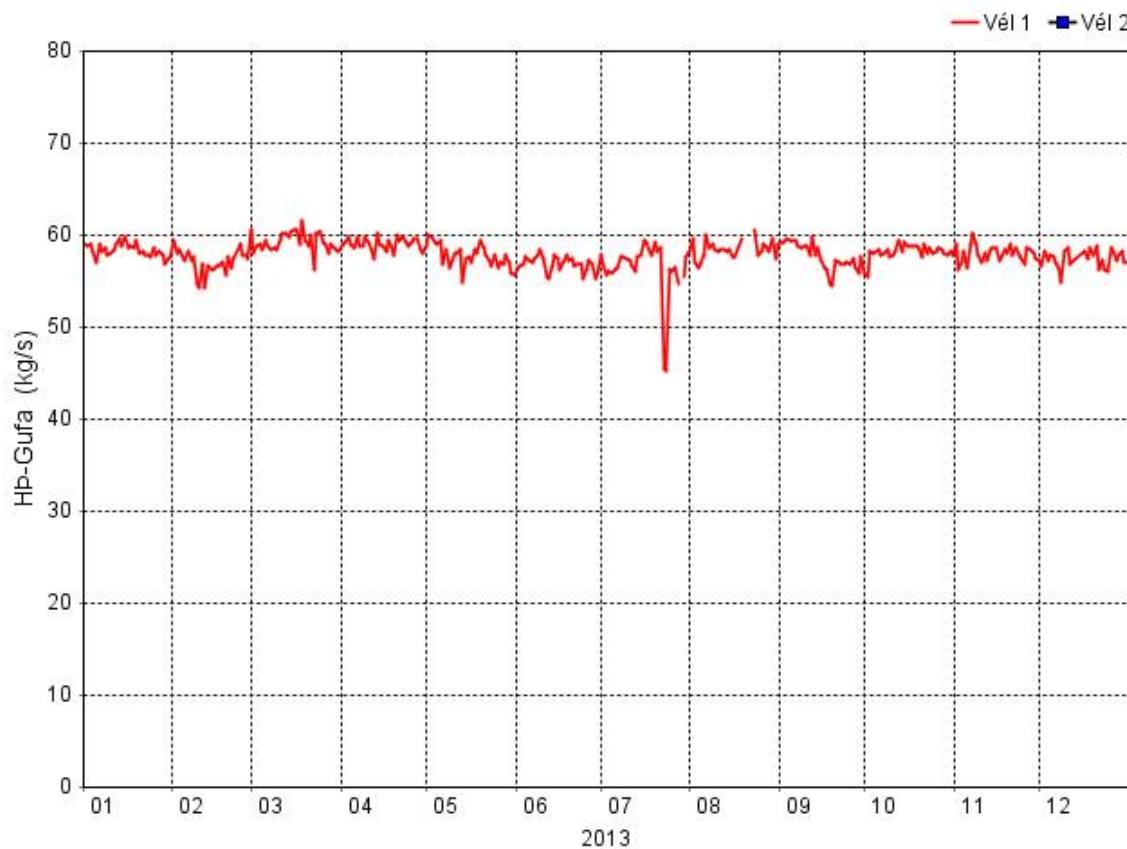
Tafla 3 Kröflustöð, efnagreining kælivatns, sýnataka 2013-07-02

Nafn	Hitastig °C	pH	Basi	CO2 mg/kg	H2S mg/kg	SiO2	Na	SO4 mg/kg	Rafleiðni µS/cm	SS mg/kg
				mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg
Eimsvali 1	39,7	5,86	2,7	28	6,7		19,2			10,7
Eimsvali 2	40	5,91	2,4	23	5,4		29,1			12,1
Kæliturn 1	20,4	6,63	1,5	6			20,3			6,1
Kæliturn 2	19,8	6,71	2,7	10			29,2	45,5		5,9

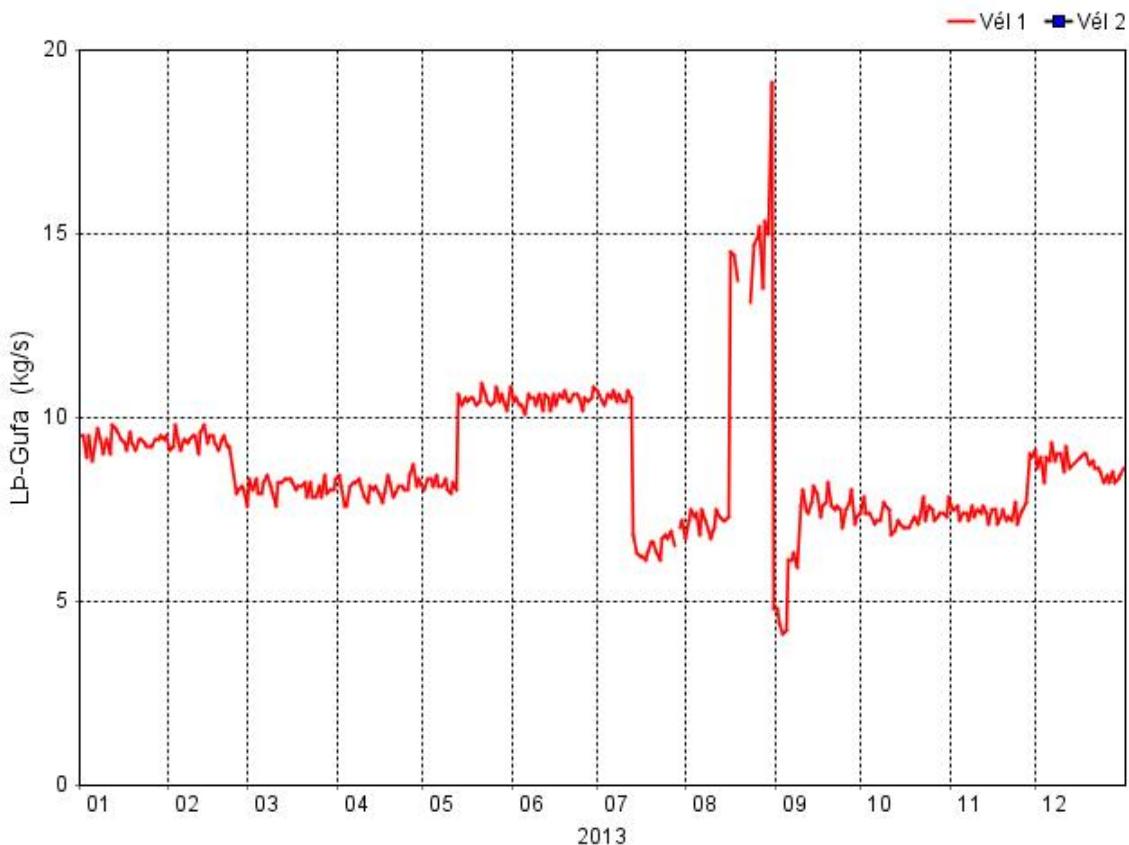
SS=brennisteinn

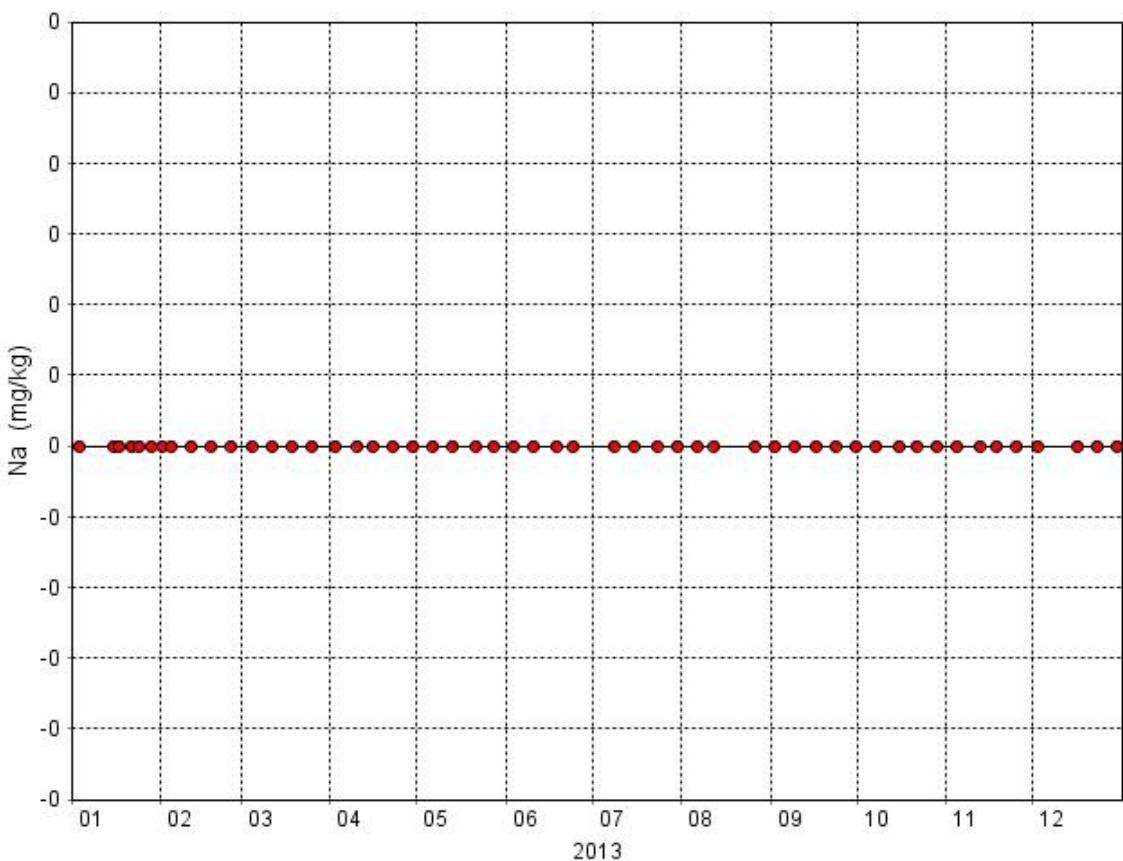
Mynd 1 Kröflustöð vél 1 og 2. Raforkuframleiðsla árið 2013.

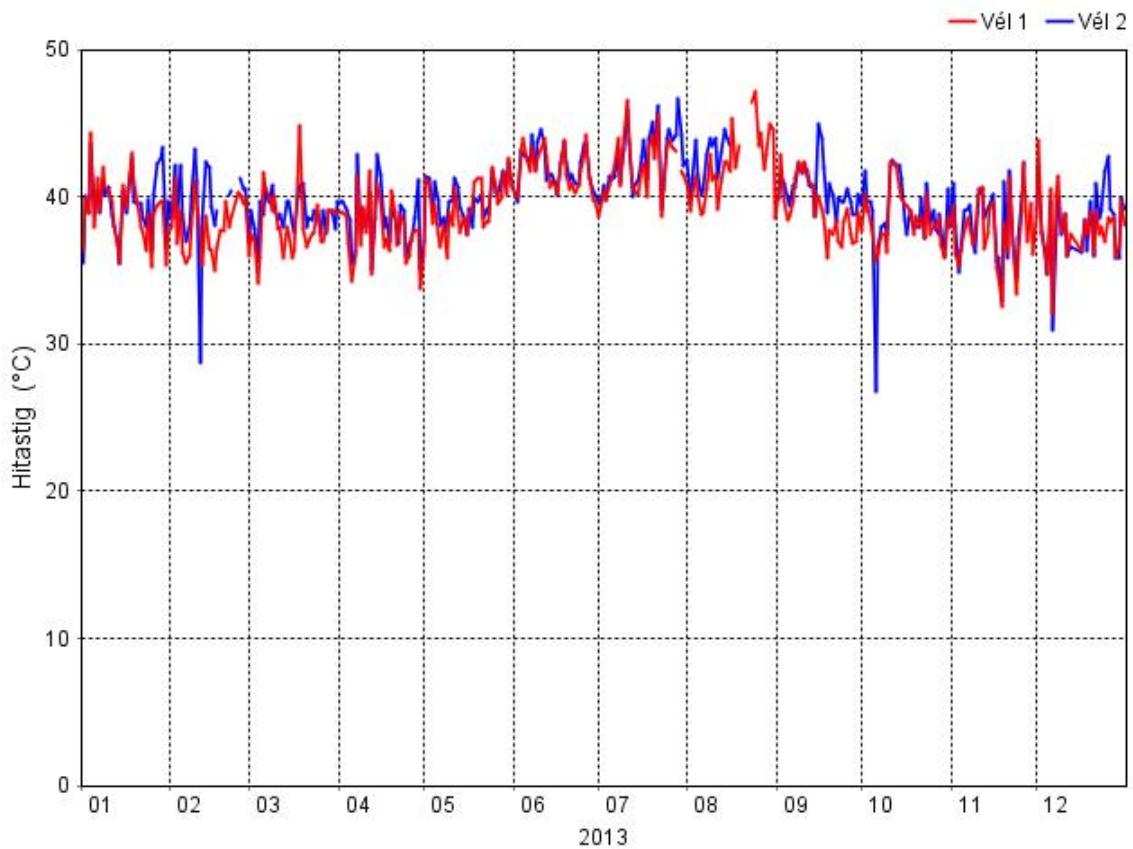
Mynd 2 Kröflustöð vél 1 og 2. Hp-gufa árið 2013.

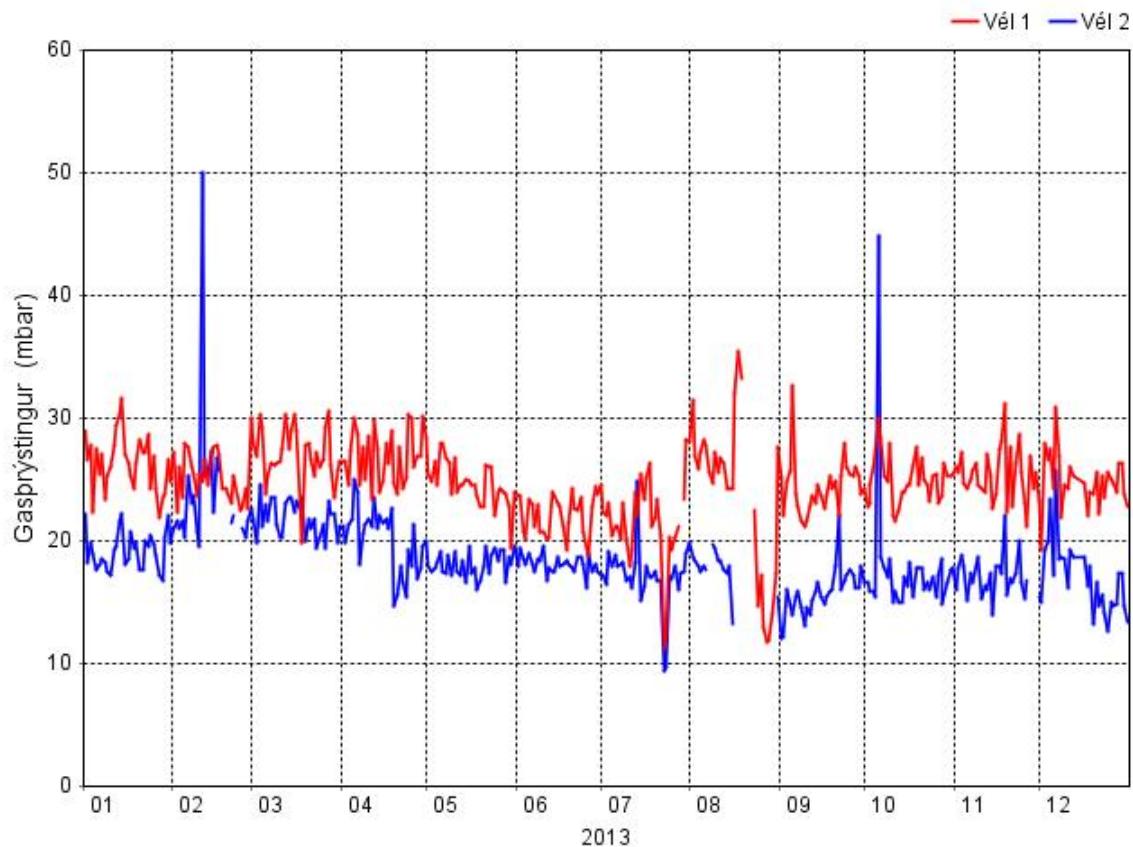
Mynd 3 Kröflustöð vél 1 og 2. LP-gufa árið 2013.

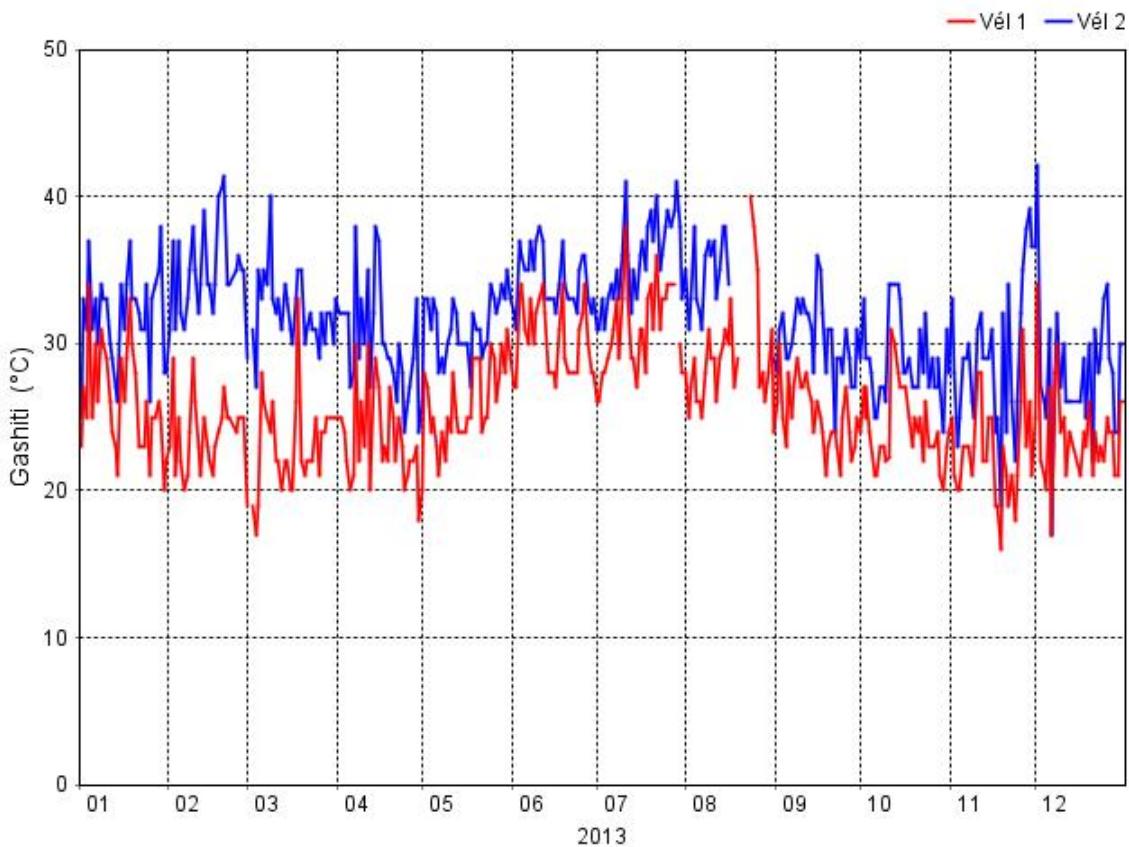
Mynd 4 Kröflustöð. Meðburður í HP-gufu árið 2013.

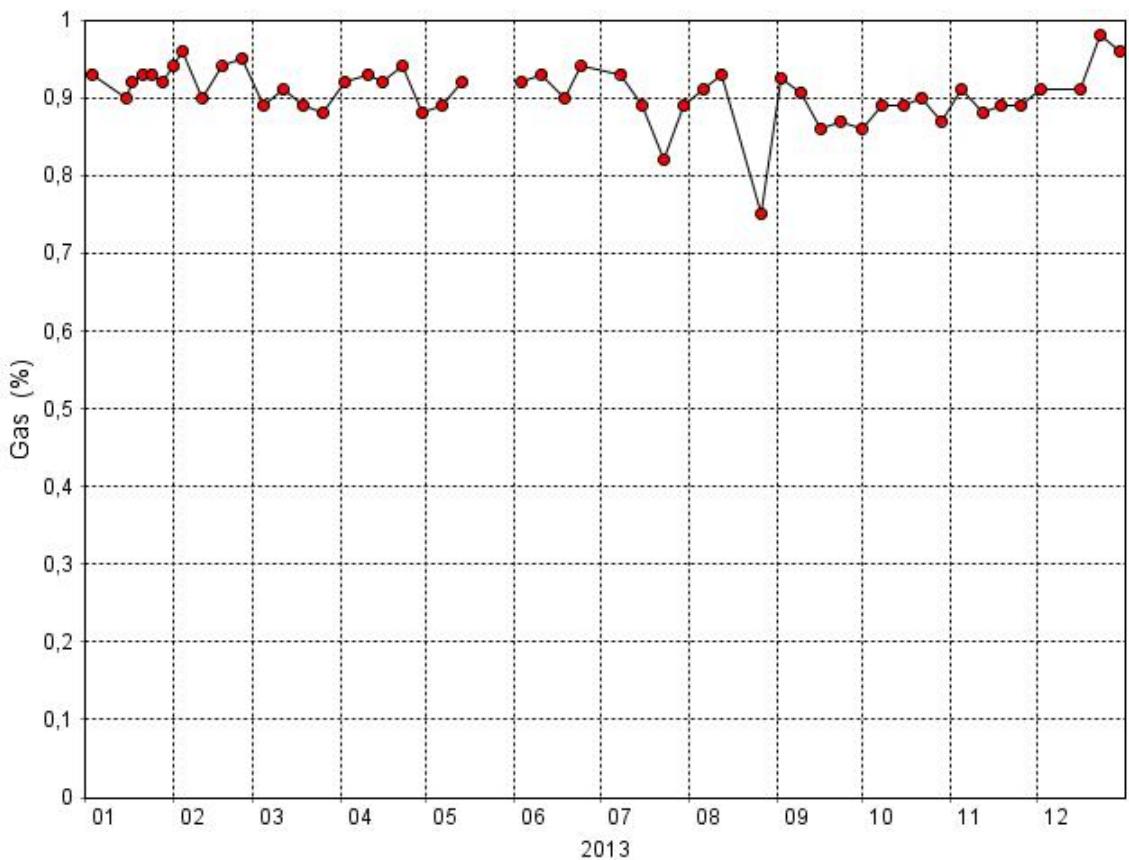
Mynd 5 Kröflustöð vél 1 og 2. Hitastig í eimsvala árið 2013.

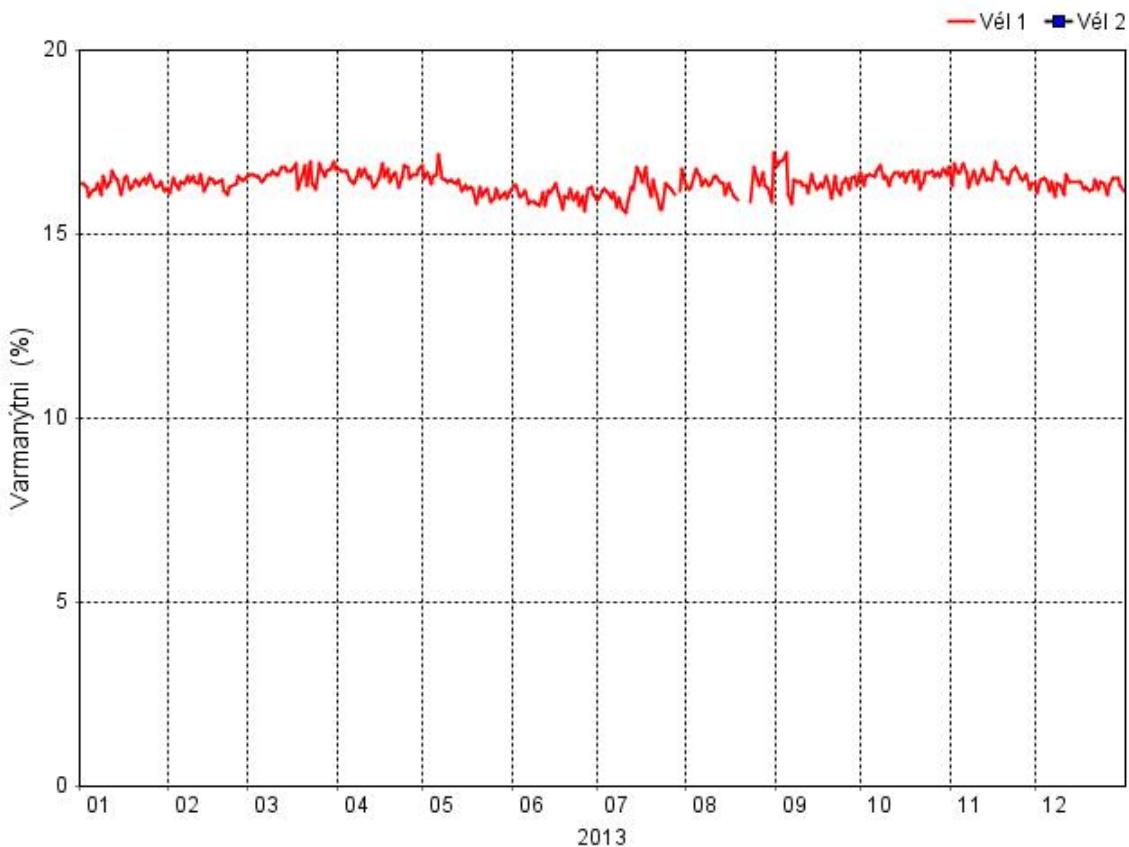
Mynd 6 Kröflustöð vél 1 og 2. Gasþýstingur í eimsvala árið 2013.

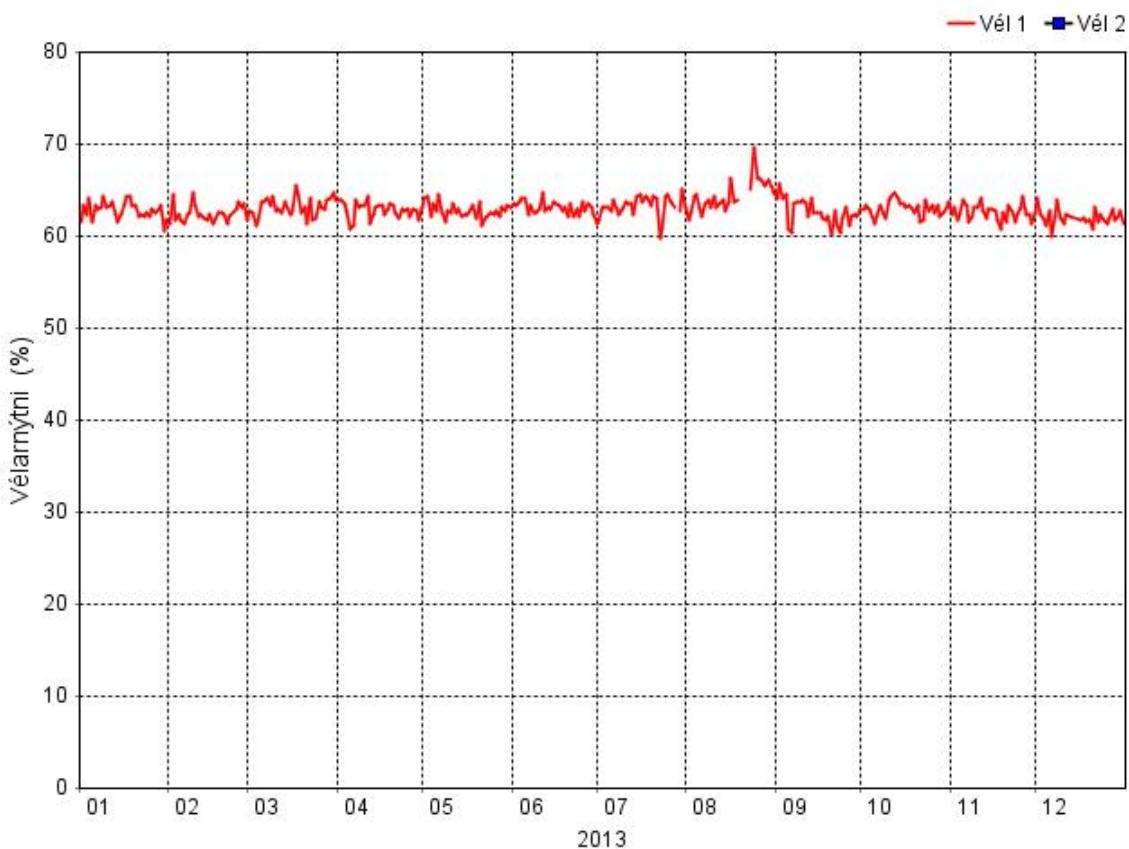
Mynd 7 Kröflustöð vél 1 og 2. Gashiti í eimsvala árið 2013.

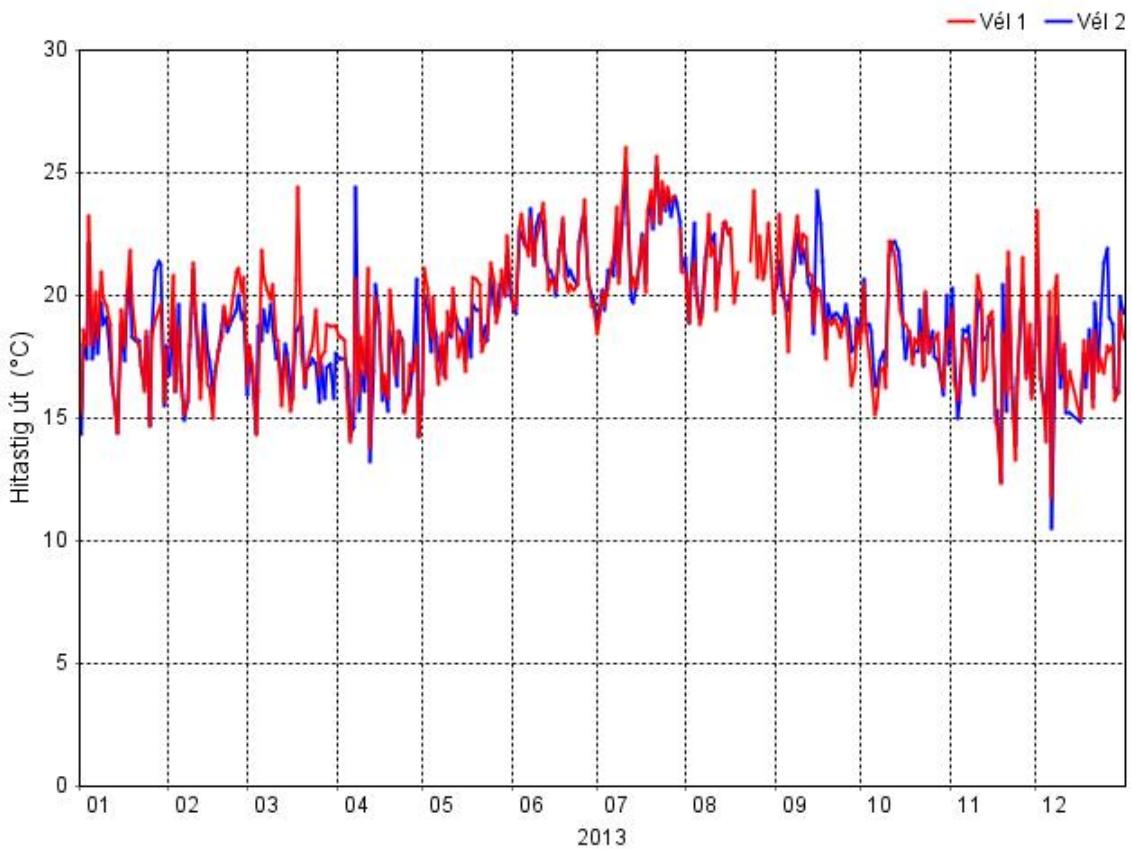
Mynd 8 Kröflustöð. Gas í HP-gufu árið 2013.

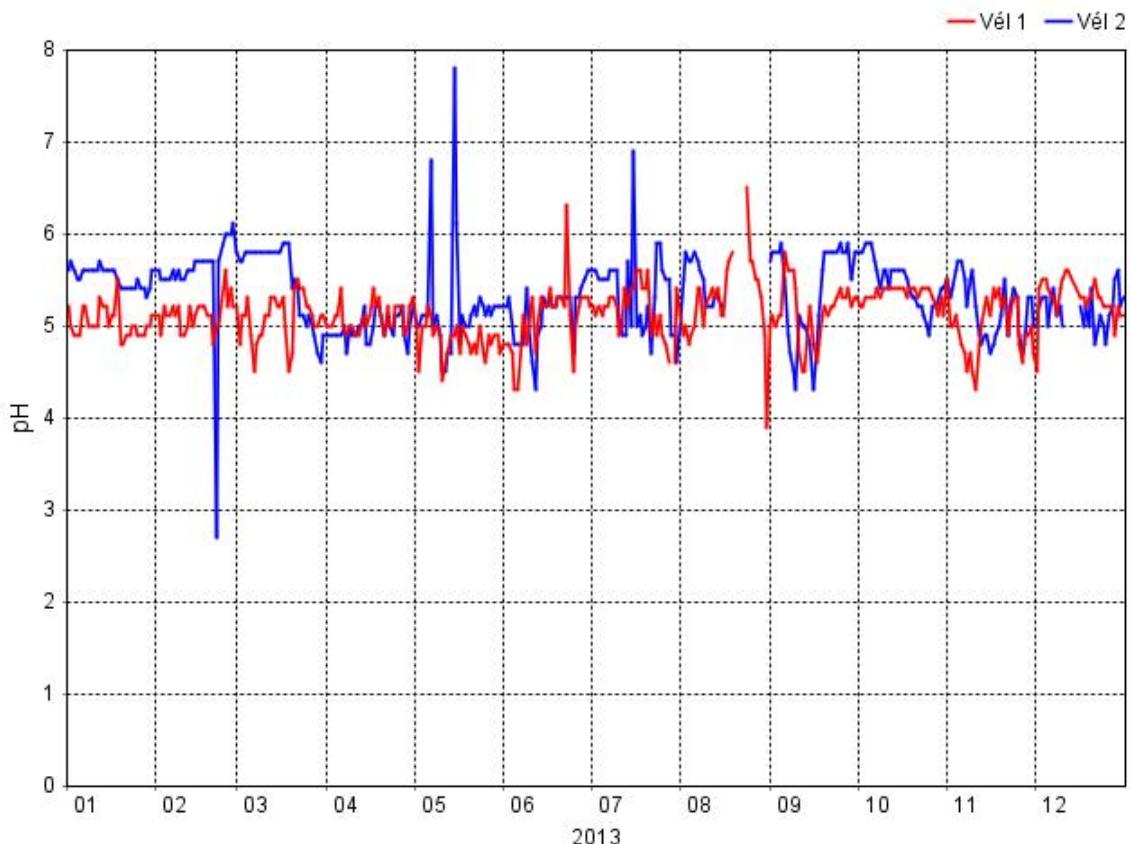
Mynd 9 Kröflustöð vél 1 og 2. Varmanýtni árið 2013.

Mynd 10 Kröflustöð vél 1 og 2. Vélarnýtni árið 2013.

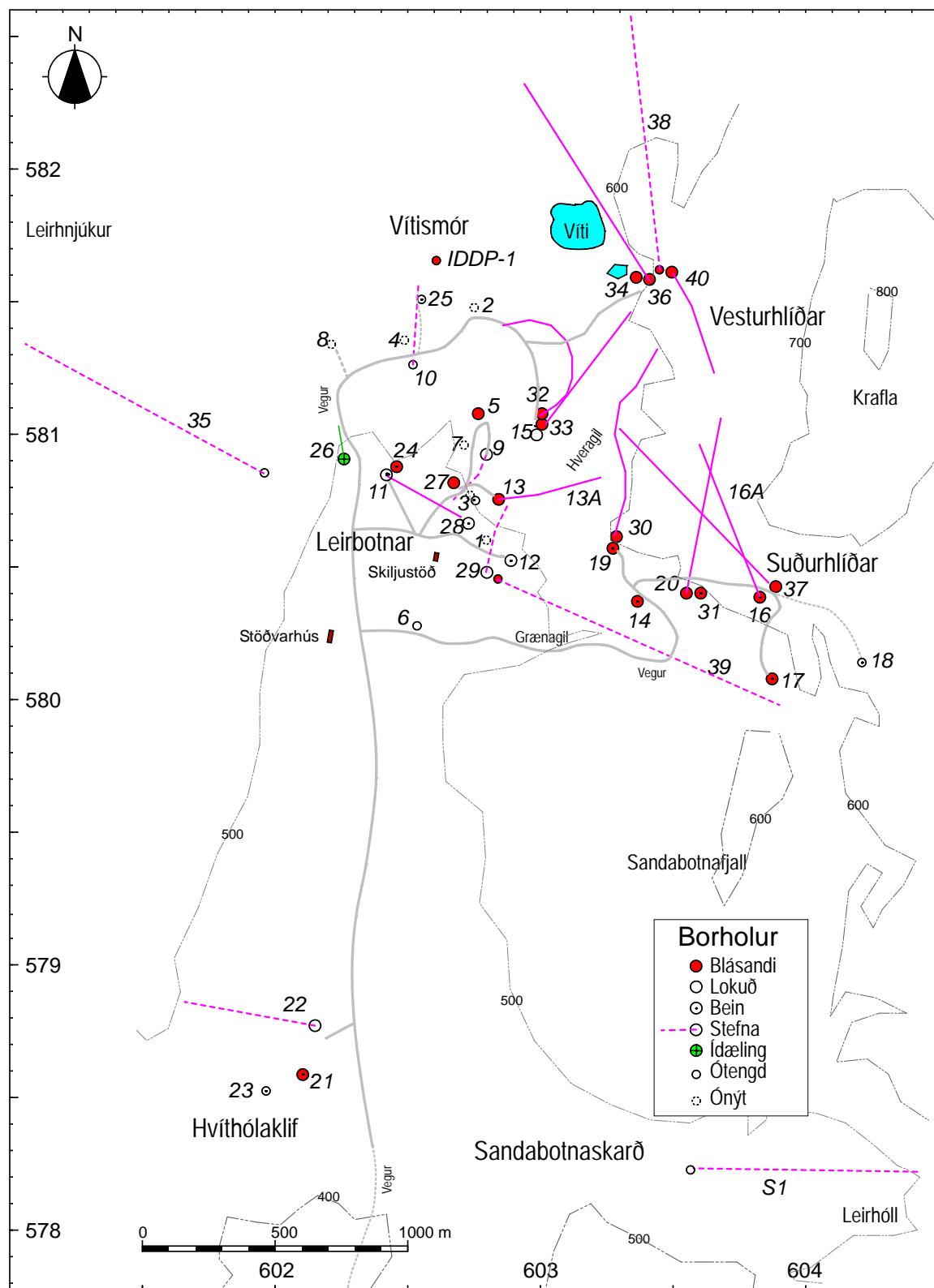

Mynd 11 Kröflustöð vél 1 og 2. Hitastig kælivatns árið 2013.

Mynd 12 Kröflustöð vél 1 og 2. Sýrustig kælivatns.

BORHOLUR Í KRÖFLU

Mynd 13

Borholur í Kröflu í júlí árið 2013.

2.2 AFKASTAMÆLINGAR

2.2.1 Afköst borhola

Afköstin voru ákvörðuð með mælingu á mismunaþrýstingi yfir tvífasa blendu samhliða vatnsákvörðun með þynningaraðferð. Vatnsákvörðun með þynningaraðferð byggist á því að litarefni er dælt inn í rennslispípuna með jöfnu rennsli og styrkur þess í sýni af vatninu ákvarðaður. Vermi og rennsli er síðan reiknað út frá þessum tveimur mælingum. Þar sem ekki var blenda í lögninni var vermið reiknað út frá kísilhita. Aðferðinni er lýst í skýrslu um innleiðingu hennar. (Trausti Hauksson 2011).

Mælingarnar voru skráðar í gagnagrunn ViewData og eru gögnin aðgengileg þeim sem þurfa, í gegnum vefaðgang. Forritið reiknar vermi og heildarrennsli sem og háþrýsti- og lágþrýstigufu og frárennslisvatn og gufu úr holunum eftir aðskilnað vatns og gufu í skiljustöð. Forritið reiknar einnig rafafl, sem framleiða má úr gufunni, miðað við uppgefna nýtni hverflanna í Kröflu (62,5%). Í töflu 4 eru birtar reiknaðar stærðir fyrir valdar mælingar úr hverri holu.

Í júlímánuði árið 2013 voru 18 holur tengdar Kröflustöð og framleiddu þær 113,4 kg/s af háþrýstigufu og 21,7 kg/s lágþrýstigufu, sem reikningslega nægir til framleiðslu á 56,0 MW af rafmagni. Hluti háþrýstigufunnar er notaður til þess að knýja gasdælur og voru afköst virkjunarinnar því nokkuð minni eða 54 MW.

Háþrýstigufa mældist 2,3 kg/s minni en á árið 2012 sem er minni árleg rýrnun en verið hefur undanfarin ár. Lágþrýstigufa mældist 0,8 kg/s minni en fyrir ári. Gufuframleiðsla á svæðinu dugar sem stendur ekki fyrir fullum afköstum stöðvarinnar sem á að geta framleitt a.m.k. 62 MW en framleiðir um 54 MW.

Á myndum 14 til 23 eru sýndar breytingar sem orðið hafa á gufu og vatnsrennsli úr vinnsluholunum frá því að þær voru teknar í notkun. Rennslið er reiknað við 7 bar þrýsting fyrir hávermisr holur og 1,2 bar þrýsting fyrir lágvermis holur.

Aðeins tvær grunnar lágvermisholur eru blásandi, holur KG-05 og KG-24. Rennsli úr þeim hefur ekki breyst mikið frá því að þeim var hleypt upp þar til síðustu tvö skipti. Sjá myndir 14 og 15. Það er vegna þess að nú eru holurnar ekki lengur teknar út á hljóðdeyfi til afkastamælinga við um 3 bar toppþrýsting heldur eru þær nú mældar á veitu með þynningaraðferð við mun lægri toppþrýsting.

Tvær holur vinna úr dýpri hluta Leirbotnasvæðisins, þ.e. holur KJ-13 og KJ-27. Vatnsrennsli úr þeim jókst fram að 2004 en gufurennсли breyst minna. Eftir 2004 hafa orðið óverulegar breytingar á afköstum þeirra. Sjá myndir 16 og 17.

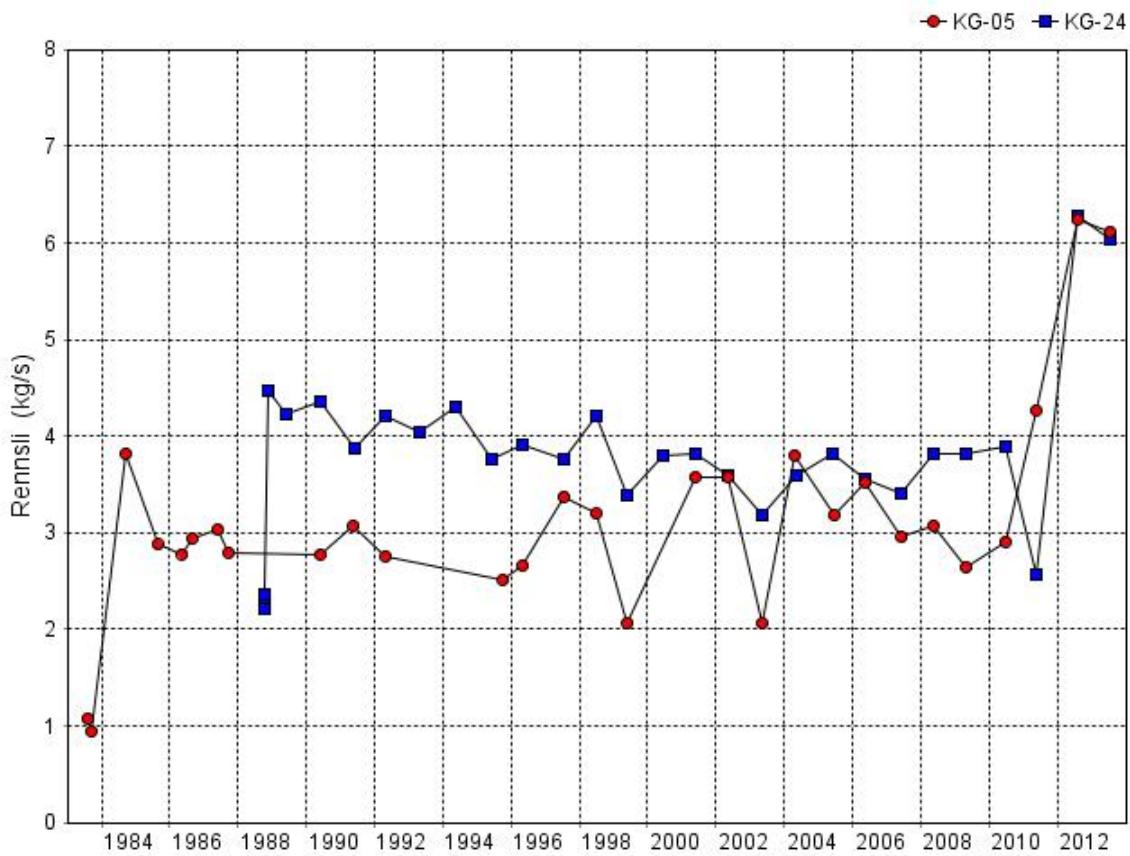
Afköst KJ-14, KJ-31 og KJ-37 í Suðurhlíðum hafa minnkað verulega frá því að þeim var hleypt upp. Þær gefa nú sáralítið afl. Huga ætti að örvinaraaðgerðum á þessum holum. Í framhaldi er æskilegt að þær verði reknar á hærri toppþrýstingi til þess að minnka haettu á uppsuðu og útfellingum í æðum. Hola KJ-30 minnkaði einnig í aflí frá síðasta ári en ekki tímabært að eiga við hana. Sjá myndir 18 og 19.

Hola KJ-21 á Hvíthólasvæði jók lítilsháttar við sig í aflí eftir afkastaminnkun síðustu ár. Sjá myndir 20 og 21.

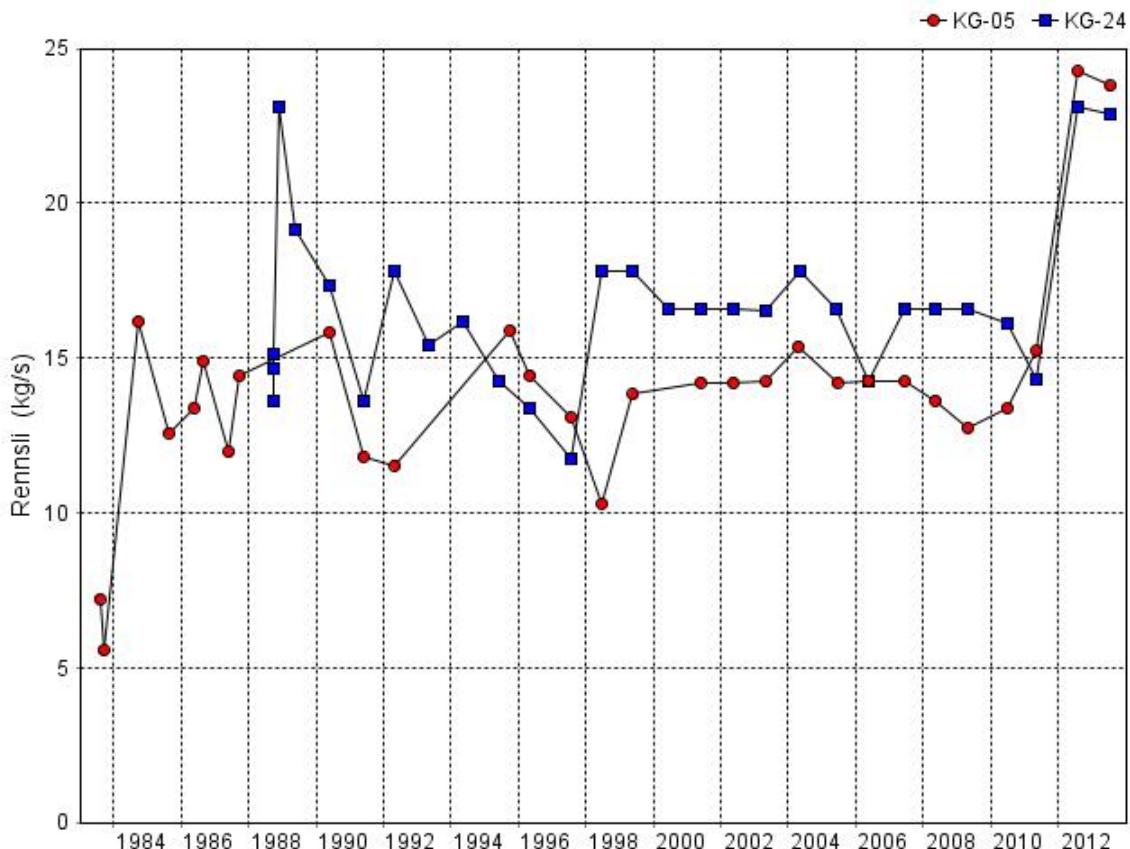
Holur KJ-32, KJ-34, KJ-36 á Vesturhlíðasvæðinu minnkuðu lítilsháttar í aflí en aðrar stóðu í stað. Sjá myndir 22 og 23.

Tafla 4 Kröflustöð, afköst borhola árið 2013

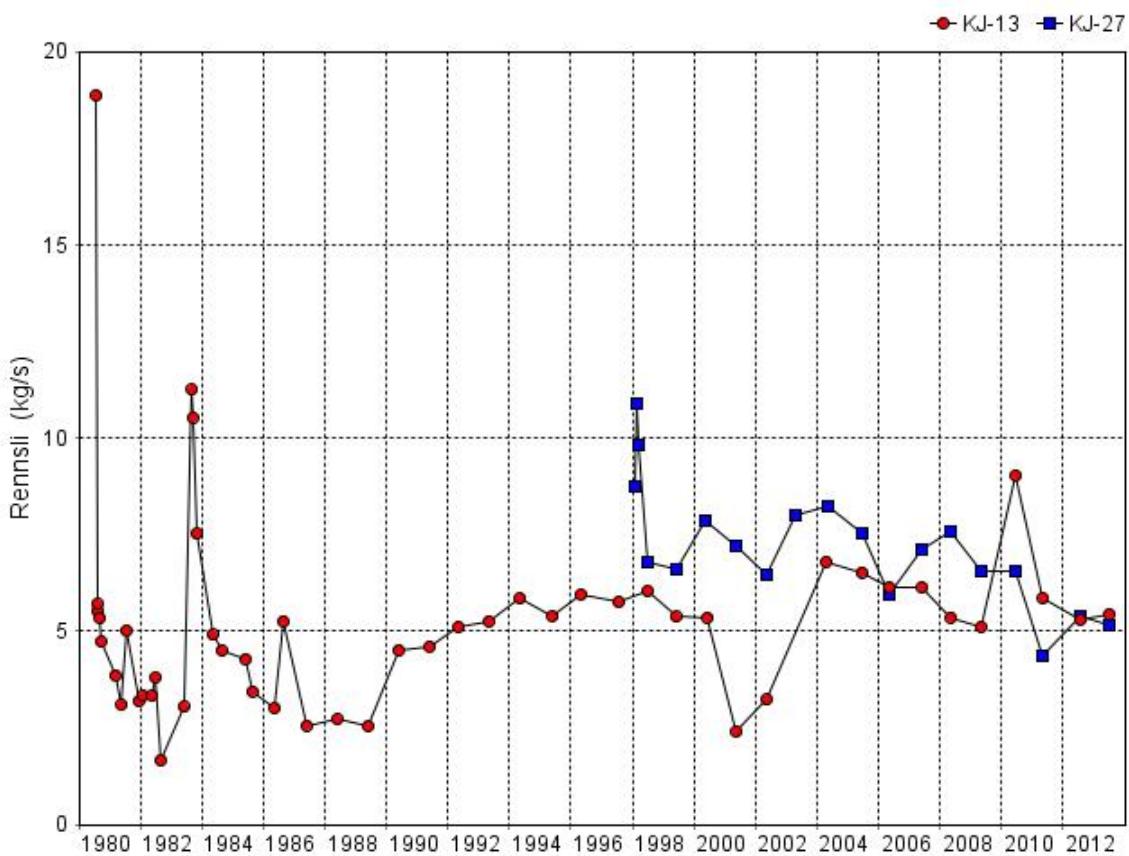
Nafn	Tími	Heildar			Hþ-Skilja	Lþ-Skilja	Frárennsli		Hverfill
		Vermi	Rennsli	Varmaafl	Gufa	Gufa	Gufa	Vatn	Rafafl
		kJ/kg	kg/s	MW	kg/s	kg/s	kg/s	kg/s	MW
KG-05	2013-07-16	967	29,9	23,9		6,1	1,0	22,7	1,9
KG-24	2013-07-16	976	28,9	23,4		6,0	1,0	21,9	1,9
KJ-13	2013-07-04	1446	15,4	19,7	5,5	0,9	0,4	8,7	2,7
KJ-14	2013-07-10	2724	2,8	7,2	2,7	0,0	0,0	0,1	1,2
KJ-16	2011-01-05	2660	1,4	3,4	1,3	0,0	0,0	0,1	0,6
KJ-17	2013-07-03	2412	6,5	14,6	5,4	0,1	0,0	1,0	2,4
KJ-19	2013-07-10	2728	2,9	7,4	2,8	0,0	0,0	0,0	1,2
KJ-20	2013-07-10	2652	4,7	11,8	4,5	0,0	0,0	0,2	1,9
KJ-21	2013-07-03	1100	37,7	35,1	7,0	2,8	1,2	26,6	3,9
KJ-27	2013-07-04	1035	33,5	29,0	5,1	2,6	1,1	24,6	3,0
KJ-30	2013-07-08	2720	19,3	49,3	18,9	0,0	0,0	0,4	8,2
KJ-31	2013-07-11	2787	1,0	2,6	1,0	0,0	0,0	0,0	0,4
KJ-32	2013-07-16	1160	42,3	42,0	9,1	3,1	1,3	28,8	4,9
KJ-33	2013-07-11	2492	3,2	7,5	2,8	0,0	0,0	0,4	1,2
KJ-34	2013-07-09	2654	19,5	48,4	18,4	0,1	0,0	0,9	8,0
KJ-36	2013-07-09	2681	10,7	26,9	10,2	0,0	0,0	0,4	4,5
KJ-37	2013-07-11	2299	1,2	2,5	0,9	0,0	0,0	0,2	0,4
KT-40	2013-07-09	2727	18,2	46,5	17,8	0,0	0,0	0,3	7,7
Samtölur		1605	279,1	401,2	113,4	21,7	6,0	137,3	56,0

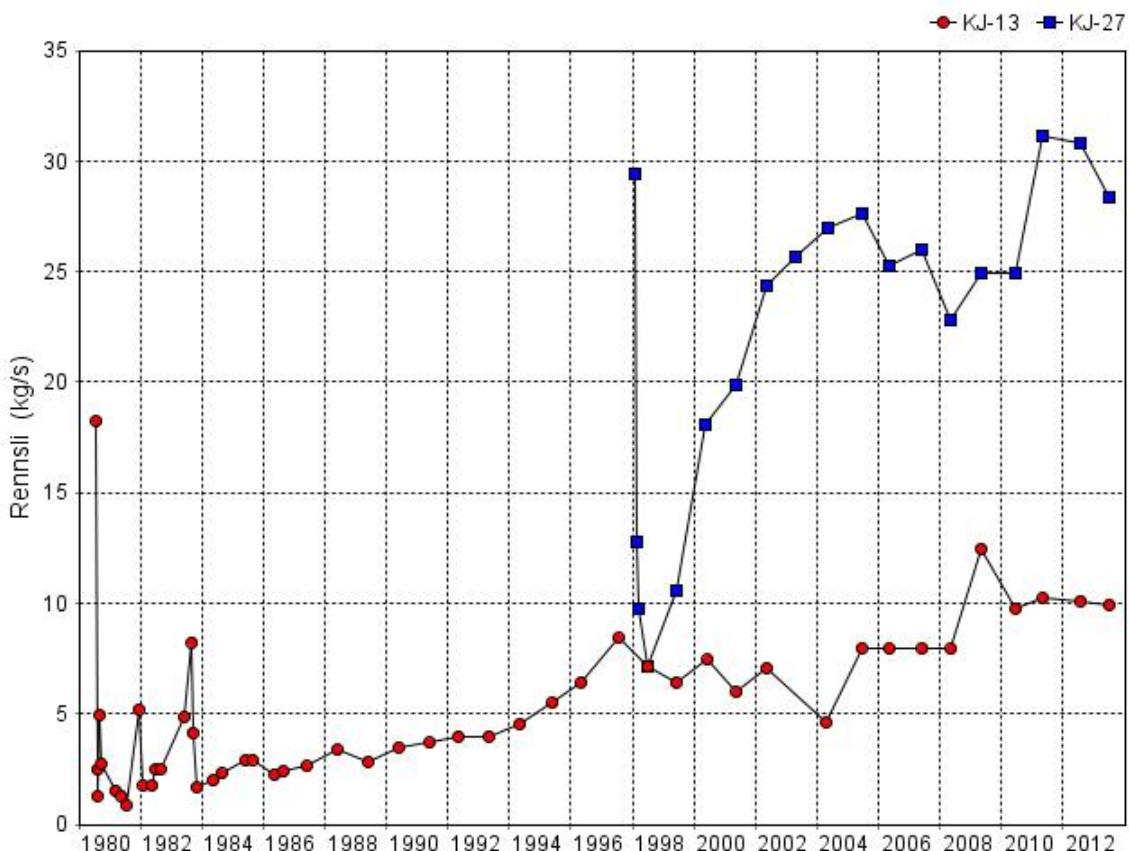
Mynd 14   *Leirbotnar, gufurennslí úr grunnum holum.*

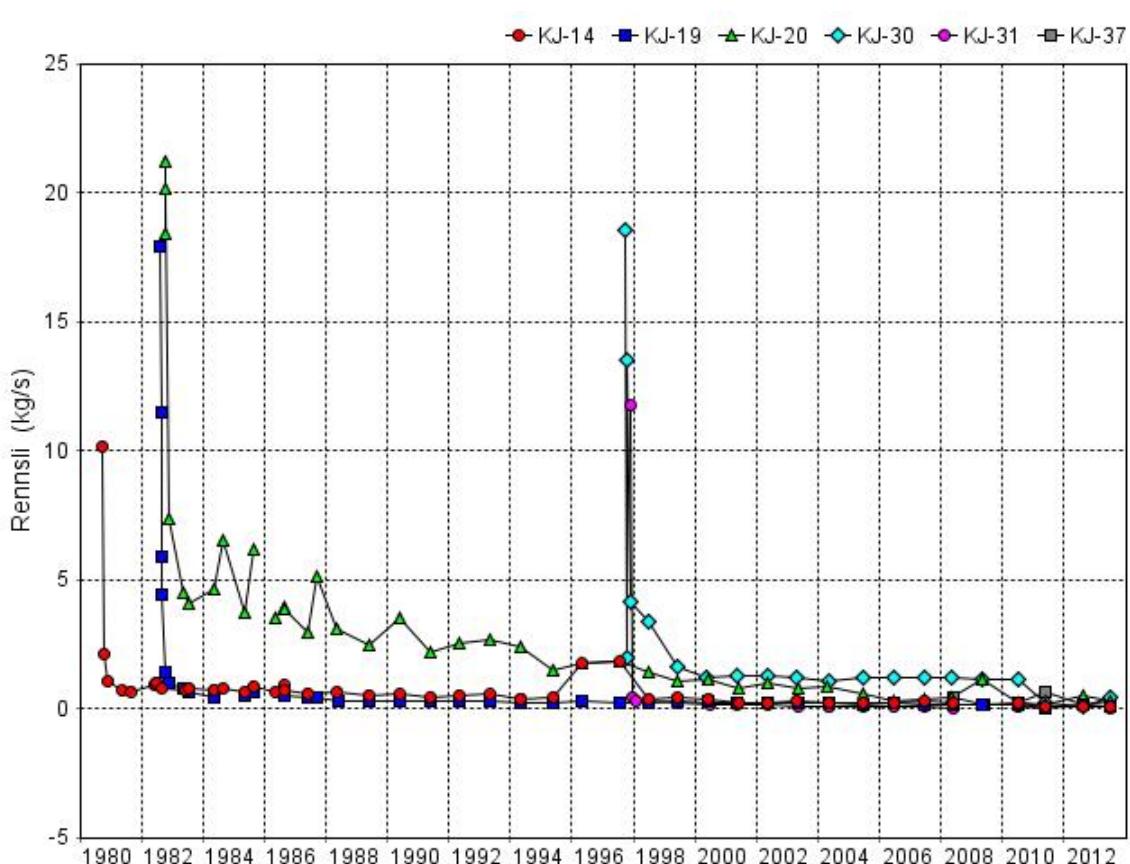
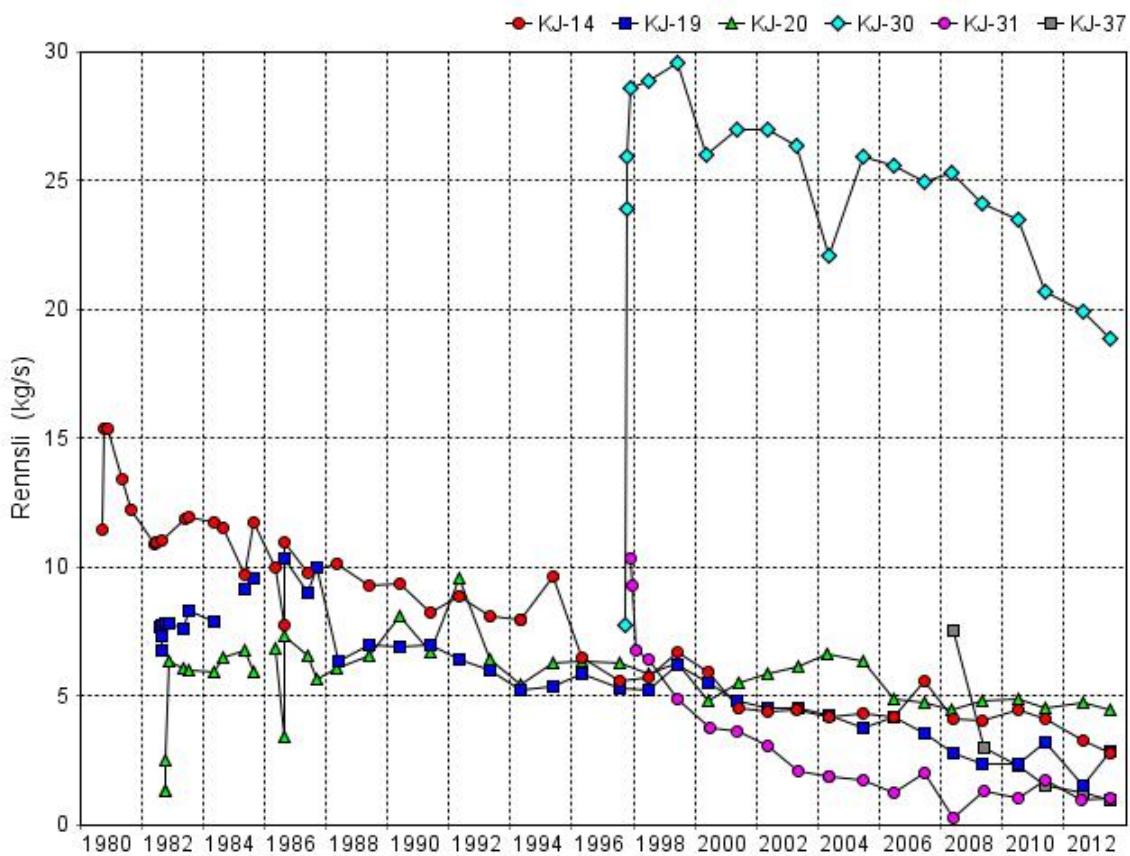
Mynd 15   *Leirbotnar, vatnsrennsli úr grunnum holum.*

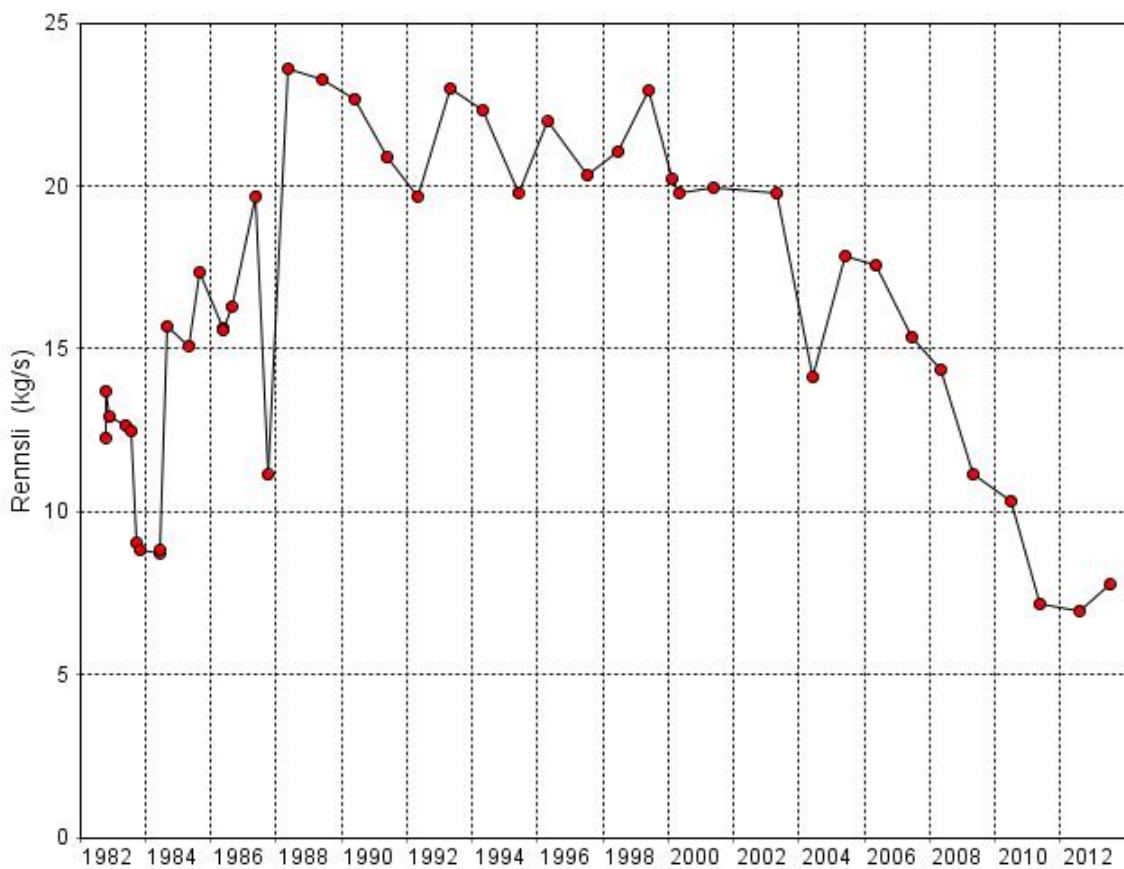

Mynd 16 Leirbotnar, gufurennslí úr djúpum holum.

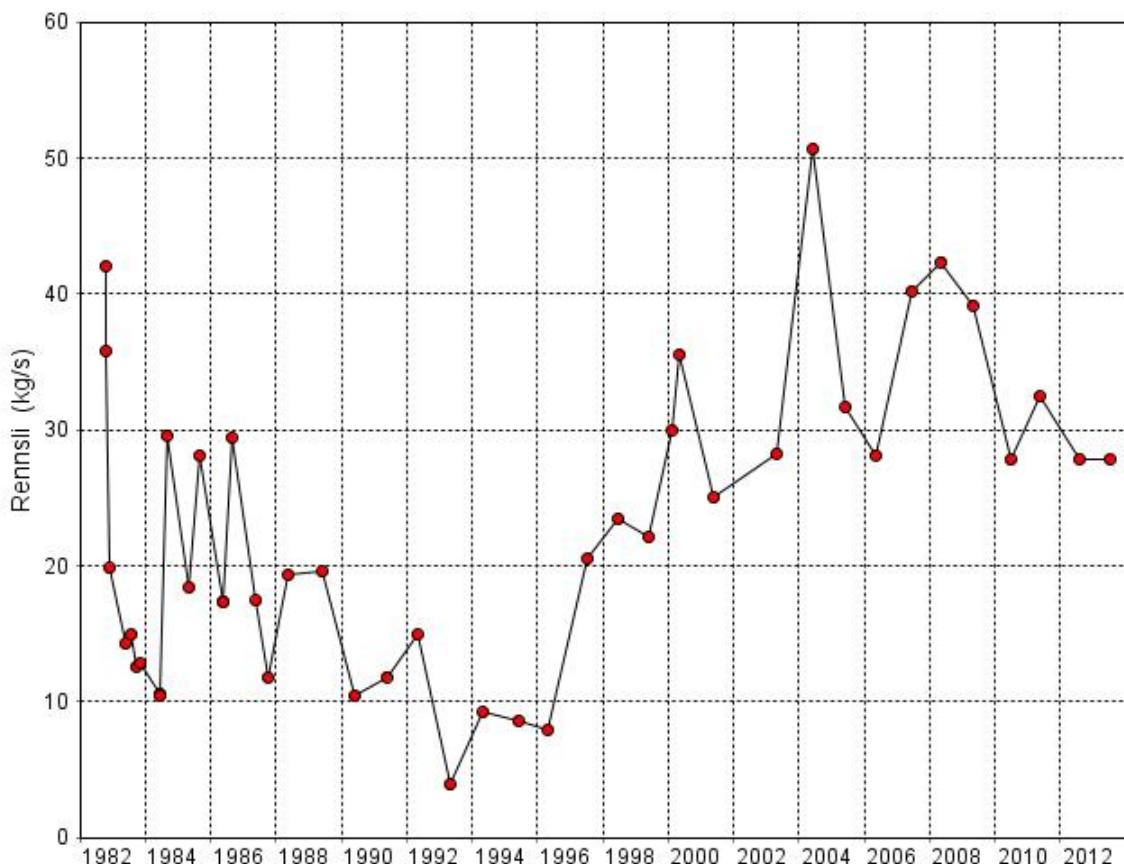

Mynd 17 Leirbotnar, vatnsrennslí úr djúpum holum.

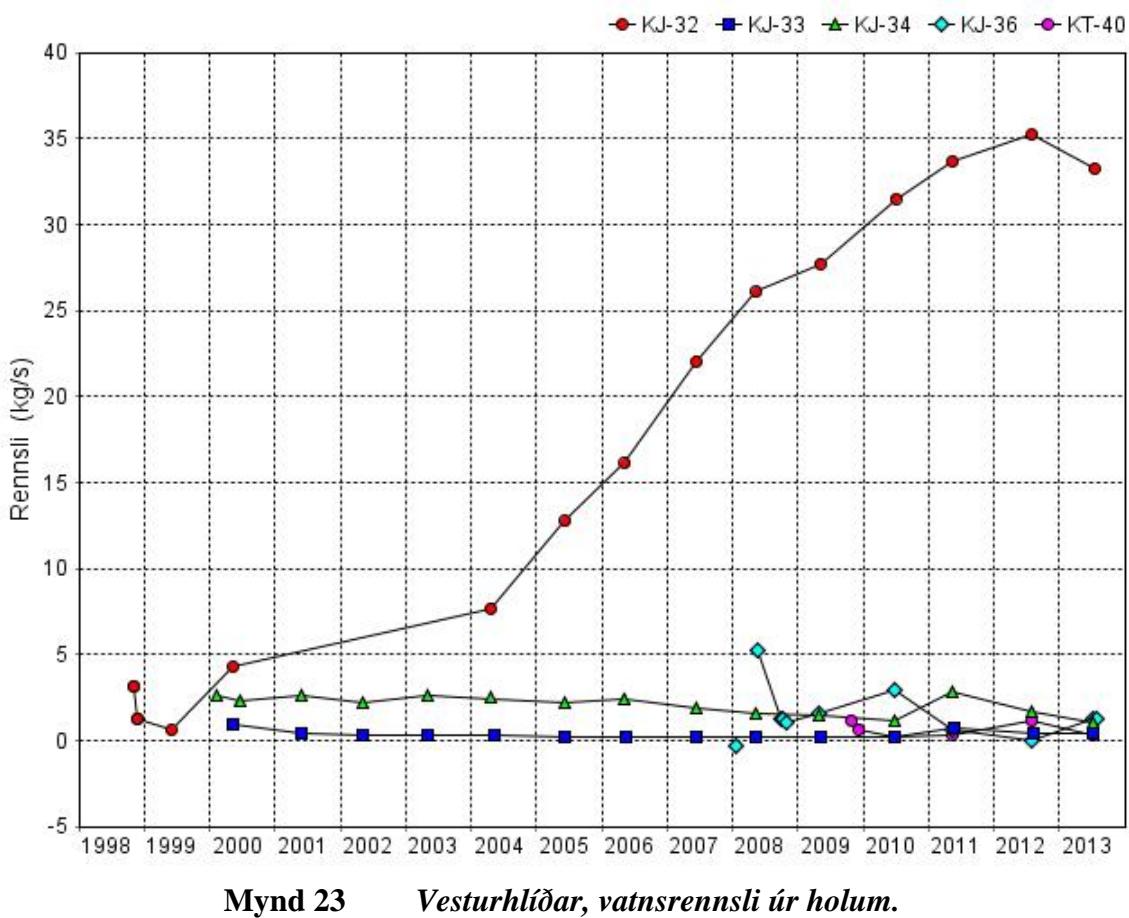
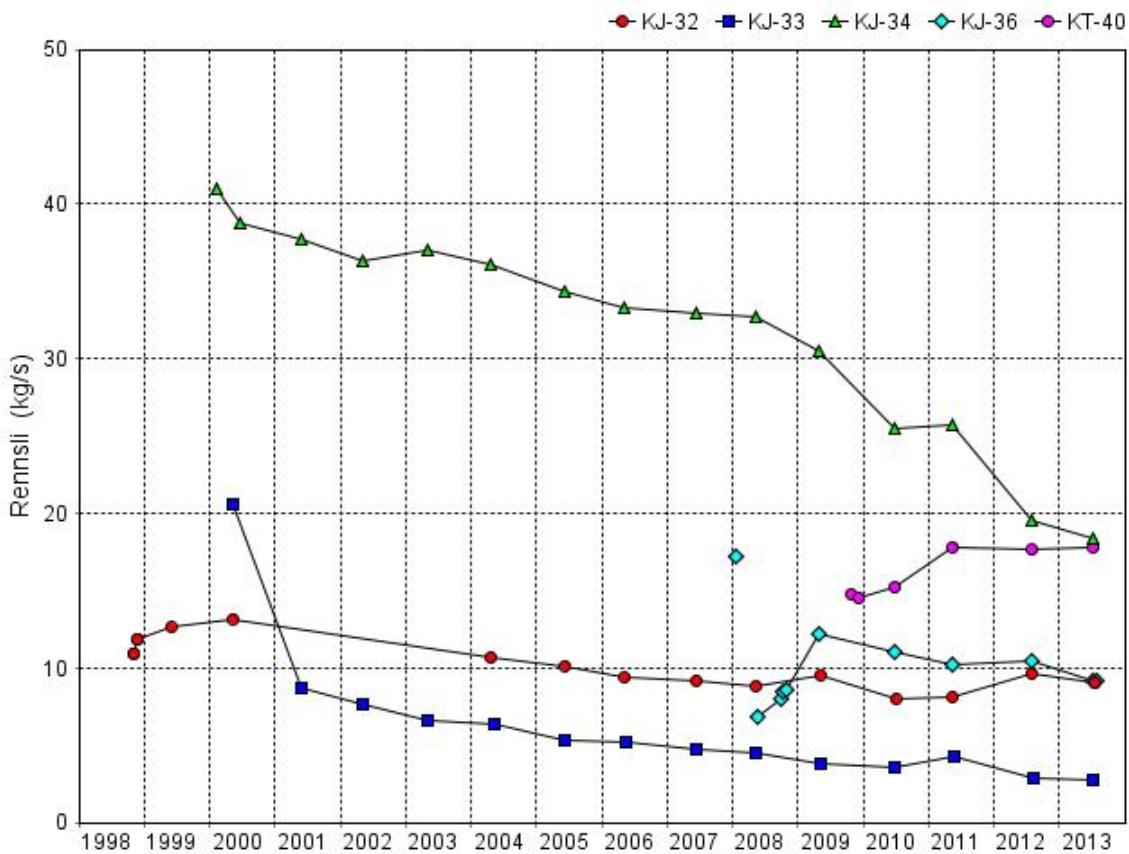

Mynd 20 Hvíthólaklif, gufurennslir úr holu KJ-21.

Mynd 21 Hvíthólaklif, vatnsrennslir úr holu KJ-21.

2.2.2 Massa og varmavinnsla

Árleg massa- og varmavinnsla úr jarðhitageyminum í Kröflu var reiknuð fyrir einstök vinnslusvæði og eru niðurstöður birtar í Viðauka 1 en þar kemur einnig fram hversu miklu var dælt í holur.

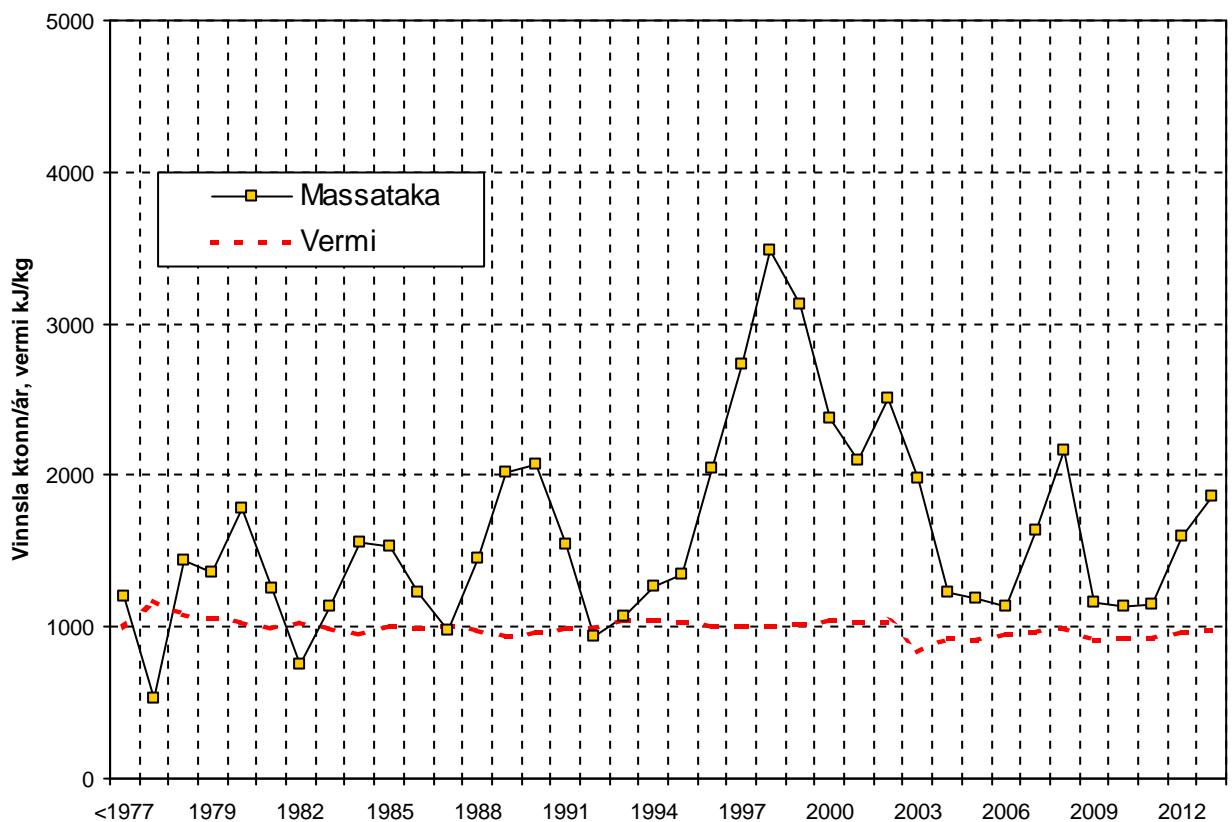
Árleg massavinnsla úr hverju svæði, meðalvermi og niðurdæling er sýnt á myndum 24 til 28, og heildar massavinnsla og meðalvermi úr Kröflusvæði er sýnt á mynd 29.

Tekin voru samtals um 9.541 þúsund tonn af vatn og gufu úr svæðinu á árinu 2013. Þar af var gufa til raforkuframleiðslu 4.810 þúsund tonn. Upptekt vegna prófunar á nýjum holum var 550 þúsund tonn.

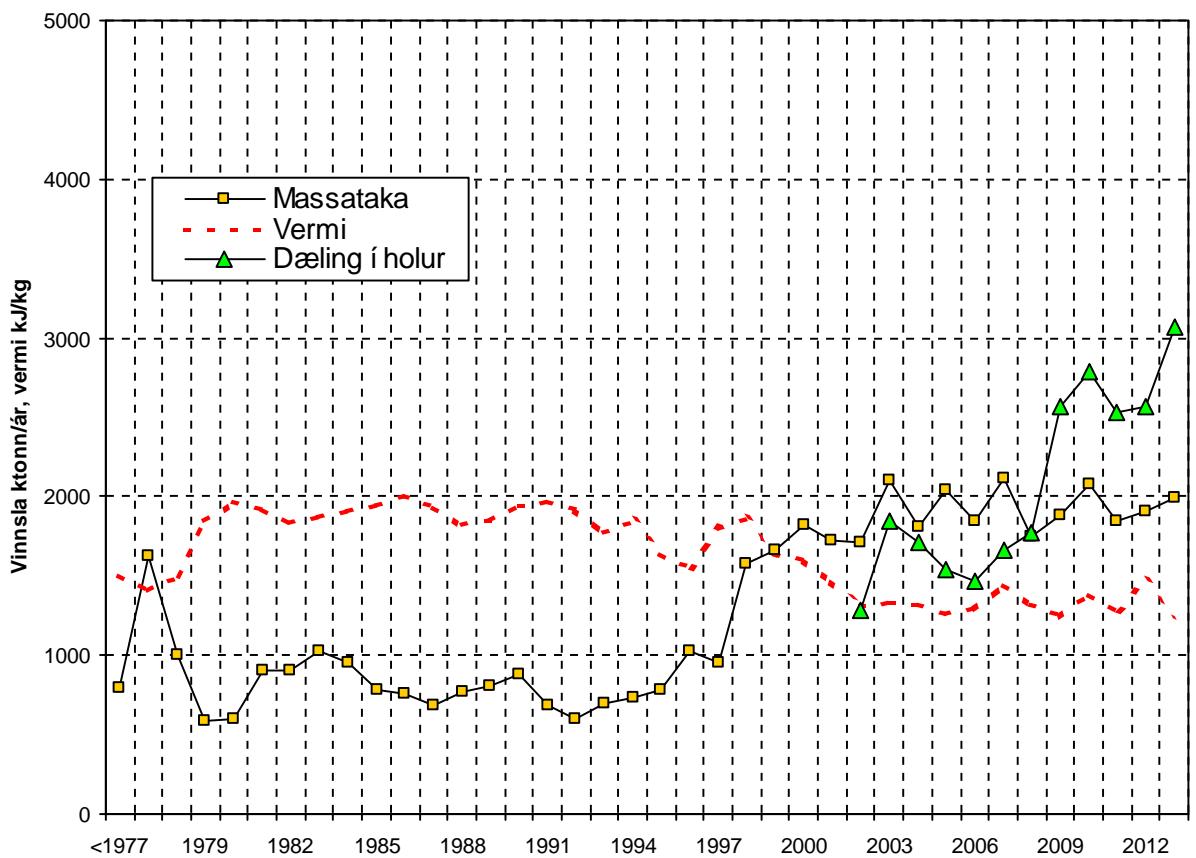
Dælt var samtals 2.706 þúsund tonnum af vatni í holu KJ-26 og 361 þúsund tonnum í KJ-39. Nettó vinnsla úr jarðhitageyminum var því 6.474 þúsund tonn.

Mynd 30 sýnir magn gufu og vatns sem upp er tekið og skiptingu milli frárennslis og dælingar í holur.

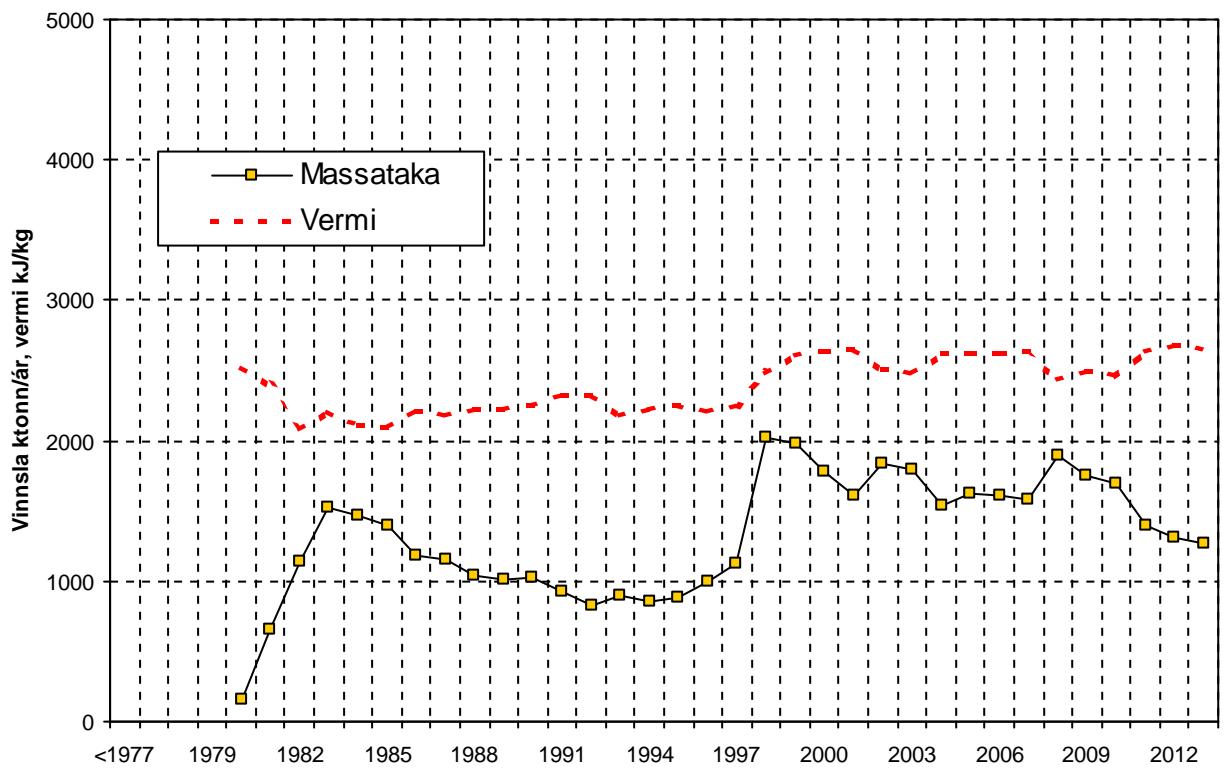
Áætlað er að um 40% gufunnar þéttist í kælikerfi stðvarinnar. Frárennsli jarðhitavökva frá stöðinni þ.e. skiljuvatn sem ekki er dælt niður ásamt þéttivatni frá kæliturnum var því um 3.039 þúsund tonn á árinu 2013.

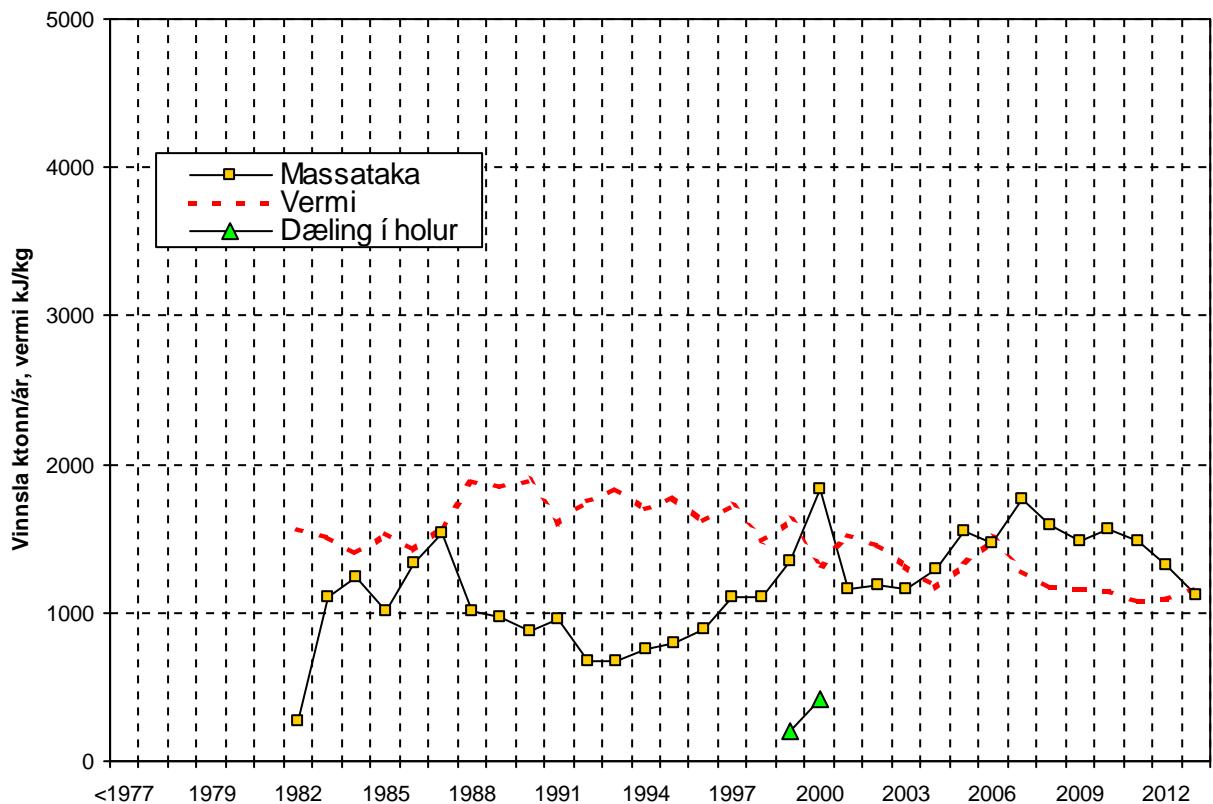
Mynd 24 Leirbotnar, grunnar holur. Árleg vinnsla og vermi.

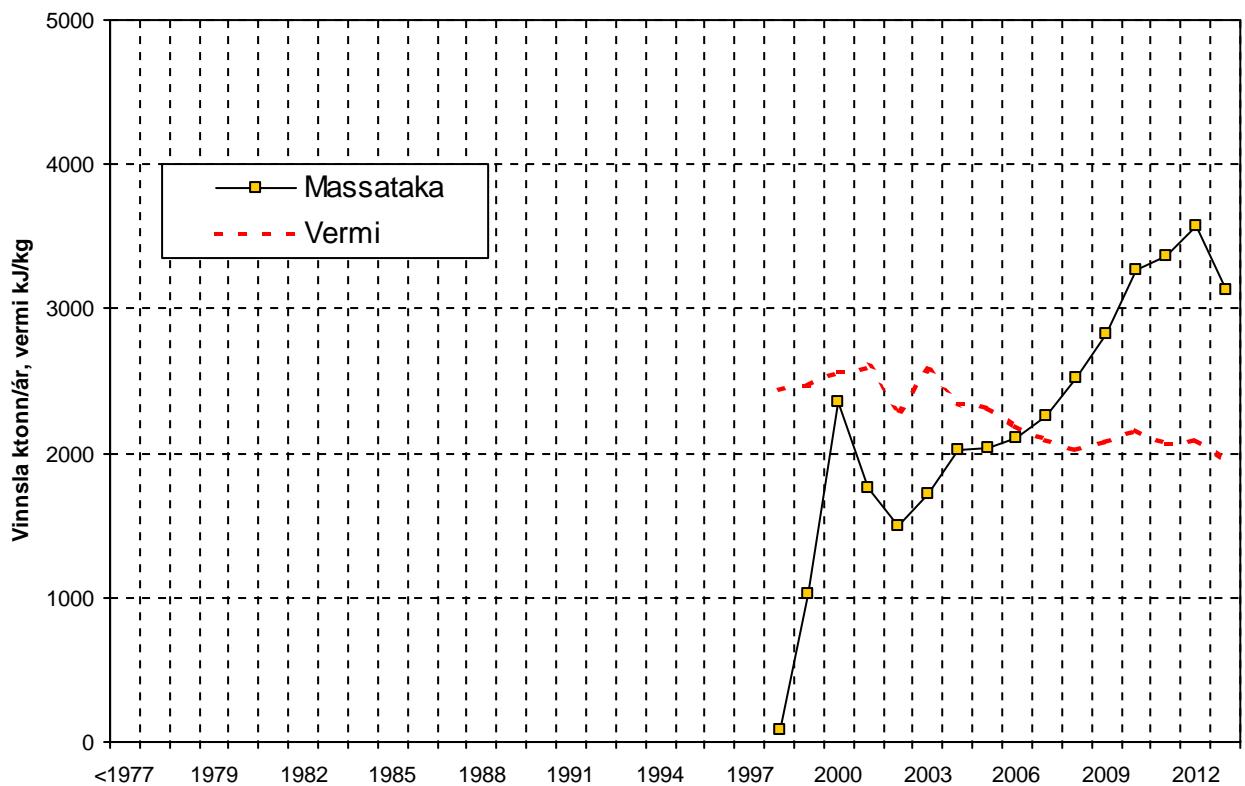
Mynd 25 Leirbotnar, djúpar holur. Árleg vinnsla og vermi.

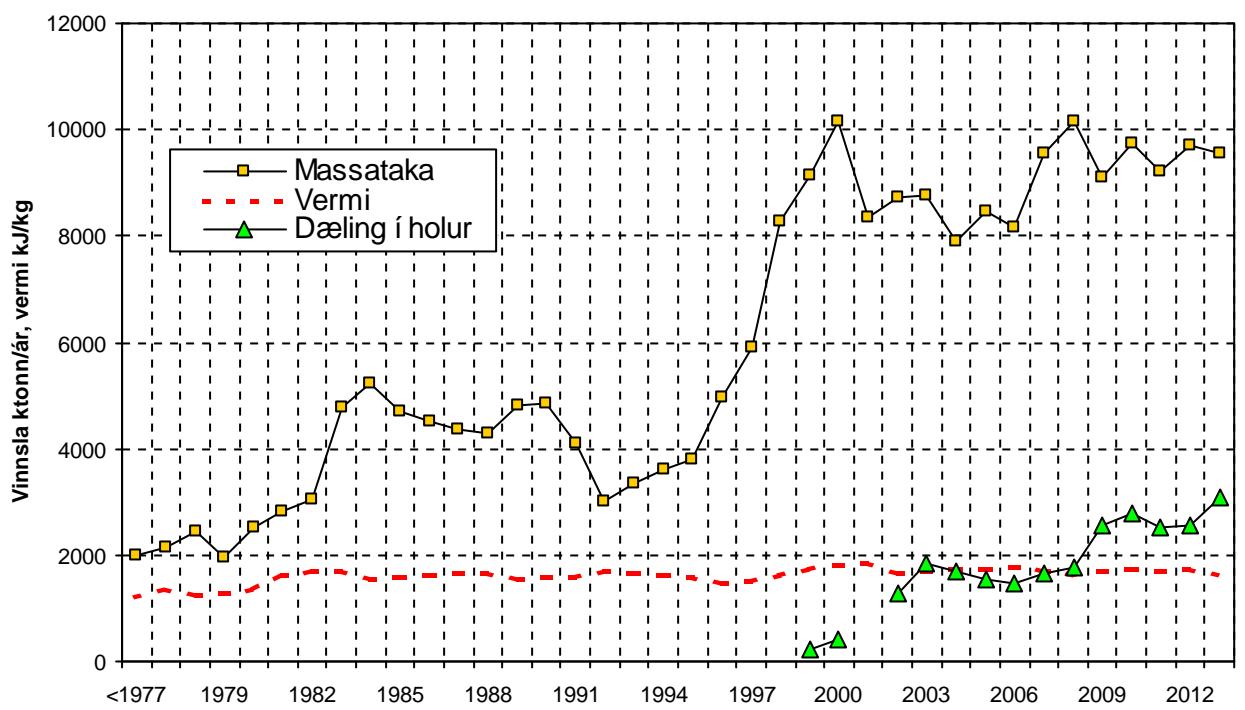
Mynd 26 Suðurhlíðar Kröflu. Árleg vinnsla og vermi.

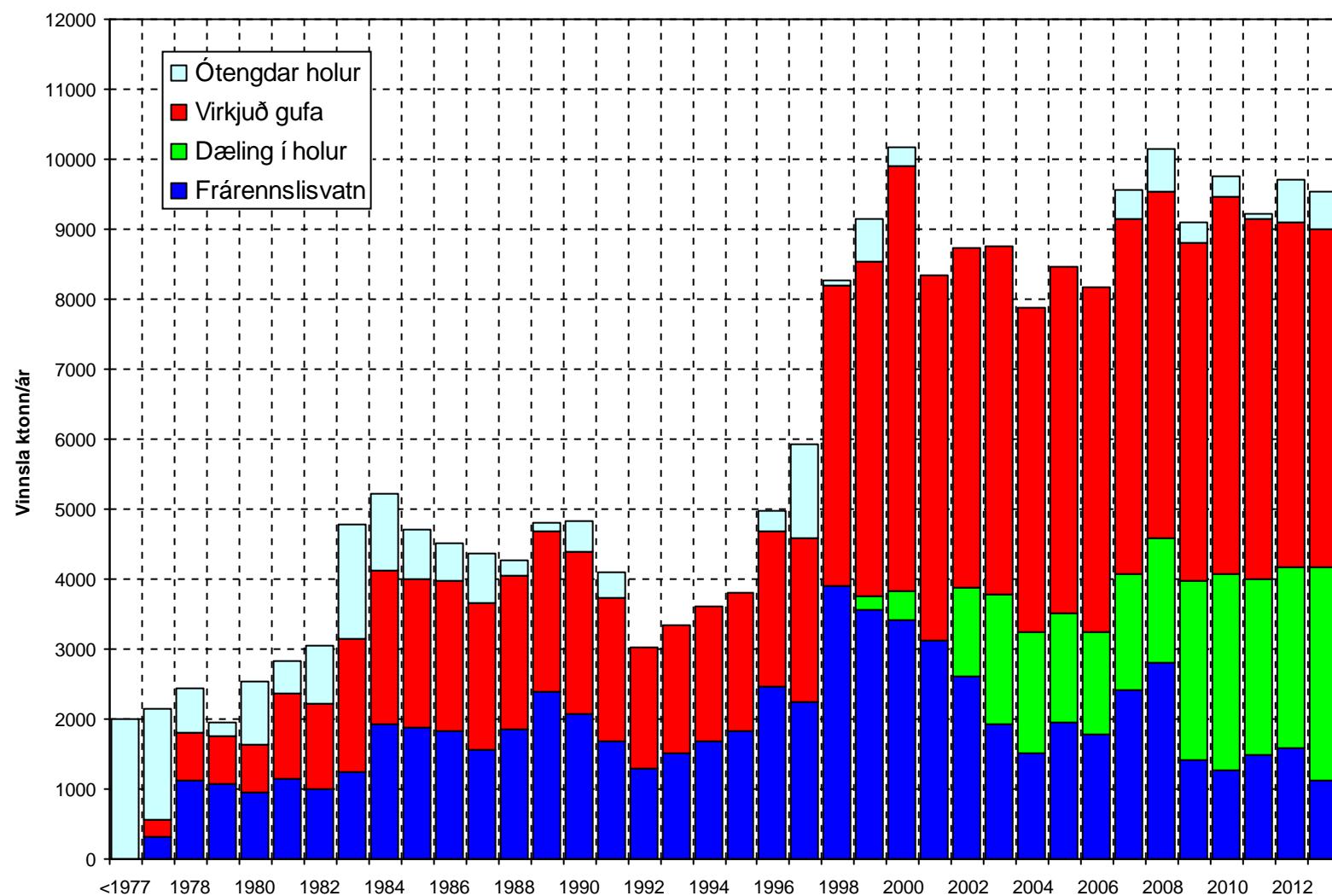
Mynd 27 Hvíthólaklif. Árleg vinnsla og vermi.

Mynd 28 Vesturhlíðar Kröflu. Árleg vinnsla og vermi.

Mynd 29 Kröflusvæði. Árleg vinnsla og vermi.

Mynd 30 Kröflusvæði. Árleg gufuvinnsla og frárennsli.

2.3 EFNAMÆLINGAR

2.3.1 Vatn og gufa úr borholum

Niðurstöður efnagreininga á vatni og gufu úr borholum í Kröflu, sem safnað var 2013, eru varðveittar í gagnagrunni ViewData og eru aðgengilegar þeim sem til þess hafa leyfi.

Reiknaður efnastyrkur í gufu og vatni við skiljuþrýsting er sýndur í töflu 5. Fyrir lágvermisholurnar er miðað við 1,2 bar skiljuþrýsting og 7,0 bar þrýsting fyrir hávermisholur. Í töflunni kemur fram styrkur allra helstu efna sem og rennsli gufu og vatns í hverri holu.

Í töflu 6 er tekið saman yfirlit um gasstyrk í gufu ásamt gassamsetningu og hversu mikið gas streymir úr hverri holu og í töflu 7 er enn fremur sýndur reiknaður berghiti árið 2013.

Meðaltal gass í gufu inn á hverfil, þ.e. bæði háþrýsti og lágþrýstigufu (Tafla 6), reiknast um 0,89 %, samanborið við 1,00 % árið 2012. Heildargasstreymi inn í stöðina minnkaði verulega og reiknast 1,11 kg/s samanborið við 1,28 kg/s í fyrra. Það er vegna minnkandi gufu og einnig minni gasstyrks í gufu.

Gas í holunum í Vesturhlíðum Kröflufjalls þ.e. KJ-34, KJ-36, og KJ-40 minnkaði en þær eru afkastamiklar og munar mikið um gasið úr þeim. Gas í öðrum holum breyttist lítið milli ára.

Tafla 5 Kröflustöð. Styrkur efna í vatni og gufu borhola árið 2013

Nafn	Tími	Skilja	Gufa									Vatn													
			Vermi	Rennsli	CO2	H2S	H2	N2	CH4	Ar	Rennsli	pH	CO2	H2S	SiO2	Na	K	Ca	Mg	Fe	Al	F	Cl	SO4	B
			kJ/kg	kg/s	mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg	kg/s		mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg
KG-05	2013-07-16	967	6,12	406	193	1,1	19,4	2,9	0,7	23,78	9,54	13,2	15,3	536	205,9	18,0	4,2	0,001	0,001	1,00	1,03	44,4	262,7	0,57	
KG-24	2013-07-16	976	6,03	683	194	0,3	22,6	4,0	0,9	22,87	9,56	23,6	16,4	583	221,2	17,5	3,4	0,001	0,001	0,83	0,78	46,2	268,1	0,60	
KJ-13	2013-07-04	1446	5,46	2660	674	31,8	4,6	1,7	0,3	9,94	9,17	46,7	45,4	523	236,8	27,1	3,7	0,001	0,001	1,26	1,21	39,8	290,1	0,98	
KJ-14	2013-07-11	2724	2,74	9090	1075	62,8	5,8	2,3	0,8	0,06	9,08	172,9	79,2	841	217,8	25,7	0,4	0,001	0,003	0,21	7,23	26,3	4,0	13,42	
KJ-16	2013-07-17	2660	1,33	19452	1310	74,8	9,0	10,4	0,7	0,07	8,34	122,2	31,1	868	171,1	29,0	0,7	0,001	0,001	1,02	1,42	120,1	8,8	1,50	
KJ-17	2013-07-17	2412	5,37	4738	833	40,0	19,5	7,5	0,8	1,13	9,07	70,1	47,6	1042	150,0	24,5	0,4	0,001	0,002	1,09	3,01	21,9	6,7	2,20	
KJ-19	2013-07-10	2728	2,84	11508	1153	63,0	7,2	2,2	0,1	0,06	9,11	356,8	138,7	263	249,4	28,7	0,2	0,002	0,01	0,26	7,72	40,9	11,0	13,25	
KJ-20	2013-07-10	2652	4,44	14438	1278	52,2	8,0	4,9	0,2	0,26	8,82	160,2	54,4	1109	299,5	40,9	1,5	0,002	0,002	0,54	2,12	259,0	27,4	3,62	
KJ-21	2013-07-04	1167	7,76	1933	335	6,3	32,4	13,6	1,3	27,84	9,23	36,1	24,1	592	189,3	25,5	1,5	0,001	0,003	1,47	1,04	152,1	63,1	0,75	
KJ-27	2013-07-04	1035	5,14	1383	298	4,2	26,8	4,4	1,0	28,36	9,32	30,4	25,0	540	232,0	31,0	3,6	0,001	0,005	1,47	1,09	40,4	278,6	0,59	
KJ-30	2013-07-09	2720	18,85	9750	1522	43,3	8,6	1,6	1,2	0,45	9,12	252,7	152,9	567	52,0	6,9	0,3	0,005	0,019	1,44	3,84	4,4	5,2	22,92	
KJ-31	2013-07-11	2787	1,00	5386	1005	47,3	4,2	1,6	0,2	0,00															
KJ-32	2013-07-16	1160	9,07	1453	629	15,0	6,6	1,6	0,2	33,23	9,59	60,7	100,2	756	259,8	30,5	3,6	0,001	0,001	1,49	1,18	41,3	322,4	0,61	
KJ-33	2013-07-11	2492	2,77	2998	1487	42,7	8,2	1,3	0,4	0,43	8,96	36,0	68,6	968	184,2	25,9	0,9	0,001	0,001	0,71	2,37	120,0	13,4	3,08	
KJ-34	2013-07-09	2654	18,42	6843	1337	41,8	20,1	1,8	0,4	1,08	8,57	48,2	35,5	822	215,1	30,8	2,7	0,01	0,051	0,82	2,19	220,0	75,0	6,55	
KJ-36	2013-07-09	2518	9,22	12252	2211	50,9	17,2	1,9	0,6	1,28	8,30	75,7	51,5	633	124,1	15,0	1,1	0,002	0,005	1,30	0,93	58,1	29,5	2,83	
KJ-37	2013-07-11	2299	0,93	7800	1100	63,4	4,9	2,5	0,4	0,27	8,87	85,9	46,5	686	140,6	15,7	0,5	0,001	0,003	0,67	0,79	32,3	28,4	2,65	
KT-40	2013-07-10	2727	17,84	16270	968	16,7	12,1	2,9	0,6	0,36	8,26	92,9	20,8	799	94,9	14,0	1,4	0,008	0,016	2,55	2,21	21,1	25,9	3,84	
Samtölur		1611	125,3	7687	1046	30,8	14,8	3,4	0,7	151,5	9,40	37,6	41,0	611	222,1	25,2	3,2	0,001	0,003	1,28	1,09	64,3	236,3	0,82	

Tafla 6 Kröflustöð, borholur. Gas í gufu og gashlutföll árið 2013

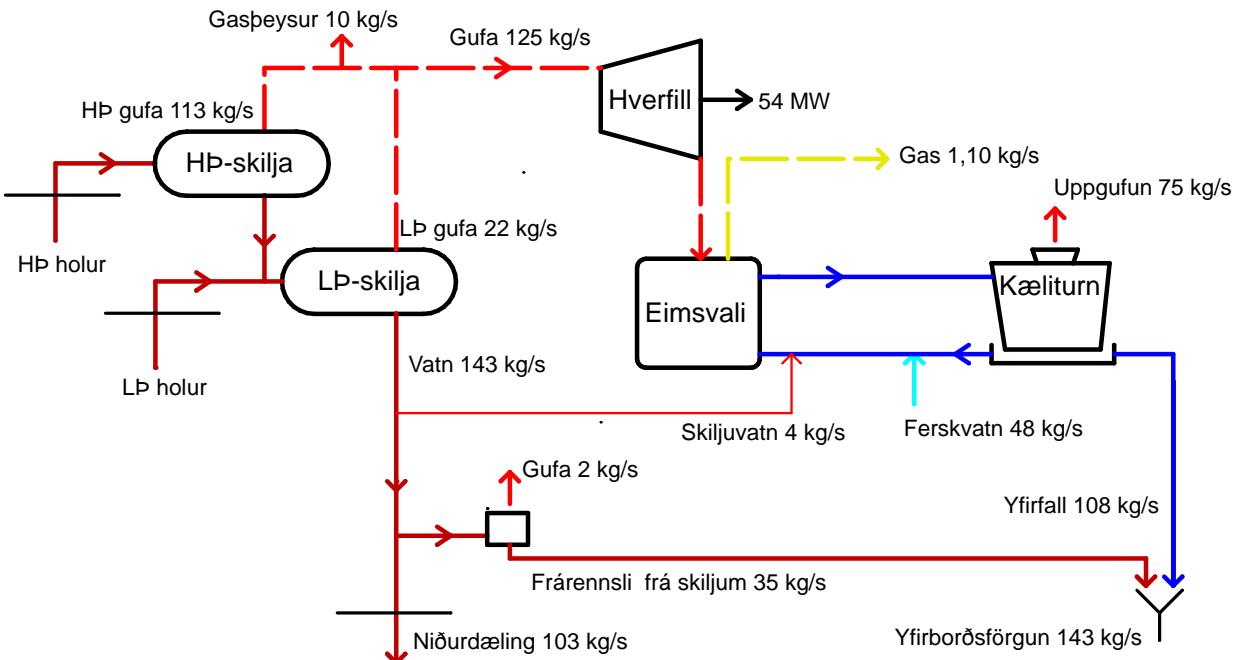
Staður	Tími	Gufa	Gas									
		Rennsli kg/s	Hlutf. %	Rennsli kg/s	Hlutf. l/kg	CO2 %	H2S %	H2 %	N2 %	CH4 %	Ar %	
KG-05	2013-07-16	6,12	0,06	0,00	0,40	56,54	34,73	3,27	4,24	1,11	0,11	
KG-24	2013-07-16	6,03	0,09	0,01	0,55	69,13	25,41	0,64	3,60	1,12	0,10	
KJ-13	2013-07-04	5,46	0,34	0,02	2,36	62,78	20,54	16,39	0,17	0,11	0,01	
KJ-14	2013-07-11	2,74	1,02	0,03	6,60	76,61	11,70	11,56	0,08	0,05	0,01	
KJ-16	2013-07-17	1,33	2,09	0,03	12,69	85,24	7,42	7,15	0,06	0,13	0,00	
KJ-17	2013-07-17	5,37	0,56	0,03	3,75	70,31	15,96	12,95	0,46	0,31	0,01	
KJ-19	2013-07-10	2,84	1,27	0,04	8,00	79,98	10,35	9,55	0,08	0,04	0,00	
KJ-20	2013-07-10	4,44	1,58	0,07	9,59	83,68	9,57	6,60	0,07	0,08	0,00	
KJ-21	2013-07-04	7,76	0,23	0,02	1,44	74,55	16,70	5,28	1,97	1,44	0,06	
KJ-27	2013-07-04	5,14	0,17	0,01	1,06	72,22	20,09	4,81	2,20	0,64	0,06	
KJ-30	2013-07-09	18,85	1,13	0,21	7,05	76,90	15,50	7,45	0,11	0,04	0,01	
KJ-31	2013-07-11	1,00	0,64	0,01	4,30	69,70	16,79	13,37	0,09	0,06	0,00	
KJ-32	2013-07-16	9,07	0,21	0,02	1,45	55,71	31,14	12,57	0,40	0,17	0,01	
KJ-33	2013-07-11	2,77	0,45	0,01	3,26	51,09	32,72	15,90	0,22	0,06	0,01	
KJ-34	2013-07-09	18,42	0,82	0,15	5,29	71,89	18,14	9,58	0,33	0,05	0,00	
KJ-36	2013-07-09	9,22	1,45	0,13	9,03	75,39	17,57	6,84	0,17	0,03	0,00	
KJ-37	2013-07-11	0,93	0,9	0,01	5,90	73,45	13,38	13,03	0,07	0,07	0,00	
KT-40	2013-07-10	17,84	1,73	0,31	9,96	90,83	6,98	2,04	0,11	0,04	0,00	
Samtölur		125,3	0,89	1,11	5,42	79,40	13,52	6,74	0,24	0,10	0,01	

Tafla 7 Kröflustöð, borholur. Reiknaður berghiti árið 2013

Nafn	Tími	Vermi kJ/kg	tSiO2q °C	tNa/K °C	tCO2 °C	tH2/H2S °C
KG-05	2013-07-16	967	240	195	125	264
KG-24	2013-07-16	976	246	185	166	241
KJ-13	2013-07-04	1446	244	224	244	298
KJ-14	2013-07-11	2724	246	228	280	301
KJ-16	2013-07-17	2660		267	293	301
KJ-17	2013-07-17	2412		263	264	298
KJ-19	2013-07-10	2728	186	225	284	300
KJ-20	2013-07-10	2652		244	288	298
KJ-21	2013-07-04	1167	254	242	226	284
KJ-27	2013-07-04	1035	247	241	195	279
KJ-30	2013-07-09	2720	220	240	281	291
KJ-31	2013-07-11	2787		318	268	298
KJ-32	2013-07-16	1160	276	227	210	288
KJ-33	2013-07-11	2492		247	251	292
KJ-34	2013-07-09	2654	274	249	273	293
KJ-36	2013-07-09	2518	253	230	285	288
KJ-37	2013-07-11	2299	264	222	276	301
KT-40	2013-07-10	2727	239	252	290	283
Samtölur		1611	246	241	250	289

2.3.2 Frárennsli frá Kröflustöð

Á mynd 31 er sýnt flæðirit fyrir Kröflustöð þegar sýnum af frárennsli var safnað til efnagreininga.

Mynd 31 Flæðirit fyrir Kröflustöð í ágúst 2013

Frárennsli frá LP-skiljum í skiljustöðinni í Leirbotnum reiknast um 143 kg/s út frá afkastamælingum borhola. Um 4 kg/s var notað til sýrustigsstýringar í kæliturnum, 80 kg/s var dælt í holu KG-26 og um 23 kg/s í KJ-39 en það sem umfram var rann niður Hlíðardalinn. Við skiljuvatnið bættist vatn úr kæliturnum blandað ferskvatni. Útrennsli frá kæliturnum var mælt og áætlað um 108 l/s. Samkvæmt því streymdu 143 l/s af vatni frá stöðinni og niður Hlíðardalslæk þegar sýnum af frárennsli var safnað.

Teknar voru saman gasmælingar á einstökum holum og árleg gasupptekt úr hverri holu var reiknuð. Þær tölur voru síðan lagðar saman til þess fá út heildargaslosun vegna jarðhitavinnslunnar þ.e. bæði gaslosun vegna orkuvinnslunnar og vegna rannsóknaboranna á árinu 2013. Niðurstöður eru birtar í Viðauka 1.

Gas 1,10 kg/s er losað til andrúmslofts um gasþípu fyrir ofan kæliturnana. Losun koldíoxíðs var 31.681 tonn á árinu 2013 en orkuframleiðslan var 1708 TJ og reiknast koldíoxíðlosunin því vera um 67 g/kWh. Losun brennisteinsvetnis til andrúmslofts var 4.323 tonn sem eru 9,1 g/kWh..

Á myndum 32 og 33 er sýnd árleg losun CO₂ og H₂S vegna orkuvinnslunnar og rannsóknaborana frá upphafi vinnslu.

Sýnum var safnað úr frárennsislislæk skiljustöðvar í Leirbotnum sem og frárennsislislæk kæliturna. Einnig var safnað tveimur sýnum úr Hlíðardalslæk eftir að rennsli úr kæliturnum og skiljustöð hefur blandast þ.e. úr V-yfirfalli og einnig þar sem lækurinn rennur undir Austurlandsveg. Niðurstöður efnagreininga eru í töflu 8.

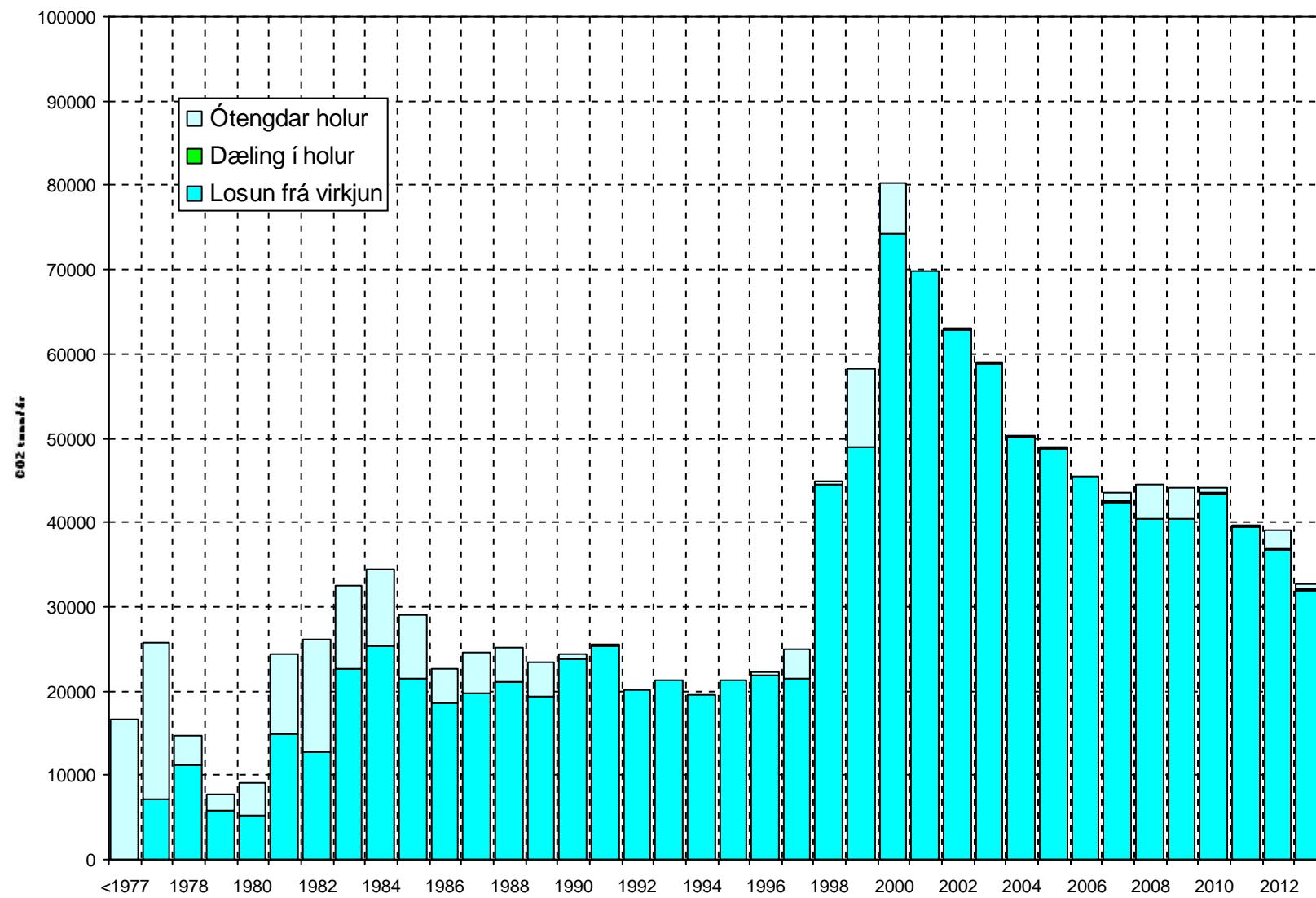
Mældur var styrkur mengunarefna í borholna- og yfirborðssýnum og eru niðurstöður birtar í töflum 9 og 10. Til samanburðar er birt tafla 11 sem notuð er til að flokka yfirborðsvatn m.t.t. mengandi efna samkvæmt *Reglugerð um varnir gegn mengun vatns nr. 796/1999 með síðari breytingum* og *Reglugerð um varnir gegn mengun grunnvatns nr.*

797/1999 með síðari breytingum (Umhverfisráðuneytið 1999). Þau gildi sem eru hærri en mörk fyrir fyrsta flokk skv. reglugerð nr. 796/1999 eru feitletruð í töflum 9 og 10.

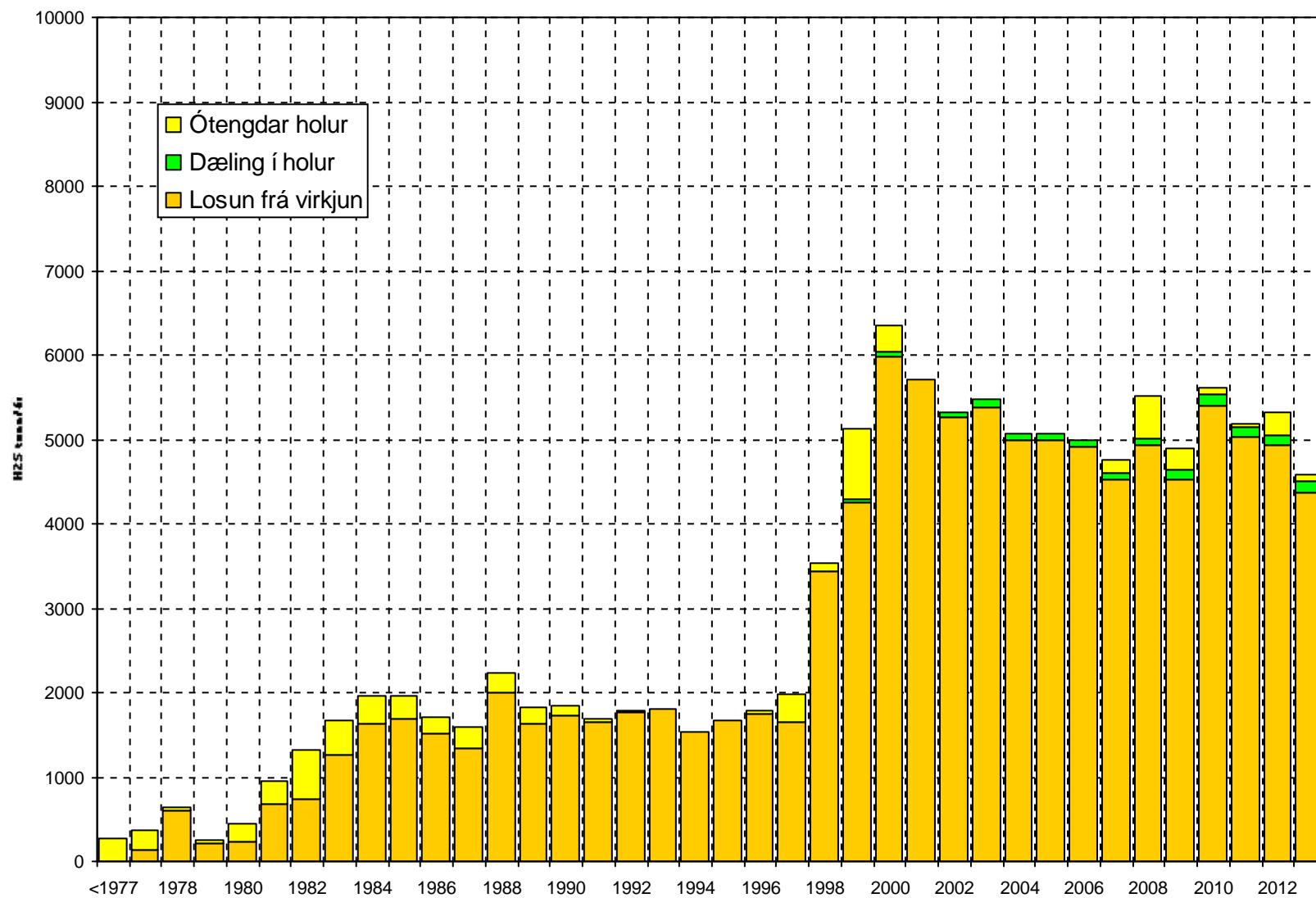
Styrkur arsens (As) í frárennslisvatninu fer yfir mörk fyrir III. flokk sem þýðir að áhrifa sé að vænta á viðkvæmt lífríki og við skiljustöð yfir mörk fyrir IV. flokk sem þýðir að áhrifa sé að vænta.

Króm (Cr) fer yfir mörk í vatni frá kæliturnum. Það er vegna tæringar vélbúnaðar.

Heildarlosun mengunarefna frá Kröflu árið 2013 var reiknuð út frá þessum greiningum og heildar losun vatns til yfirborðs og í niðurdælingarholur. Þetta er tekið saman í töflu 12.

Mynd 32 Kröflusvæði. Árleg losun koldíoxiðs (CO₂).

Mynd 33 Kröflusvæði. Árleg losun brennisteinsvætnis (H2S).

Tafla 8 Kröflustöð. Frárennslissýni árið 2013.

Nafn	Tími	Hitastig	pH	CO2	H2S	SiO2	Na	K	Ca	Mg	Fe	Al	F	Cl	SO4	B	Rafleiðni	SS
		°C		mg/kg	µS/cm	mg/kg
Niðurdæling																		
LÞ vatn	2013-07-15	127	9,26	43	30,1	557	232	22,2	3,49	0,001	0,001	1,32	1,17	70,8	252	0,89	1177	1,7
Frárennsli																		
Skiljustöð	2013-07-15	64,5	9,44	53	6,8	617	243	23,2	3,56	0,004	0,017	1,83	1,5	64,2	240	0,84	1204	4,8
Kæliturnar	2013-07-15	45,3	6,00	127	20,6	63	26	2,4	52	18,1	0,1	0,1	0,13	10,4	181	0,09	540	8,7
V-yfirfall	2013-07-15	34,9	8,86	85	1,0	223	93,8	8,9	42	12,64	0,061	0,552	0,53	27,5	213	0,34	754	5,4
Austurlandsvegur	2013-07-15	20,6	8,40	93		185	80,4	7,4	38,2	11,34	0,071	0,374	0,43	23,2	191	0,28	675	8,1

Tafla 9 Styrkur mengunarefna í borholusýnum í Kröflu 2013.

Nafn	Tími	Hg µg/kg	Zn µg/kg	Cu µg/kg	Cr µg/kg	Ni µg/kg	Cd µg/kg	Pb µg/kg	As µg/kg	P mg/kg
KG-05	2013-07-16	0,01	0,24	<0,1	0,01	<0,05	<0,002	<0,01	2,78	<0,001
KG-24	2013-07-16	<0,002	0,33	<0,1	<0,01	<0,05	<0,002	<0,01	0,59	<0,001
KJ-13	2013-07-04	<0,02	0,27	<0,1	0,05	<0,05	<0,002	<0,01	3,54	<0,001
KJ-14	2013-07-11	0,03	0,52	0,13	<0,01	0,06	<0,002	<0,01	11,26	<0,001
KJ-16	2013-07-17	<0,02	0,44	<0,1	<0,01	<0,05	<0,002	<0,01	17,45	<0,001
KJ-17	2013-07-17	<0,02	0,48	0,33	0,12	<0,05	<0,002	<0,01	0,06	<0,001
KJ-19	2013-07-10	0,03	0,89	0,14	0,42	0,22	<0,002	<0,01	18,98	0,002
KJ-20	2013-07-10	<0,02	0,72	0,12	0,02	<0,05	<0,002	<0,01	9,55	0,002
KJ-21	2013-07-04	<0,002	0,36	<0,1	0,02	<0,05	<0,002	<0,01	3,68	<0,001
KJ-27	2013-07-04	<0,002	0,31	<0,1	0,05	<0,05	<0,002	<0,01	3,60	<0,001
KJ-30	2013-07-09	0,01	1,07	0,13	0,17	0,10	<0,002	<0,01	68,51	<0,001
KJ-31	2013-07-11	0,10	0,28	<0,1	0,09	<0,05	<0,002	<0,01	1,03	<0,001
KJ-32	2013-07-16	<0,02	0,29	<0,1	<0,01	<0,05	<0,002	<0,01	4,96	<0,001
KJ-33	2013-07-11	<0,02	0,54	<0,1	0,02	<0,05	<0,002	<0,01	5,94	0,005
KJ-34	2013-07-09	<0,002	0,62	0,22	0,22	<0,05	<0,002	<0,01	15,33	0,004
KJ-36	2013-07-09	<0,02	0,41	0,18	0,22	0,17	<0,002	<0,01	9,89	<0,001
KJ-37	2013-07-11	<0,02	0,52	<0,1	0,10	<0,05	<0,002	<0,01	7,68	<0,001

Tafla 10 Styrkur mengunarefna í yfirborðsvatni í Kröflu 2013.

Nafn	Tími	Hg µg/kg	Zn µg/kg	Cu µg/kg	Cr µg/kg	Ni µg/kg	Cd µg/kg	Pb µg/kg	As µg/kg	P mg/kg
Ídælingarvatn	2013-07-15	<0,002	0,2	0,14	0,01	0,05	<0,002	<0,01	1,57	<0,001
Frá skiljustöð	2013-07-15	<0,002	0,54	<0,1	0,05	0,14	<0,002	<0,01	26,9	0,002
Frá kæliturnum	2013-07-15	0,02	1,02	<0,1	1,27	0,74	<0,002	<0,01	2,14	0,003
V-yfirfall	2013-07-15	0,03	0,83	0,17	0,72	0,93	<0,002	0,02	14,2	0,003
Hlíðardalslækur	2013-07-15	0,01	0,66	0,23	0,59	1,23	<0,002	<0,01	12,9	0,005

Feitletruð gildi eru yfir viðmiðunarmörkum (sjá töflu 11).

Tafla 11 Umhverfismörk fyrir málma í yfirborðsvatni til verndar lífríki.

	Hg µg/kg	Zn µg/kg	Cu µg/kg	Cr µg/kg	Ni µg/kg	Cd µg/kg	Pb µg/kg	As µg/kg	P mg/kg
Flokkur I <		5	0,5	0,3	0,7	0,01	0,2	0,4	0,02
Flokkur II <		20	3	5	1,5	0,1	1	5	0,04
Flokkur III <		60	9	15	4,5	0,3	3	15	0,09
Flokkur IV <		300	45	75	22,5	1,5	15	75	0,15
Flokkur V >	1	300	45	75	22,5	1,5	15	75	0,15

Umhverfismörk I: Mjög lítil eða engin hætta á áhrifum.

Umhverfismörk II: Lítil hætta á áhrifum.

Umhverfismörk III: Áhrifa að vænta á viðkvæmt lífríki.

Umhverfismörk IV: Áhrifa að vænta.

Umhverfismörk V: Ávallt ófullnægjandi ástand vatns fyrir lífríki/þynningarsvæði.

(Reglugerð um varnir gegn mengun grunnvatns nr. 796/1999 með síðari breytingum og Reglugerð um losunarmörk, umhverfismörk og gæðamarkmið fyrir losun á kvikasilfri í yfirborðsvatn nr. 800/1999)

Tafla 12 Heildarlosun mengunarefna frá Kröflu árið 2013

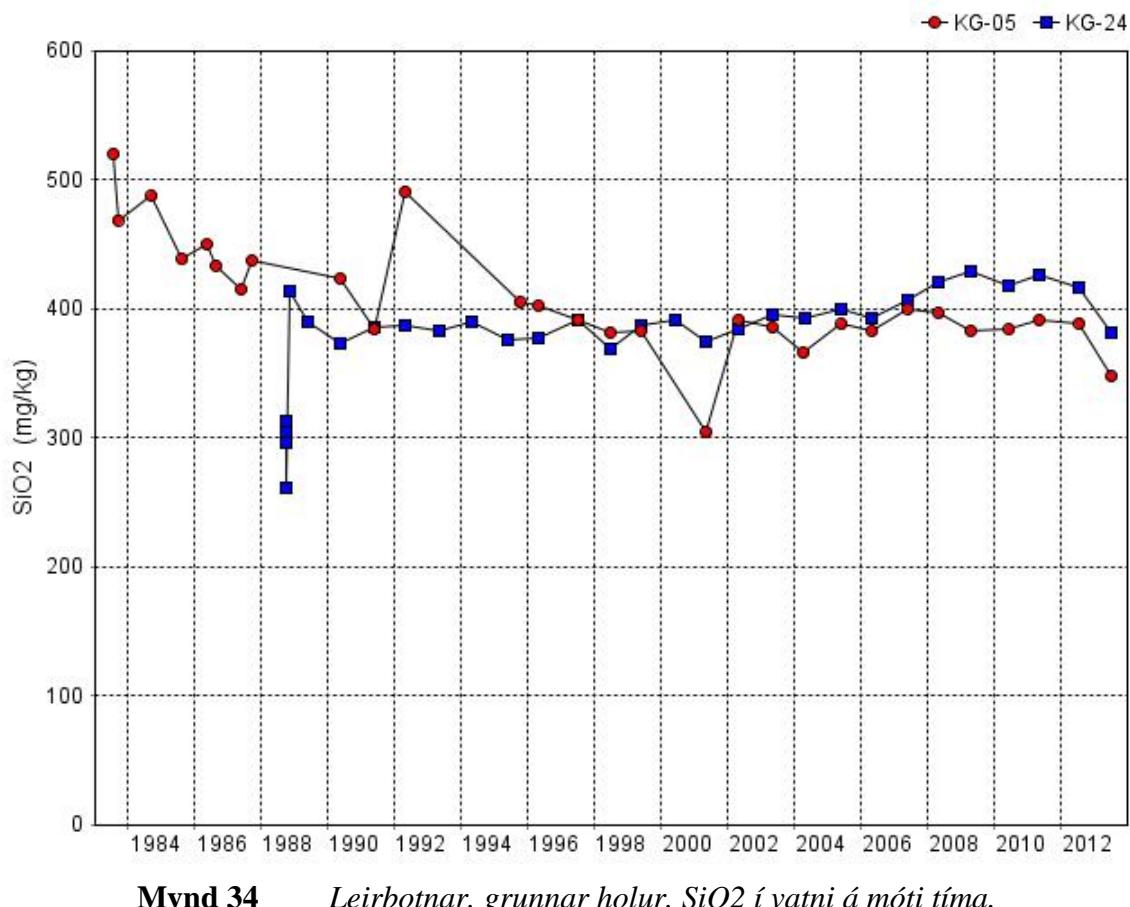
Krafla 2013		Heildar-upptekt	Orkuframleiðsla - losun			Rannsóknir
			Niðurdæling	Yfirborð	Andrúmsloft	Útblástur
Skiljuvatn	tonn	4.181.512	3.067.000	1.114.512	0	0
Gufa / þéttivatn	tonn	5.359.488	0	1.923.928	2.885.892	549.668
Samtals	tonn	9.541.000	3.067.000	3.038.440	2.885.892	549.668
Koldíoxíð (CO ₂)	tonn	32.737	127	303	31.681	626
Metan (CH ₄)	tonn	10	0	0	10	0
Brennisteinsvetni (H ₂ S)	tonn	4.584	144	47	4.323	69
Kvikasilfur (Hg)	kg	0	0	0	0	0
Kopar (Cu)	kg	1	0	0	0	0
Sink (Zn)	kg	1	1	3	0	0
Kadmíum (Cd)	kg	0	0	0	0	0
Blý (Pb)	kg	0	0	0	0	0
Króm (Cr)	kg	0	0	3	0	0
Nikkel (Ni)	kg	0	0	2	0	0
Arsen (As)	kg	7	5	34	0	0
Fosfór (P)	kg	4	3	8	0	0

2.3.3 Efnabreytingar í holum

Leirbotnar - Efnabreytingar í grunnum holum

Safnað var sýnum til efnagreininga úr tveimur grunnu holum í Leirbotnum þ.e. KG-5, og KG-24 sem voru í vinnslu. Holar KJ-9 og KJ-28 voru lokaðar.

Styrkur steinefna hefur ekki breyst mikið milli ára í holum KG-05 og KG-24 og virðist jarðhitakerfið í jafnvægi. Kísilstyrkur í vatni minnkaði þó milli ára (mynd 34).

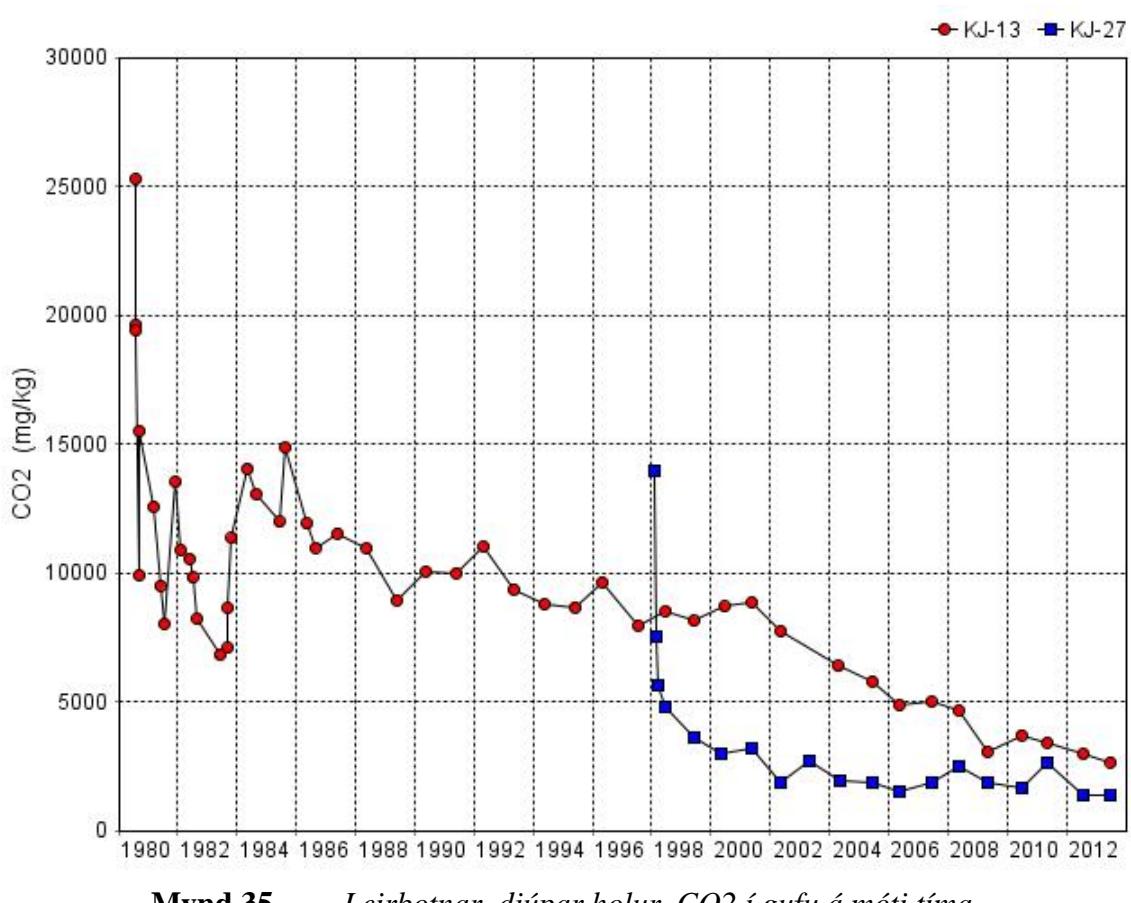
Mynd 34 Leirbotnar, grunnar holur, SiO_2 í vatni á móti tíma.

Leirbotnar - Efnabreytingar í djúpum holum

Safnað var sýnum úr tveimur holum, KJ-13 og KJ-27, sem vinna úr dýpri hluta kerfisins í Leirbotnum. Holur KJ-11, KG-12, KJ-15 og KJ-29 voru lokaðar og dælt var í holu KJ-26.

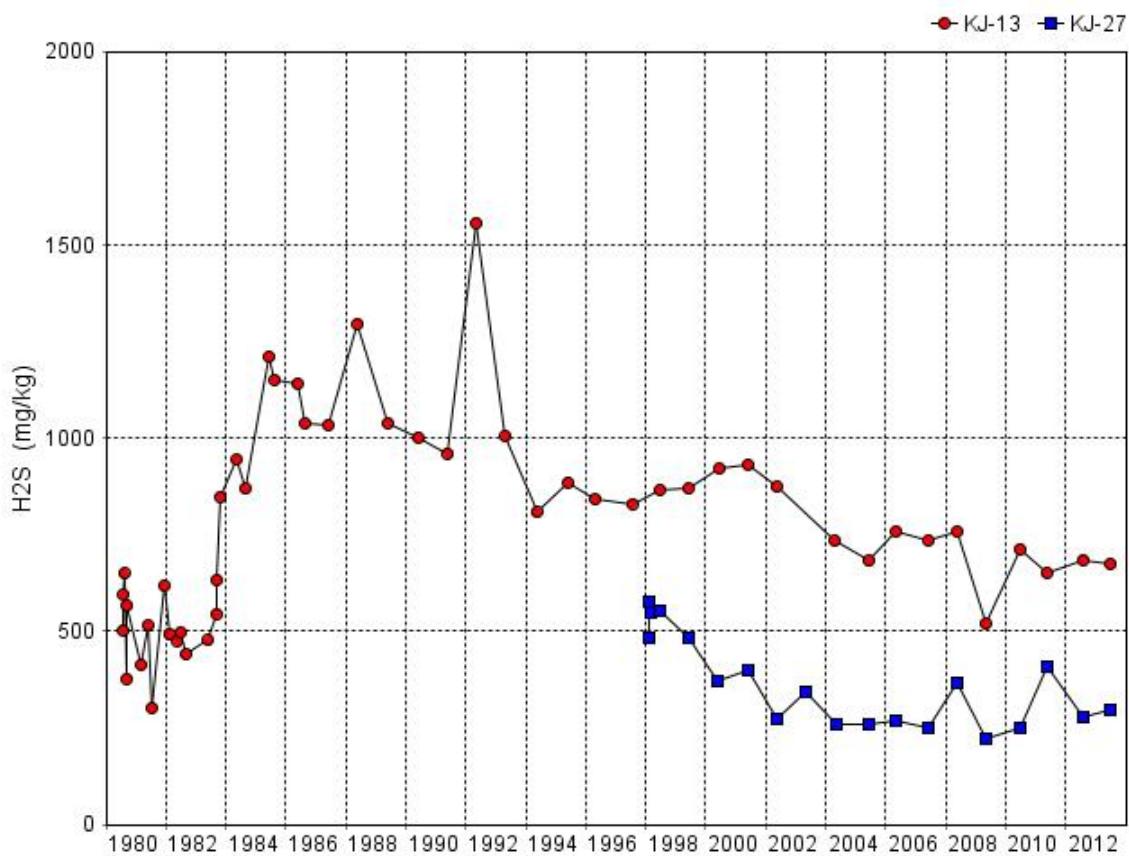
Á undanförnum árum hafa orðið breytingar á styrk gastegunda og steinefna í holunum eins og sýnt er á myndum 35 til 39. Þetta hefur gerst samfara auknu vatnsrennsli úr holunum (sjá mynd 17).

Gasstyrkur í gufu úr holu KJ-13 hefur minnkað jafnt og þért frá því hún var boruð og minnkar enn.

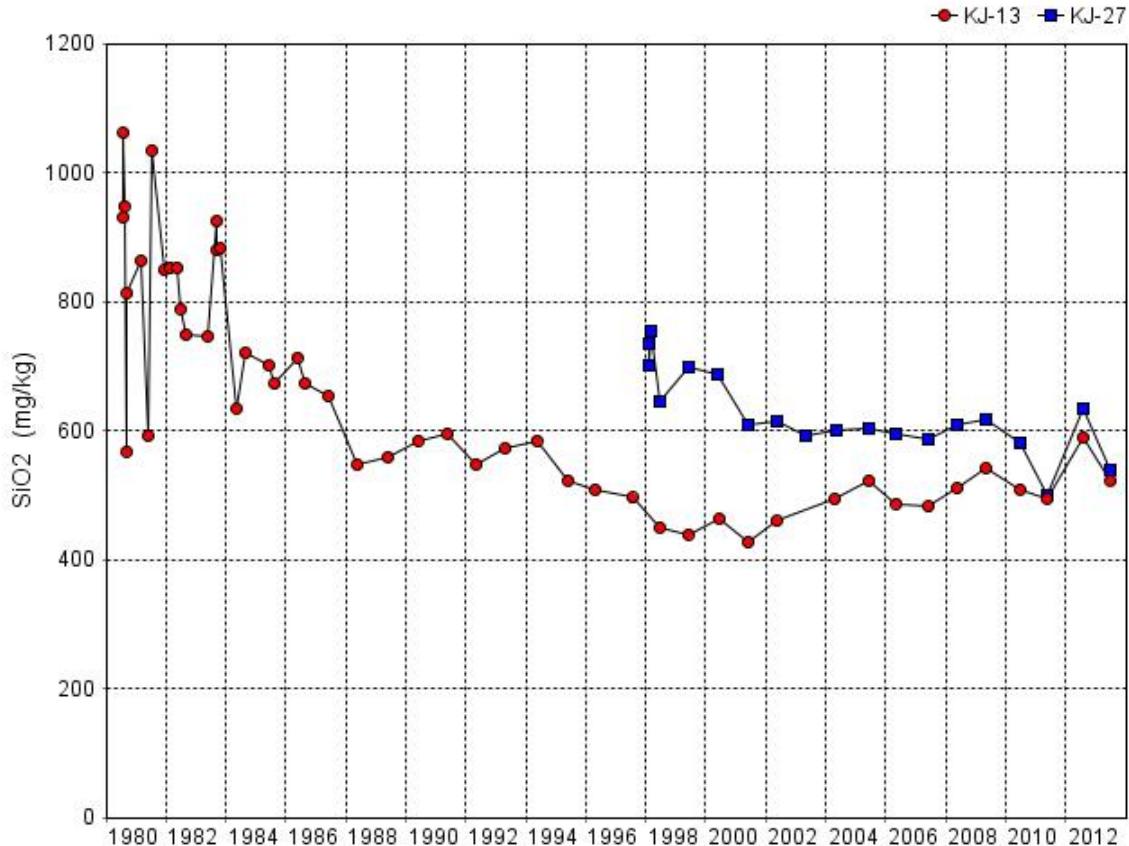

Mynd 35

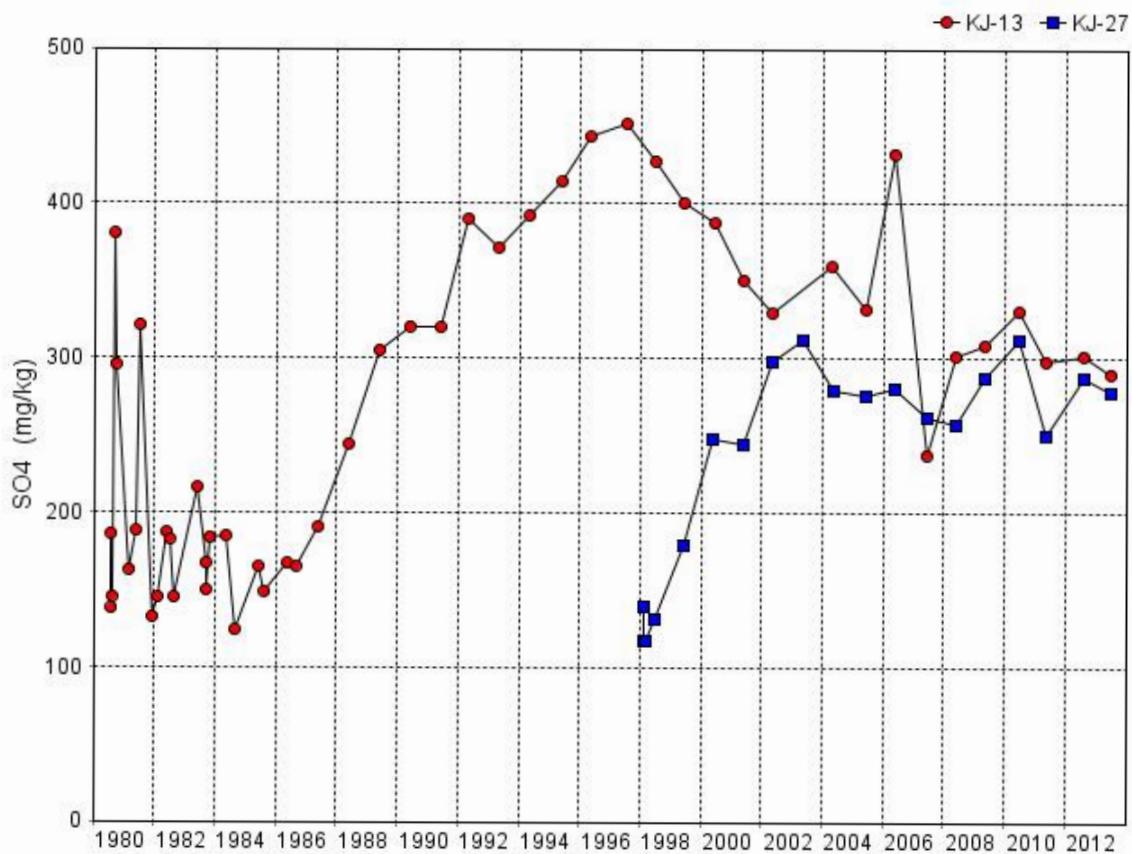
Leirbotnar, djúpar holur, CO₂ í gufu á móti tíma.

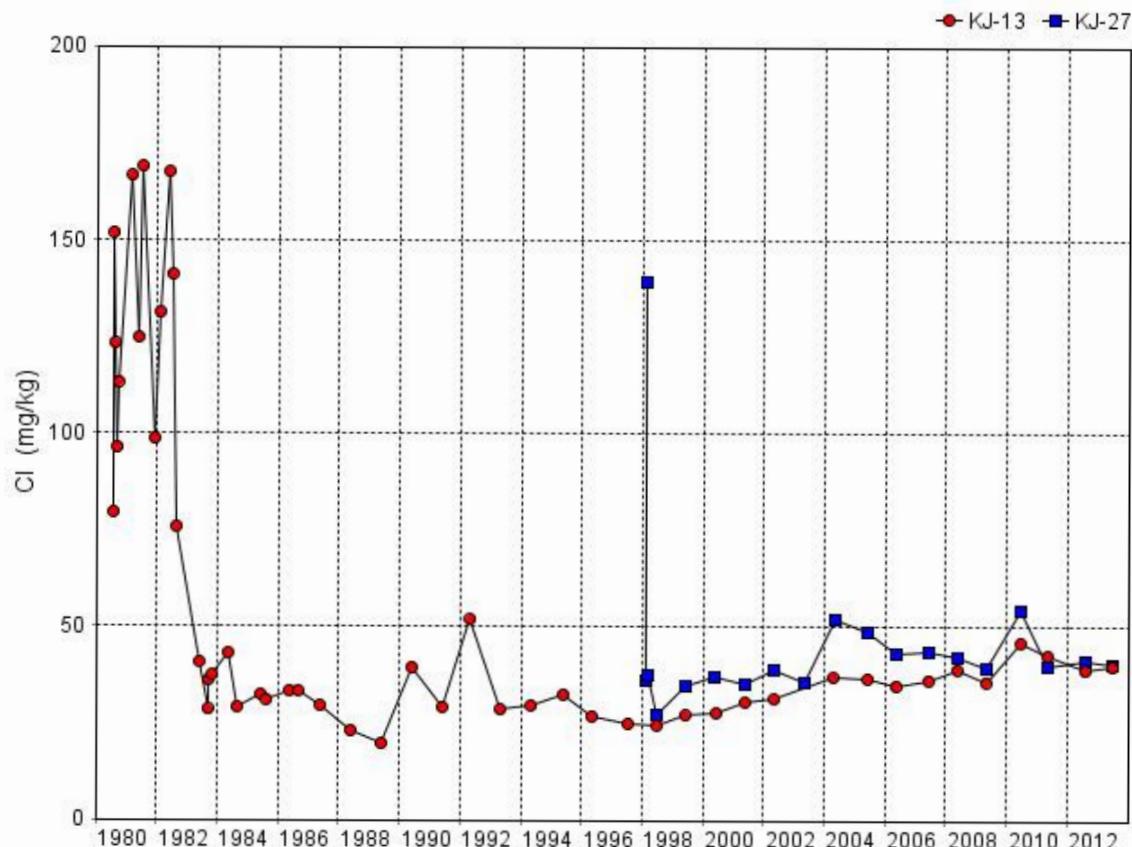
Mynd 36 Leirbotnar, djúpar holur, H₂S í gufu á móti tíma.

Mynd 37 Leirbotnar, djúpar holur, SiO₂ í vatni á móti tíma.

Mynd 38 Leirbotnar, djúpar holur, SO₄ í vatni á móti tíma.

Mynd 39 Leirbotnar, djúpar holur, Cl í vatni á móti tíma.

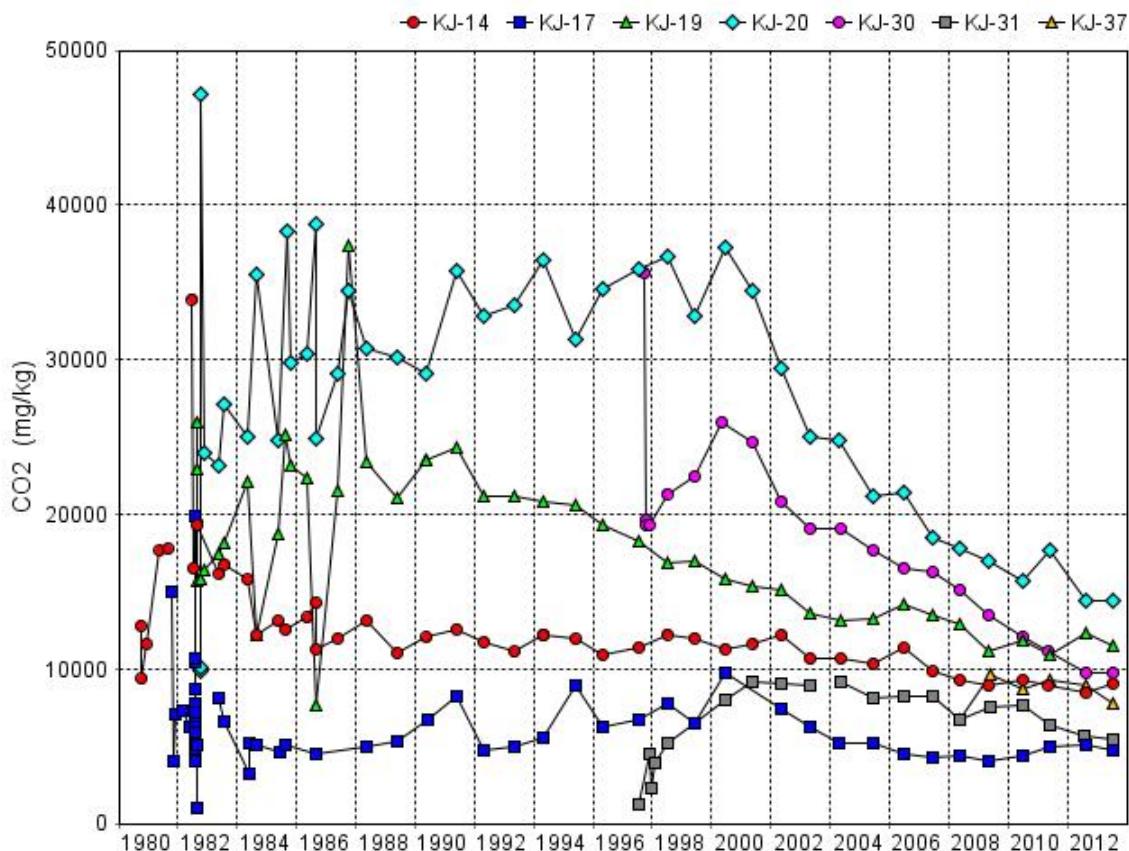
Suðurhlíðar Kröflu – Efnabreytingar í holum

Sýnum var safnað úr samtals átta holum í Suðurhlíðum Kröflu, KJ-14, KJ-16A, KJ-17, KJ-19, KJ-20, KJ-30, KJ-31 og KJ-37.

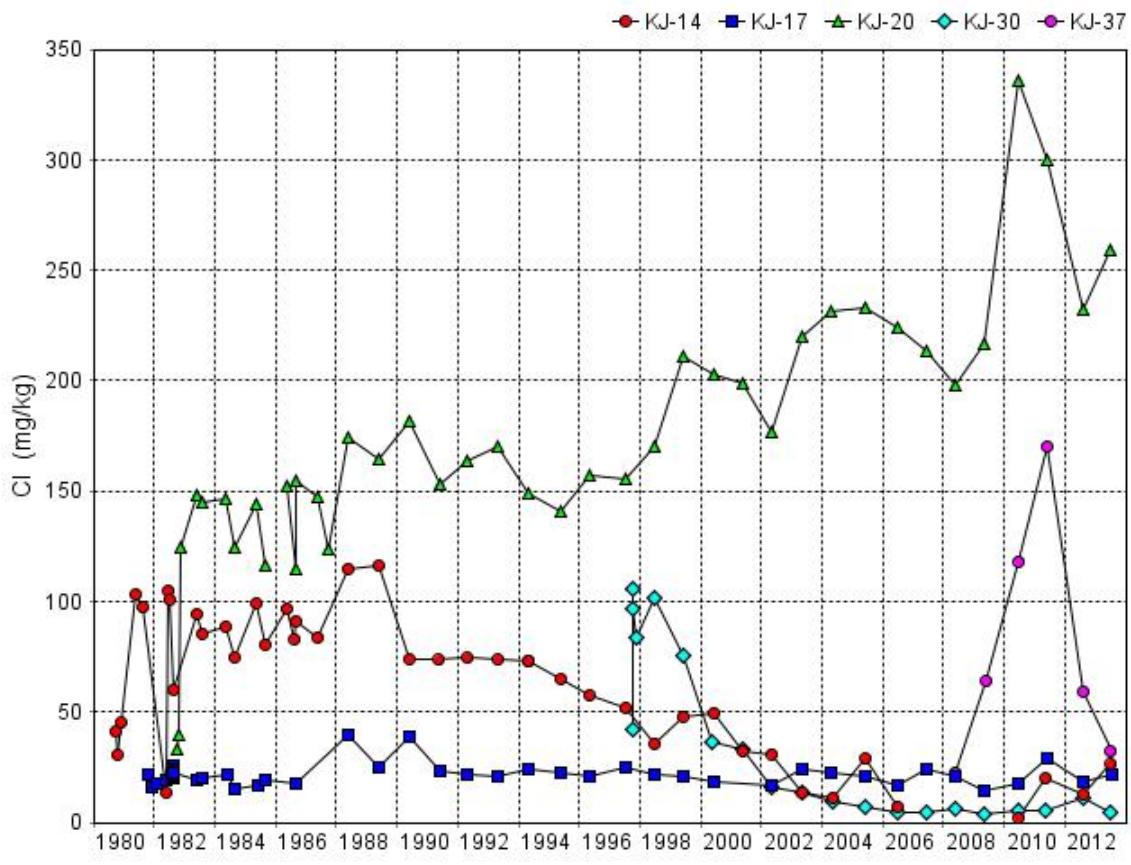
Á mynd 40 er gasstyrkur (koldíóxíð (CO₂) í gufu reiknaður við skiljuþrýsting, sýndur á móti tíma fyrir holurnar.

Þar kemur fram að styrkur CO₂ í gufu breytist lítið eftir að hafa minnkað stöðugt í holum KJ-20 og KJ-30 undanfarin ár.

Styrkur klóríðs (Cl) er sýndur á móti tíma á mynd 41. Klóríðstyrkur í holu KJ-20 er með því mesta sem mælist í Kröflu.

Mynd 40   Suðurhlíðar, CO₂ í gufu á móti tíma.

Mynd 41 Suðurhlíðar, Cl í vatni á móti tíma.

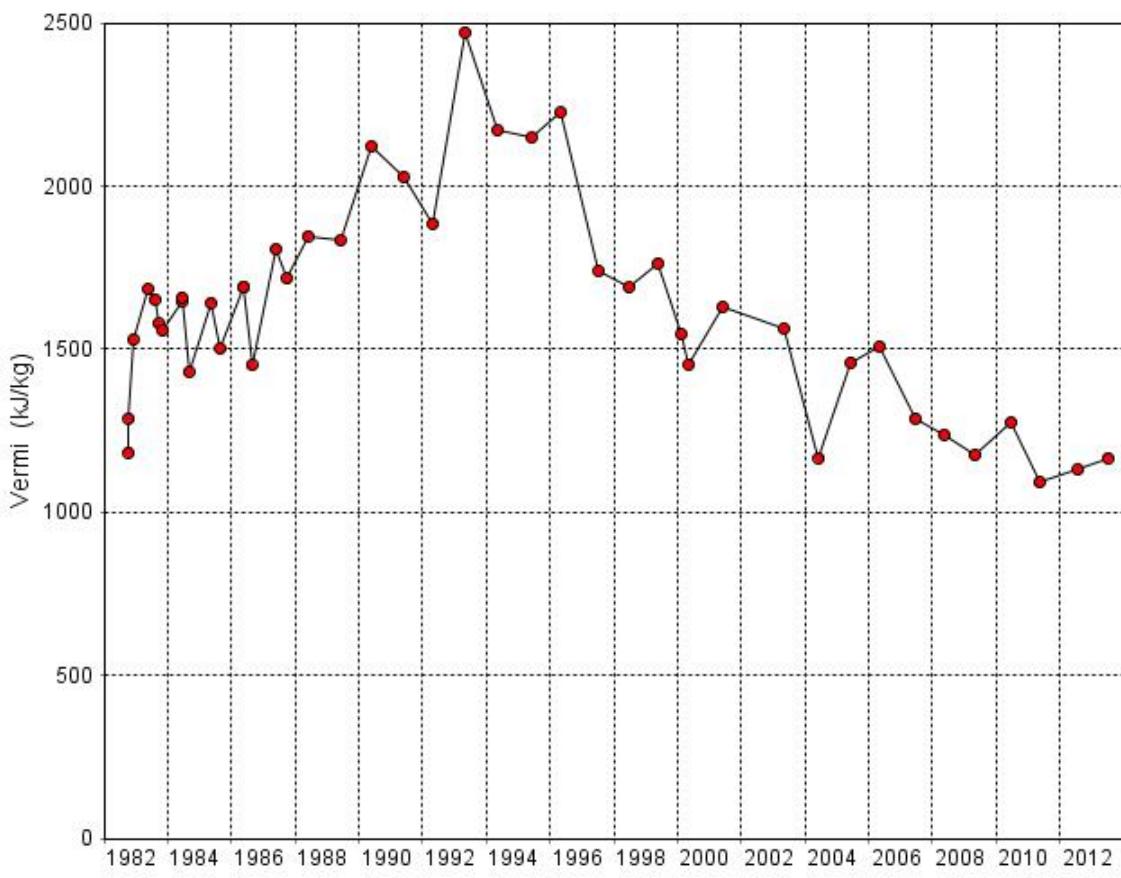
Hvíthólaklif – Efnabreytingar í holum

Vermi rennis úr holu KJ-21 hefur verið minnkandi undanfarin ár samhliða minnkandi gufuafköstum (Mynd 42). Á mynd 43 er sýndur kísilstyrkur í holu KJ-21 frá upphafi. Kísilstyrkurinn hefur ekki minnkað samsvarandi og vermið, sem bendir til þess að berghiti hafi lítið breyst og að vermisminnkun verði ekki skýrð með lækkandi berghita.

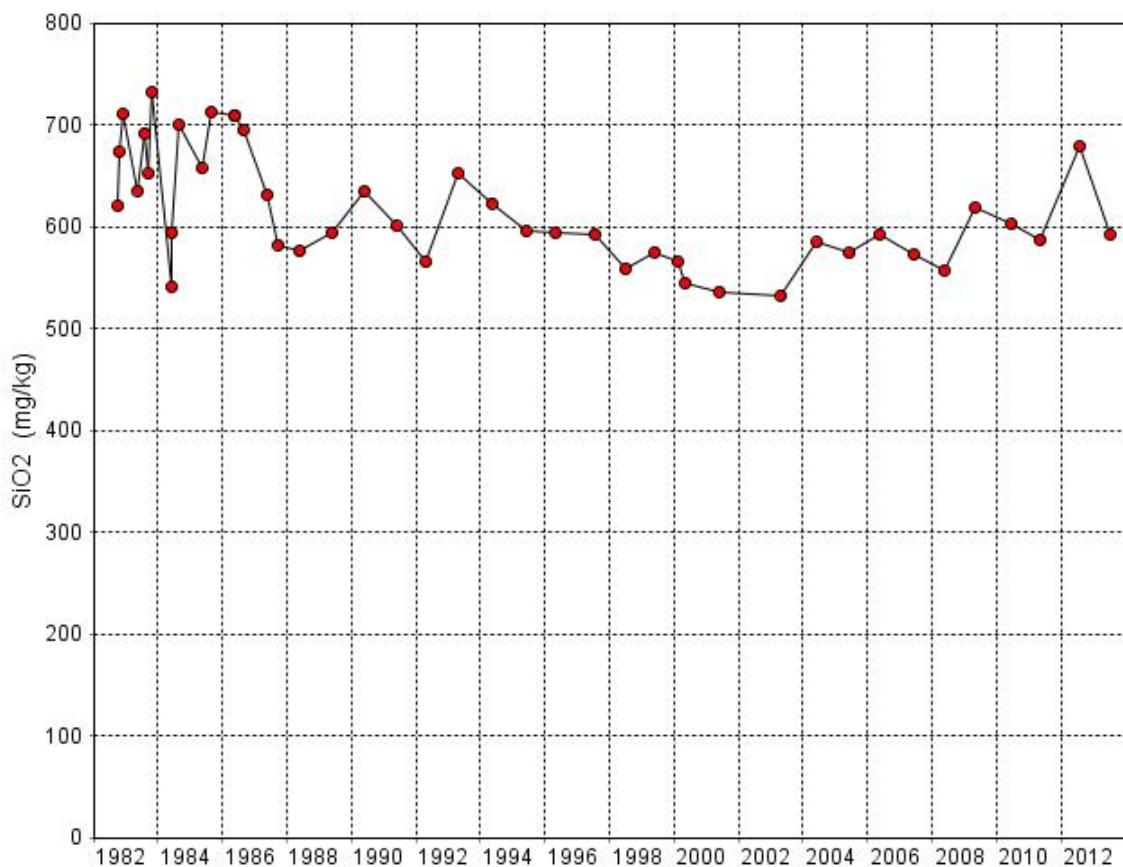
Gasstyrkur í gufunni hefur minnkað en það getur bæði bent til lækkandi hita og hins að hlutur gufu úr gufuæð sem fæðir holuna á um 600 m dýpi sé að minnka í rennsli holunnar (sjá mynd 44, 45 og 46). Gufan í gufuæðinni er gasríkari en gufa sem sýður af vatni sem ættað er dýpra úr holunni.

Möguleg skýring getur verið breytt þrýstiástandi í jarðhitageymnum og minni suða á 600 m dýpi. Það gæti t.d. stafað af innstreymi vatns og vermislækkun þeirri sem orðið hefur í Leirbotnaholunum. Í upphafi vinnslu í Leirbotnum varð aukning í gufuvirkni á yfirborði á Hvítholasvæðinu og því líklegt að þrýstitingengi sé á milli svæðanna. Einnig er mögulegt að niðurdæling í holu KJ-26 hafi áhrif á þrýstiástandið í kerfinu.

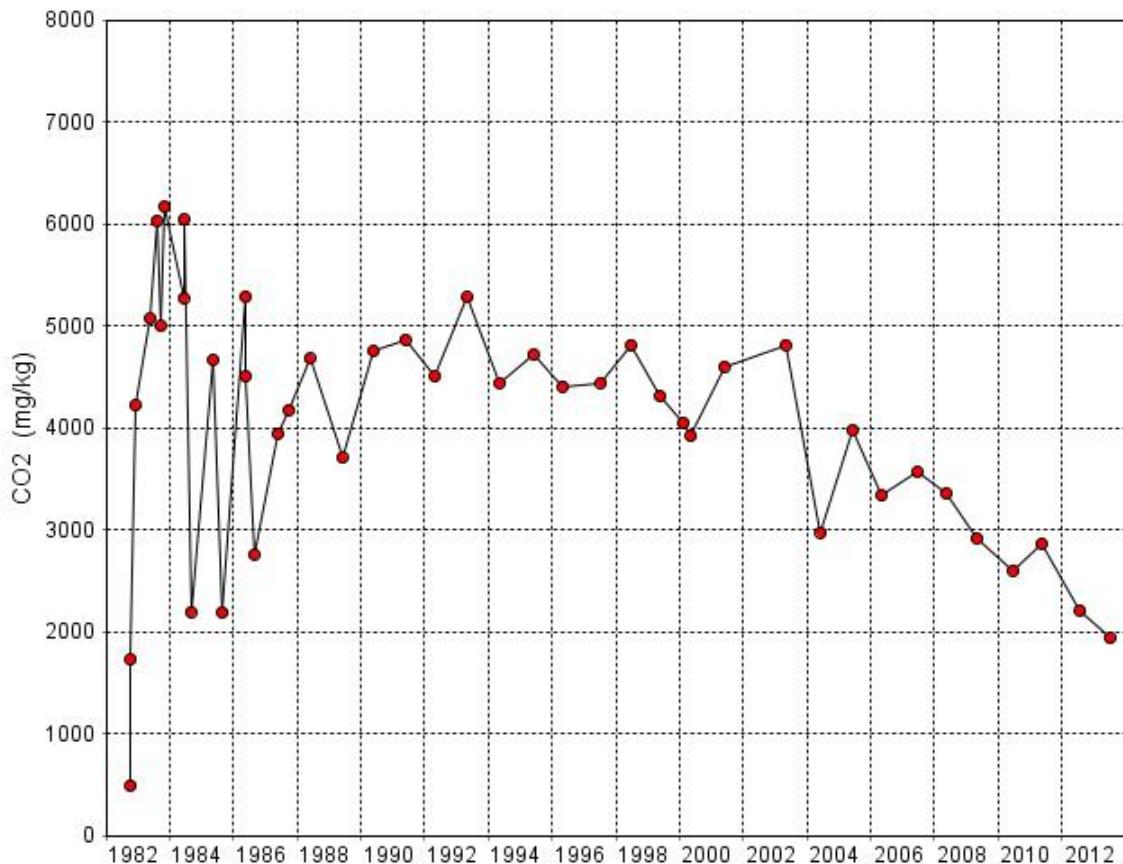
Önnur skýring gæti verið stífla í gufuæðinni. Slíka stíflu mætti reyna að losa með sýruhreinsun.

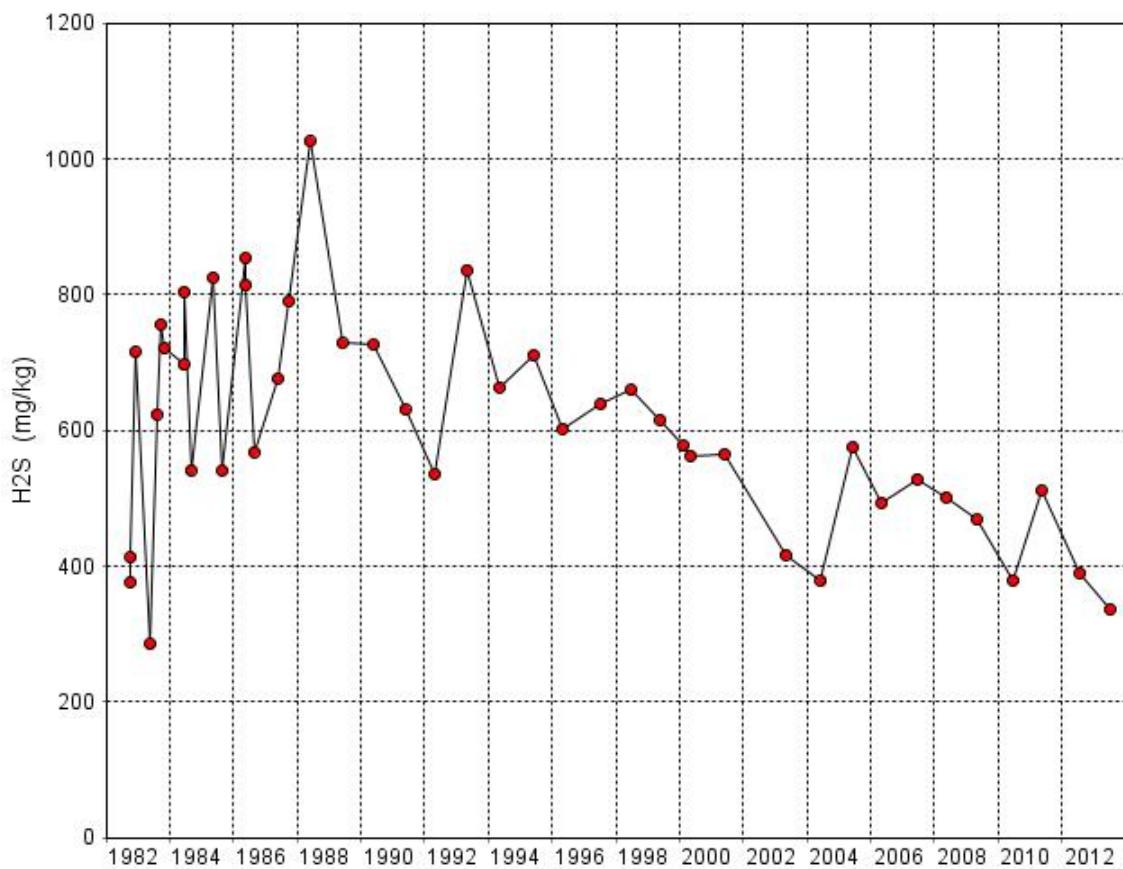
Mynd 42 Hvíthólaklif, vermi á móti tíma.

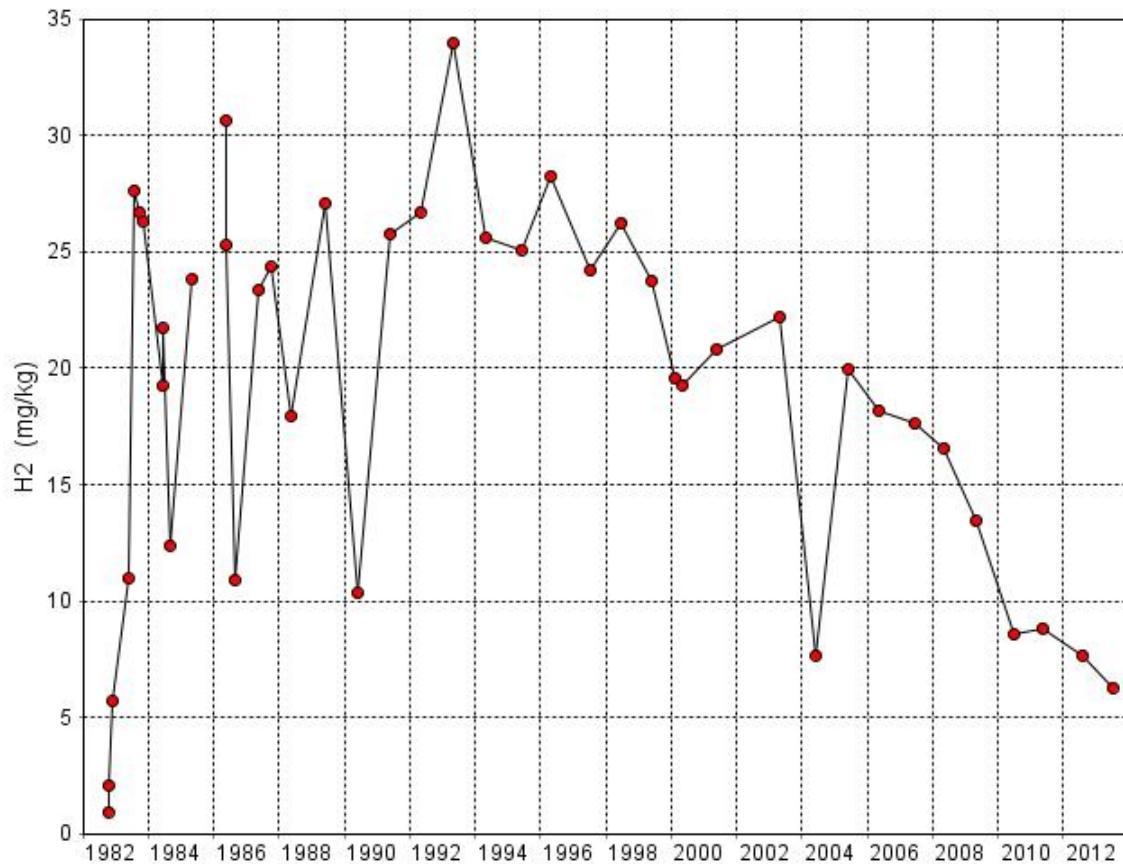
Mynd 43 Hvíthólaklif, SiO_2 í vatni á móti tíma.

Mynd 44 Hvíthólaklif, CO_2 í gufu á móti tíma.

Mynd 45 Hvíthólaklif, H₂S í gufu á móti tíma

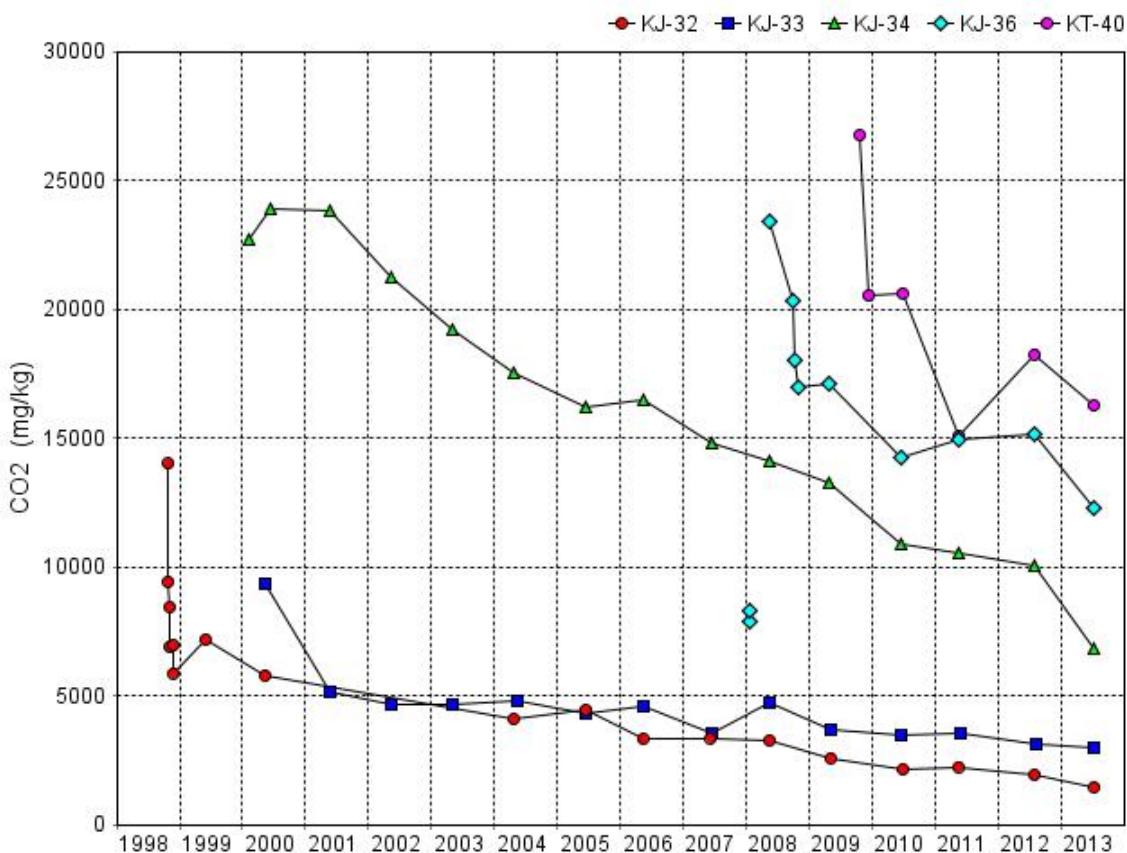
Mynd 46 Hvíthólaklif, H₂ í gufu á móti tíma.

Vesturhlíðar Kröflu – Efnabreytingar í holum

Á mynd 47 er styrkur koldíoxíðs (CO₂) í gufu úr holum í Vesturhlíðum Kröflu sýndur. Koldíoxíðstyrkur í gufu úr holunum hefur minnkað en mest í holu KJ-34. Mest gas mælist í gufu úr holu KJ-40 en það hefur þó minnkað frá því að henni var hleypt upp.

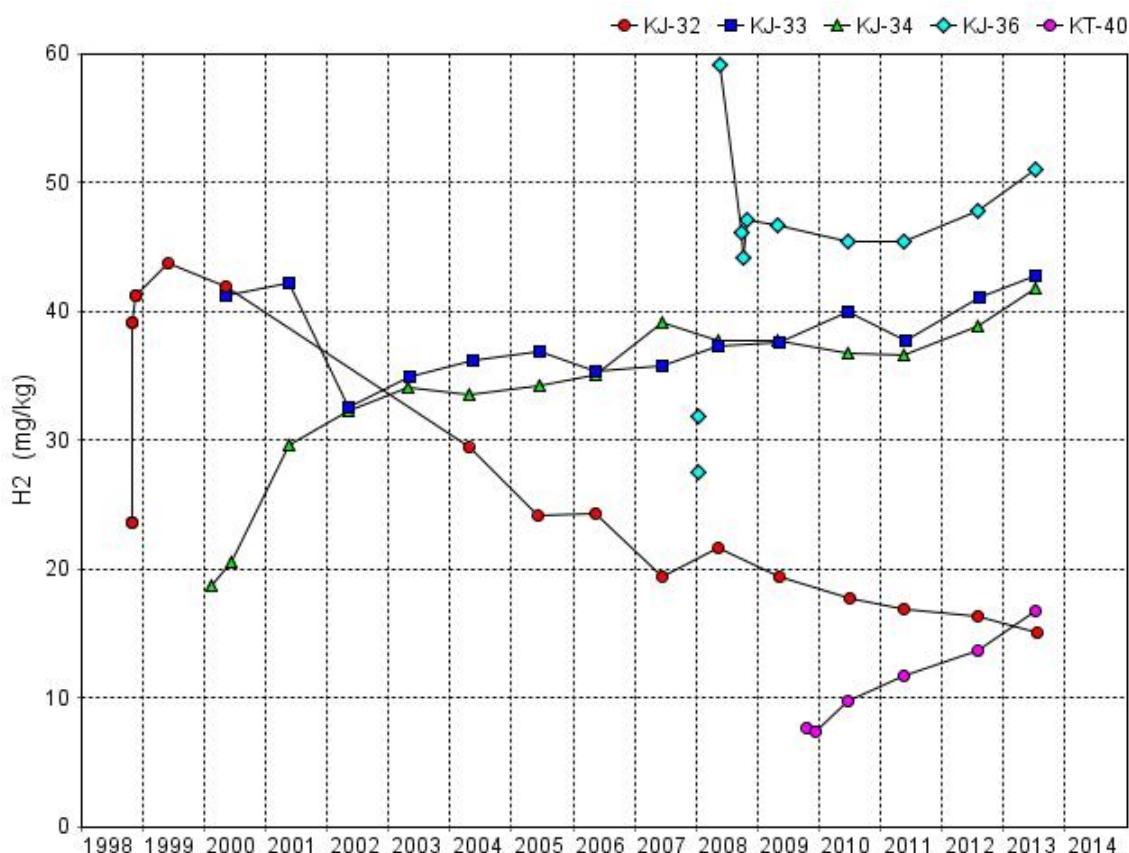
Styrkur vetrnis (H₂) í gufu hefur verið vaxandi nema í KJ-32 (mynd 48). Það gæti bent til þess að holurnar séu að draga að heitari gufu.

Á mynd 49 er styrkur súlfats í borholuvatninu sýndur. Þar kemur fram að styrkur súlfats í holu KJ-32, sem hefur verið að aukast síðustu árin, hefur nú náð jafnvægi.

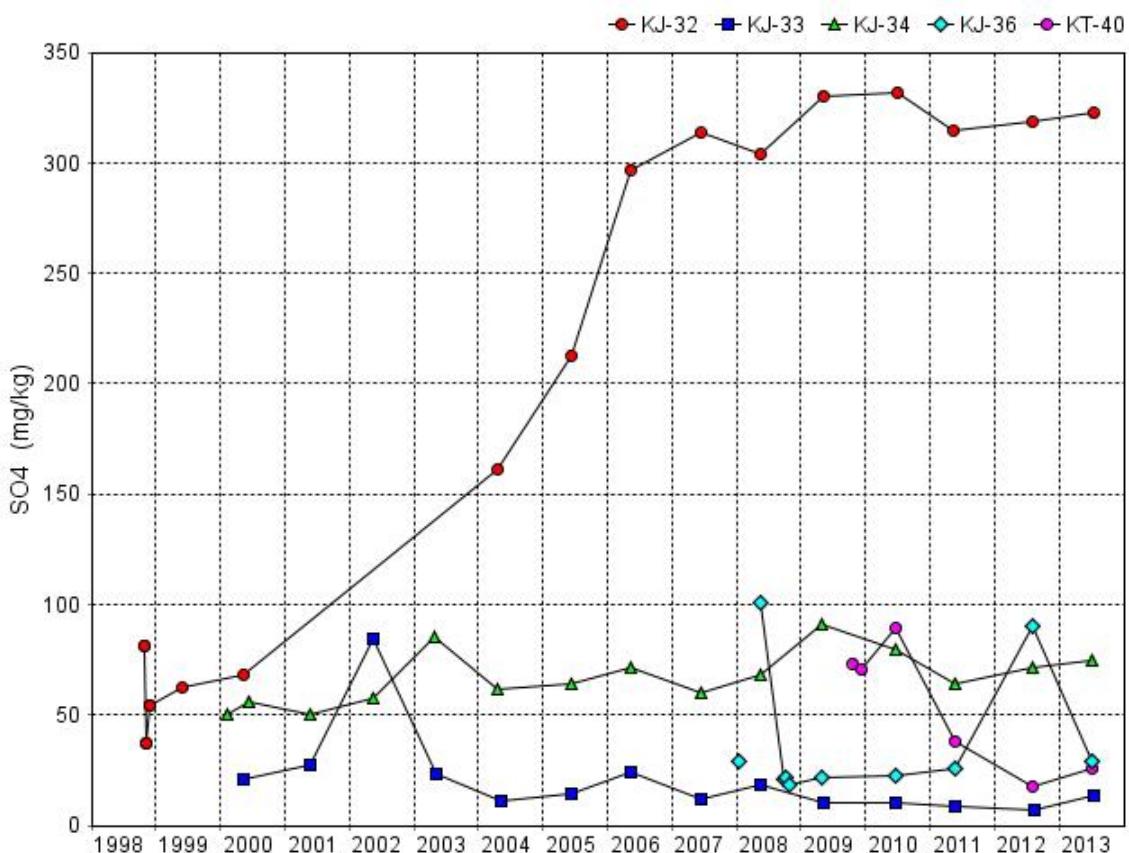

Mynd 47

Vesturhlíðar Kröflu, CO₂ í gufu á móti tíma

Mynd 48   *Vesturhlíðar Kröflu, H₂ í gufu á móti tíma*

Mynd 49   *Vesturhlíðar Kröflu, SO₄ í vatni á móti tíma.*

3 BJARNARFLAG

Gufa frá svæðinu er nýtt til rafmagnsframleiðslu í Gufuaflsstöðinni í Bjarnarflagi sem rekin er af Landsvirkjun. Einnig er skiljuvatn úr holu BN-09 notað til upphitunar hitaveituvatns fyrir Hitaveitu Skútustaðahrepps. Ennfremur er kældu skiljuvatni úr holunni veitt í Jarðbaðalónin.

3.1 AFKASTAMÆLINGAR

3.1.1 Afköst borhola

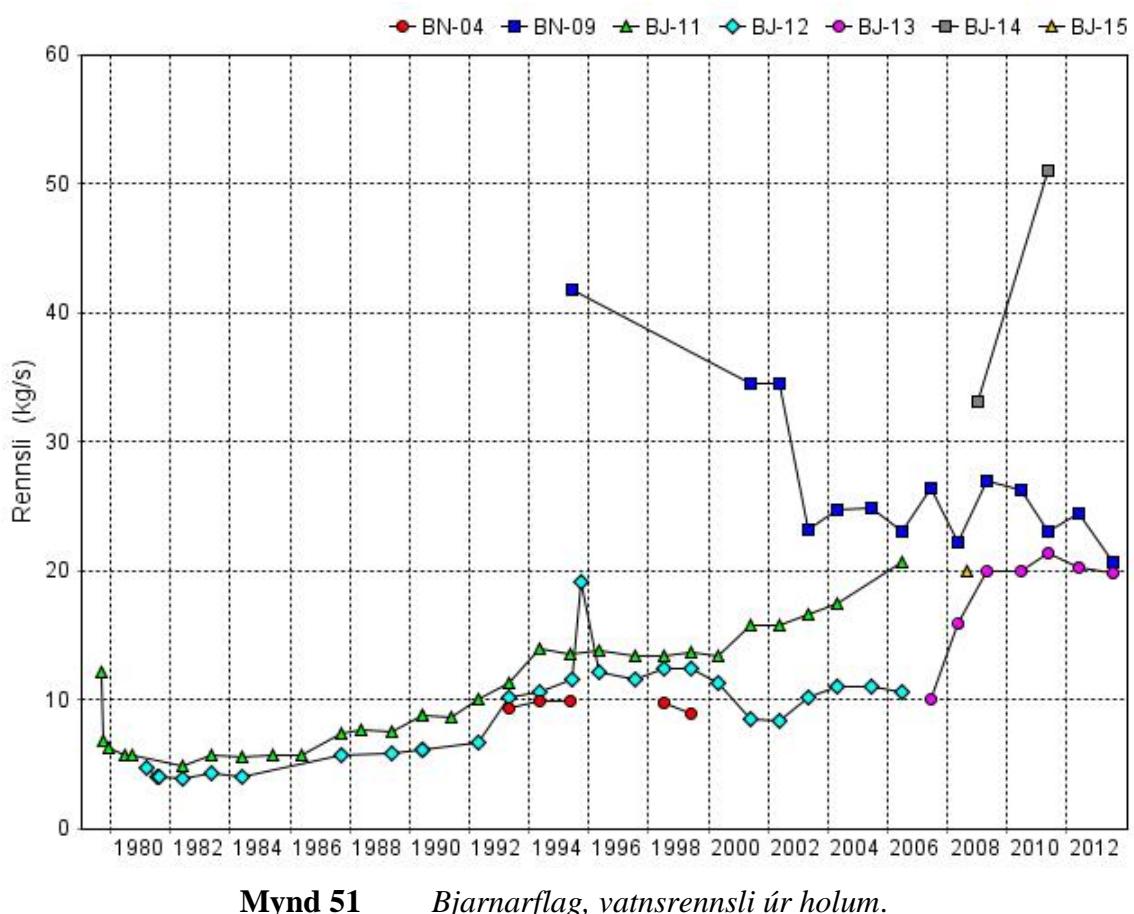
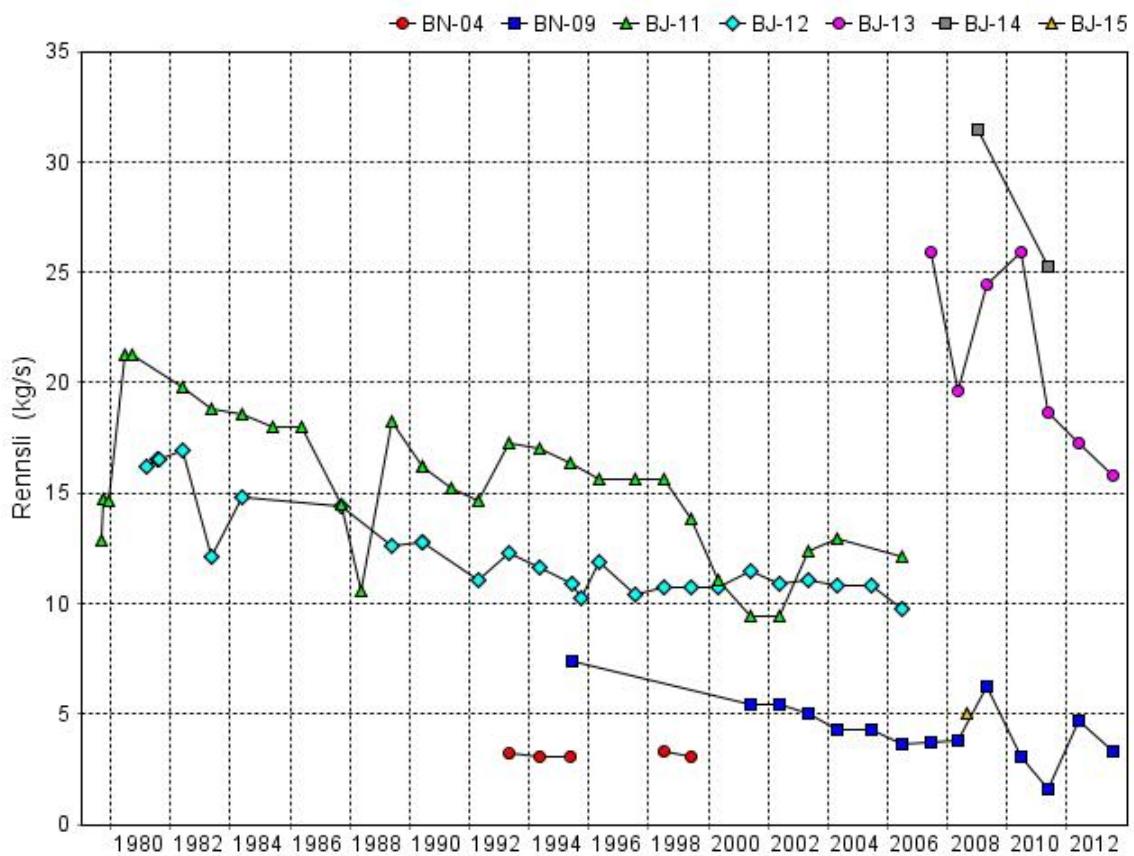
Afköstin voru ákvörðuð með mælingu á mismunaþrýstingi yfir tvífasa blendu samhliða vatnsákvörðun með þynningaraðferð. Vatnsákvörðun með þynningaraðferð byggist á því að litarefni er dælt inn í rennslispípuna með jöfnu rennsli og styrkur þess í sýni af vatninu ákvarðaður (Trausti Hauksson 2011).

Í júlímaðuði árið 2013 voru 2 holur tengdar Bjarnarflagsstöð og framleiddu þær samkvæmt aflmaelingum 18,7 kg/s af háþrýstigufu en stöðin framleiddi 2,0 MW af rafmagni. Frá holu BJ-13 renna 16,8 kg/s af skiljuvatni í Bjarnarflagslónið en 21,8 kg/s renna úr holu BN-09 í Jarðböðin.

Niðurstöður afkastamælinga eru birtar í töflu 13. Breytingar á afköstum borhola í Bjarnarflagi eru sýndar á myndum 50 og 51.

Tafla 13 Bjarnarflag. Afköst borhola 2013.

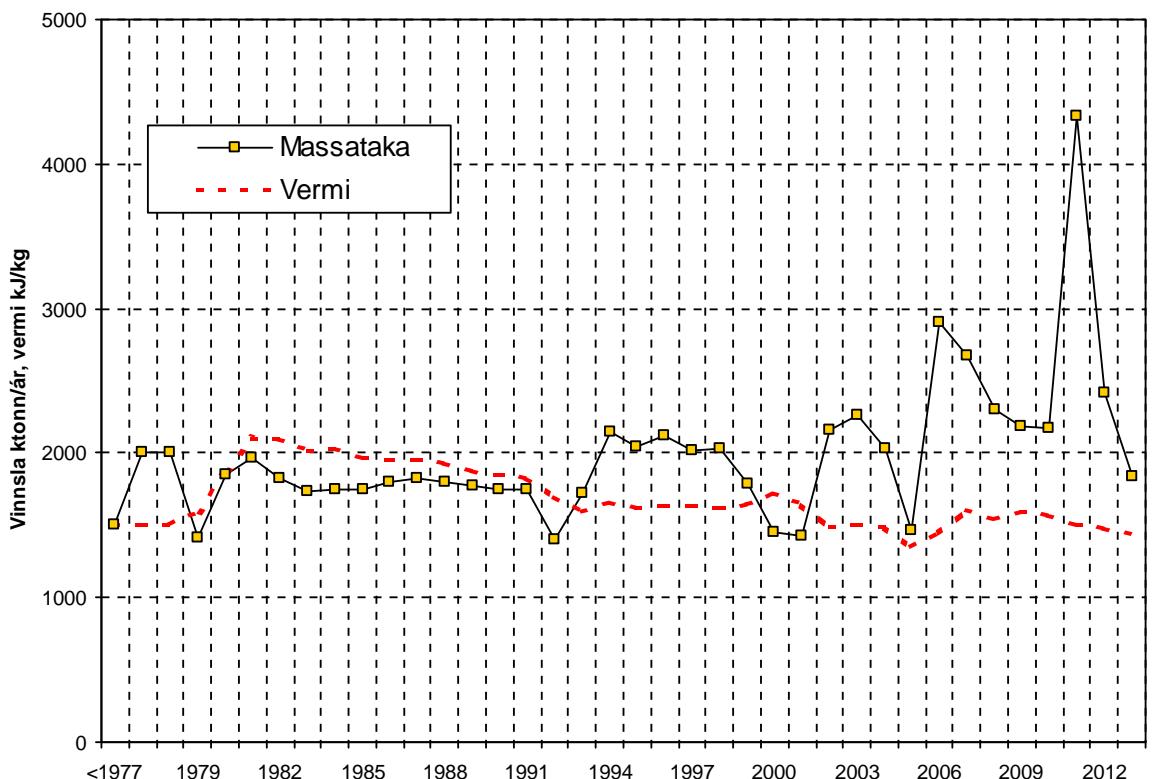
Nafn	Tími	Heildar			Hþ-Skilja	Frárennsli		Hverfill
		Vermi	Rennsli	Varmaafl		Gufa	Vatn	
		kJ/kg	kg/s	MW		kg/s	kg/s	
BN-09	2013-07-17	1042	24	21	3,1	3,3	17,5	1,4
BJ-13	2013-07-17	1658	35,6	53	15,6	3,2	16,8	7,2
	Samtölur	1410	59,6	74	18,7	6,6	34,3	8,7

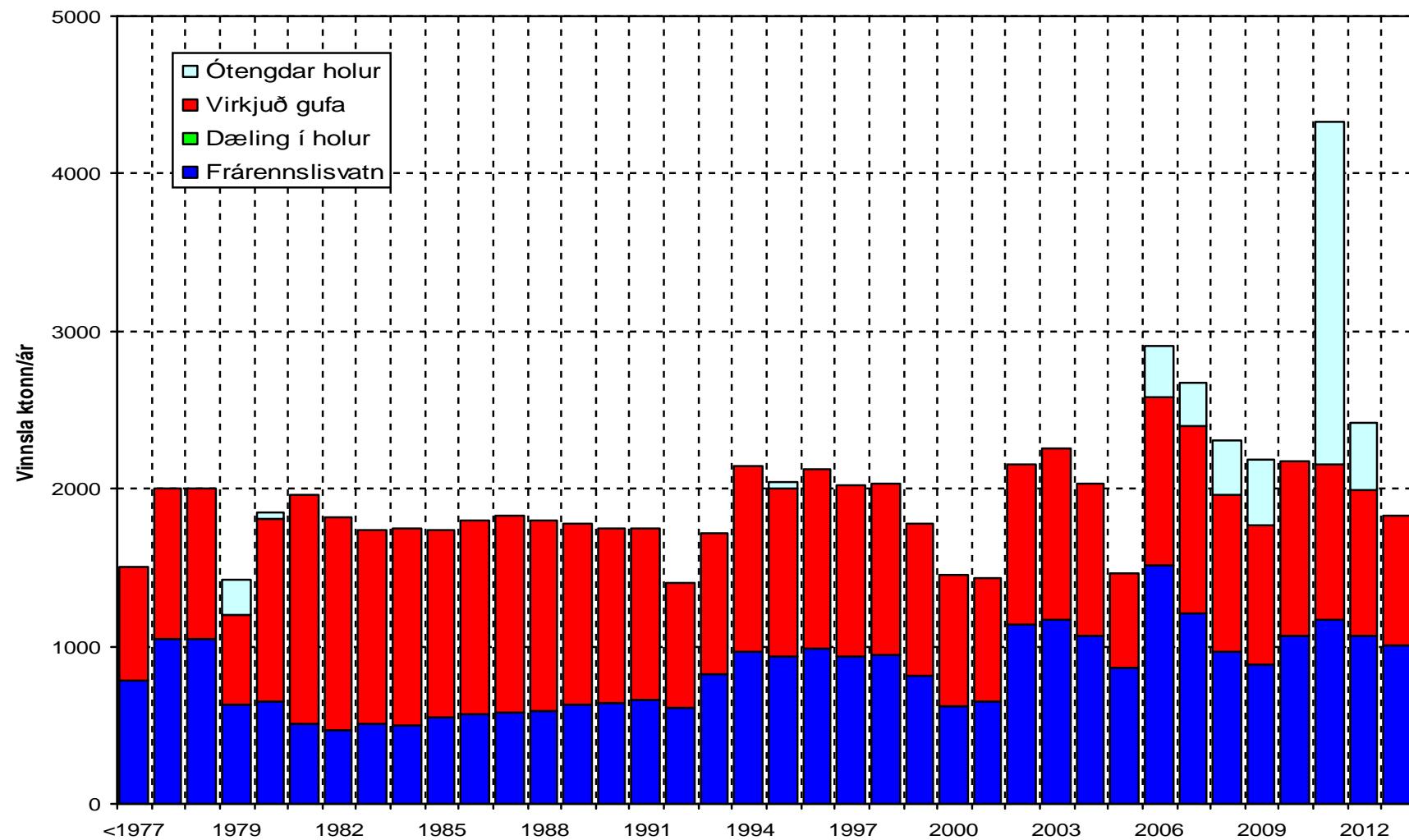
3.1.2 Massa og varmavinnsla

Yfirlit um árlega vinnslu úr holum í Bjarnarflagi er birt í Viðauka 2 aftast í skýrslunni. Á mynd 52 er sýnd árleg massavinnsla ásamt meðal vermi úr holunum síðan árið 1977. Tölur um árlega vinnslu sem tekna eru saman í mynd 53 sýna vinnslu vatns og gufu frá upphafi.

Heildarmassataka árið 2013 var 1.832 þúsund tonn eða nokkuð minna en 2012 en þá var vinnslan 2.418 þúsund tonn. Í fyrra voru tekin upp 425 þúsund tonn vegna prófunar á nýjum holum en nú ekkert. Virkjuð gufa á árinu var 823 þúsund tonn og vatnsstreyimi frá virkjun 1.008 þúsund tonn.

Mynd 52 Bjarnarflag. Árleg vinnsla og vermi.

Mynd 53 Bjarnarflag. Árleg gufuvinnsla og frárennsli.

3.2 EFNAMÆLINGAR

3.2.1 Vatn og gufa úr borholum

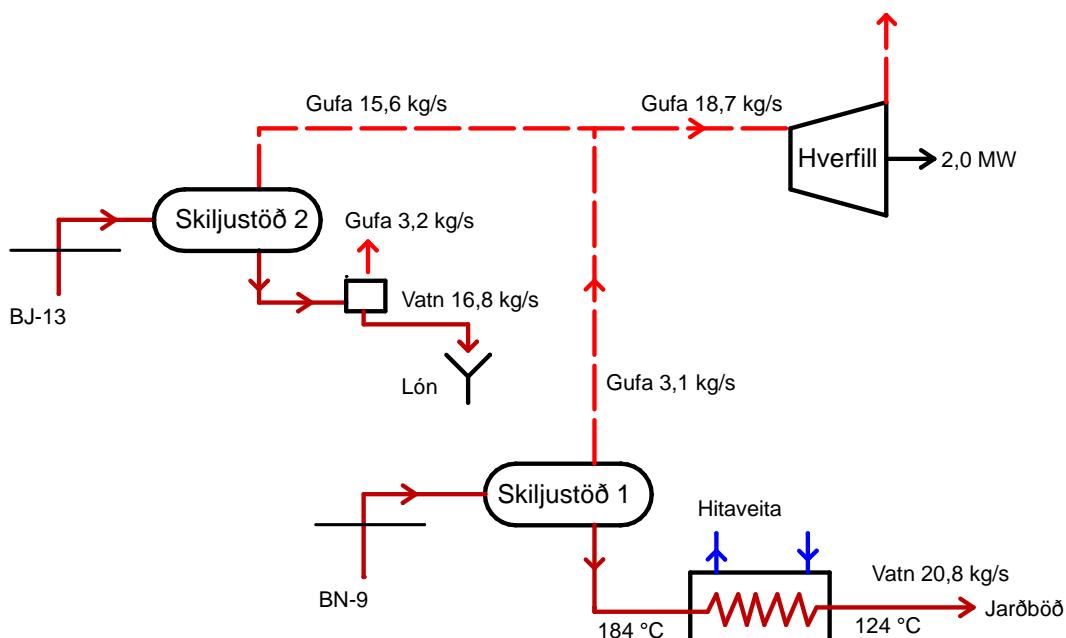
Safnað var sýnum til efnagreininga úr borholum BN-09 og BJ-13 í Bjarnarflagi og eru niðurstöður greininga á vatni og gufu úr borholunum vistaðar í gagnagrunni fyrir jarðhitagögn (ViewData).

Gasstyrkur í gufu og efnahiti eru sýnd í töflum 14 og 15. Gas er lítið í gufu frá holunum og reiknast meðal gasstyrkur 0,18 %, sem er minna en í fyrra en þá mældist meðalstyrkur 0,23%.

Í töflu 16 er sýndur reiknaður efnastyrkur í gufu og vatni úr borholunum í Bjarnaflagi við skiljuþrýsting.

3.2.2 Frárennsli

Á mynd 54 er sýnt flæðirit fyrir Bjarnarflagsstöð þegar sýnum af frárennsli var safnað til efnagreininga.

Mynd 54 Flæðirit fyrir Bjarnarflagsstöð ágúst 2013

Teknar voru saman árlegar gasmælingar á einstökum holum og árleg gasupptekt úr hverri holu var reiknuð. Þær tölur voru síðan lagðar saman til þess fá út heildarlosun vegna jarðhitavinnslunnar. Þannig fengust tölur bæði um gaslosun vegna orkuvinnslunnar og vegna rannsóknaboranna Niðurstöður eru birtar í Viðauka 1.

Á myndum 55 og 56 er sýnd árleg losun CO₂ og H₂S vegna orkuvinnslunnar og rannsóknaboranna frá upphafi vinnslu.

Losun koldíoxíðs var 347 tonn árið 2013 sem er minna en árið 2012 en losunin var 980 tonn í fyrra. Losun brennisteinsvetnis var einnig minni í ár eða 671 tonn samanborið við 888 tonn í fyrra.

Frárennslissýni til efnagreininga var safnað úr útrennsli Bjarnarflagslónsins, þar sem það rennur ofan í sprungu vestanvert við lónið. Jafnframt voru tekin sýni úr skiljuvatni frá

báðum skiljustöðum. Niðurstöður eru sýndar í töflu 17 og mælingar á samsetningu hitaveituvatns er sýnd í töflu 18.

Kísilstyrkur í vatni úr skiljustöð 1 sem rennur í Jarðböðin mældist 690 mg/kg sem er nokkuð yfir mettunarmörkum við 128 °C (490 mg/kg).

Mengandi efni í vatninu voru efnagreind og eru niðurstöður birtar í töflum 19 og 20. Til hliðsjónar er jafnframt tafla 21 yfir umhverfismörk fyrir ástand vatns úr *Reglugerð um varnir gegn mengun vatns nr. 796/1999 með síðari breytingum (533/2001 og 913/2003)* (Umhverfisráðuneytið 1999). Ennfremur er stuðst við *Reglugerð um varnir gegn mengun grunnvatns nr. 797/1999, Reglugerð um losunarmörk, umhverfismörk og gæðamarkmið fyrir losun á kvikasilfri í yfirborðsvatn nr. 800/1999 og Reglugerð um losunarmörk, umhverfismörk og gæðamarkmið fyrir losun á kadmíum í yfirborðsvatn nr. 802/1999* (Umhverfisráðuneytið 1999).

Styrkur arsens (As) fer yfir mengunarmörk eins og áður. Sérstaklega í Bjarnarflagslóninu en þar er styrkinn 218 µg/l og er vatnið í flokkun V sem telst ávalltt ófullnægjandi ástand vatns fyrir lífríki/pynningarsvæði. Styrkur arsens er minni í Jarðbaðavatninu. Kopar (Cu) mældist einnig yfir viðmiðunarmörkum.

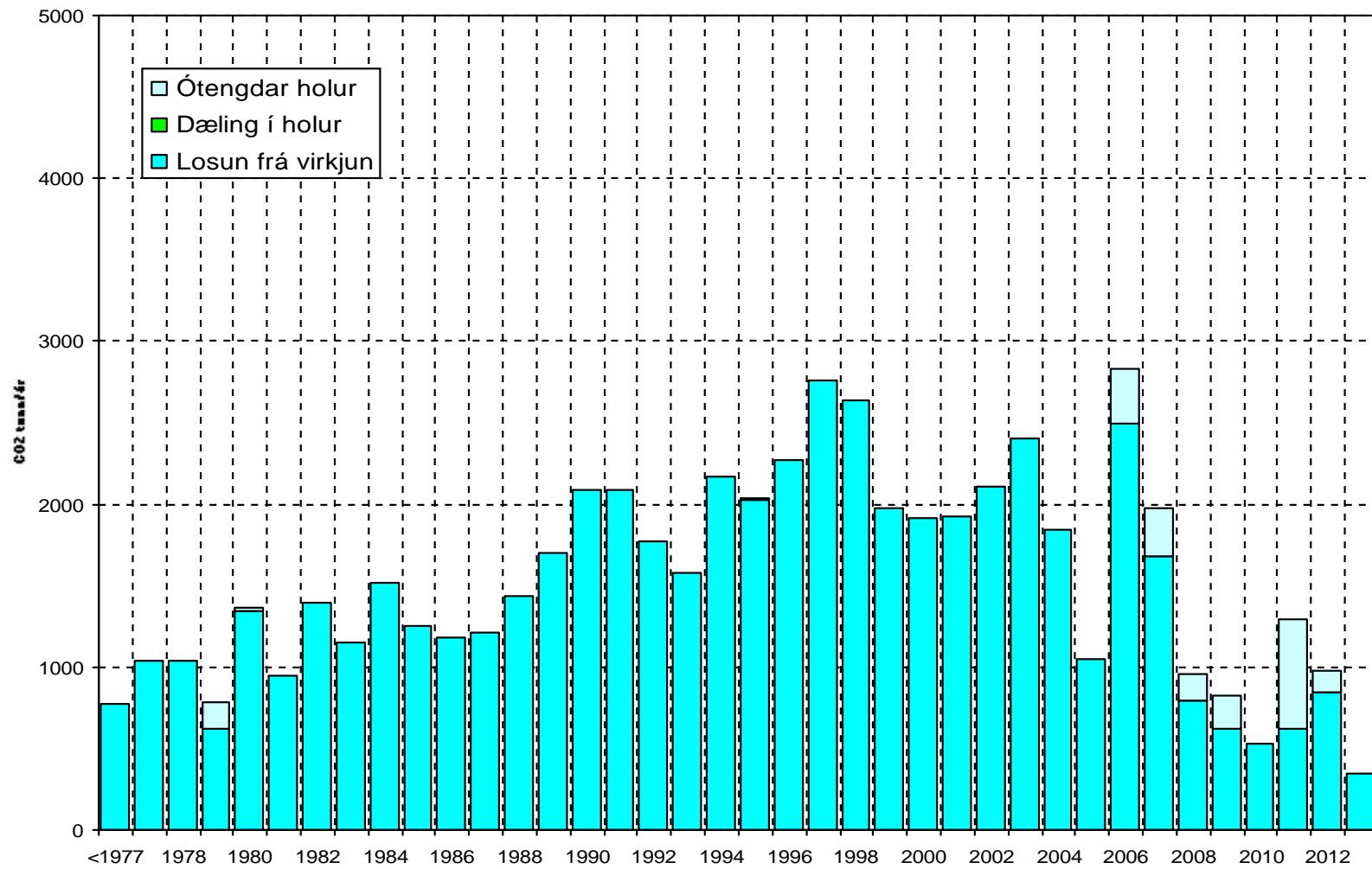
Heidarlosun mengunarefna frá Bjarnarflagi er birt í töflu 21.

Tafla 14 Bjarnarflag. Gas í gufu inn á veitu 2013

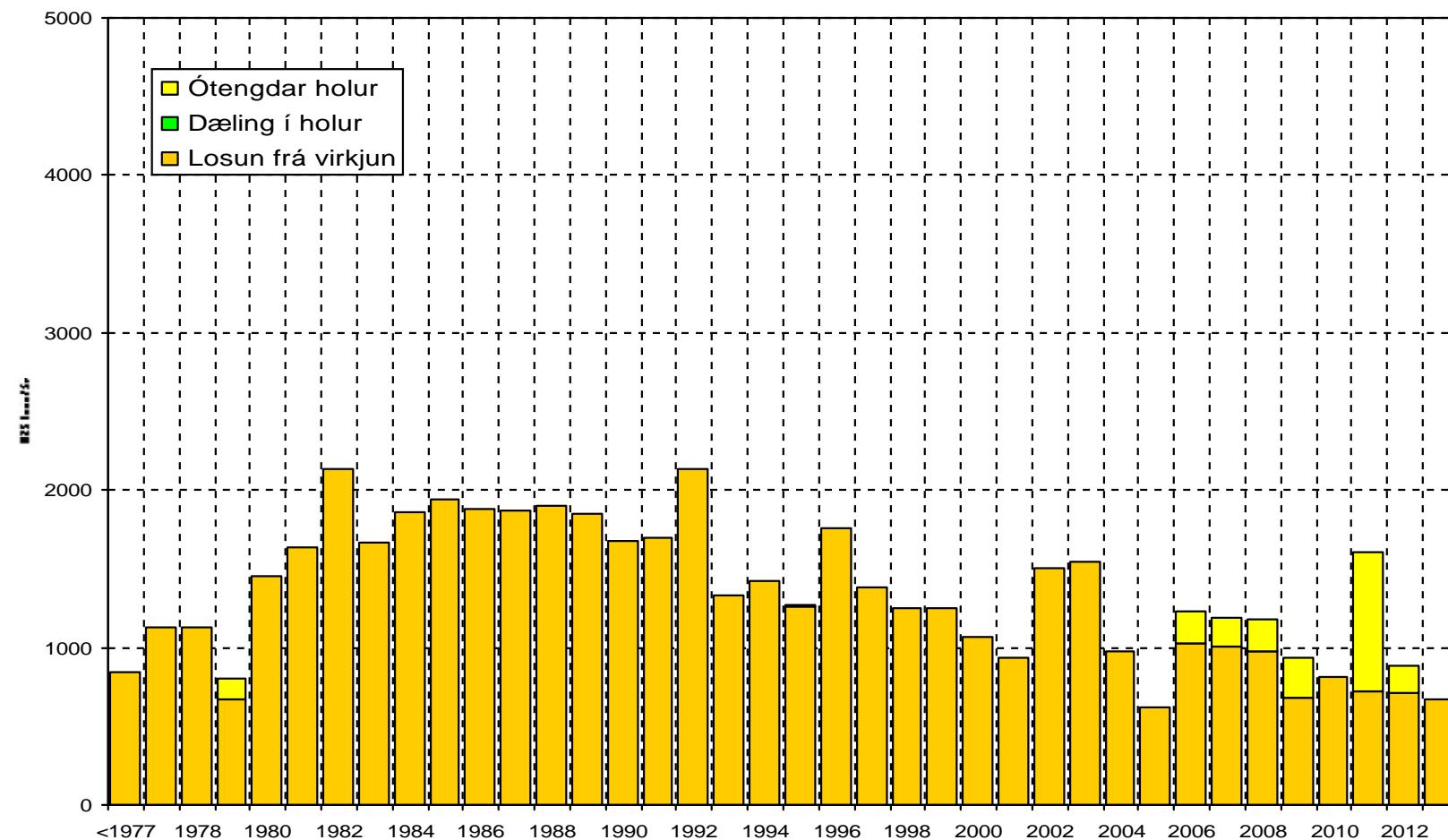
Nafn	Tími	Rennsli	Gas								
			Massa	Rennsli	Rúmmál	CO2	H2S	H2	N2	CH4	Ar
			kg/s	%	l/kg	%	%	%	%	%	%
BN-09	2013-07-17	3,33	0,29	0,01	2,97	26,65	30,11	38,07	2,5	2,6	0,07
BJ-13	2013-07-17	15,83	0,14	0,02	1,51	13,85	43,52	41,27	0,92	0,42	0,04
	Samtölur	19,16	0,18	0,03	1,76	17,8	39,38	40,28	1,41	1,09	0,04

Tafla 15 Bjarnarflag. Berghiti 2013

Nafn	Tími	Skilja	Efnahitar			
			Vermi	tSiO2q	tNa/K	tCO2
			kJ/kg	°C	°C	°C
BN-09	2013-07-17	1042		270	232	187
BJ-13	2013-07-17	1658		313	284	120
	Samtölur	1410		292	258	154
						303

Mynd 55 Bjarnarflag. Árleg losun koldíoxiðs (CO₂).

Mynd 56   Bjarnarflag. Árleg losun brennisteinsvætnis (H2S).

Tafla 16 Bjarnarflag. Styrkur efna í vatni og gufu í borholum árið 2013

		Gufa							Vatn														
Nafn	Tími	Qs	CO2	H2S	H2	N2	CH4	Ar	Qw	pH	CO2	H2S	SiO2	Na	K	Ca	Mg	Fe	Al	F	Cl	SO4	B
		kg/s	mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg	mg/kg	kg/s	/25°C	mg/kg
BN-09	2013-07-17	3,33	1423	1245	93,1	85,0	50,6	3,24	20,67	9,21	27,4	96,9	695	153	18,8	2,96	0,001	0,001	0,835	0,63	33,6	47,5	0,65
BJ-13	2013-07-17	15,8	377	917	51,4	15,9	4,1	0,87	19,77	8,97	4,6	45,4	1047	115	22,7	0,36	0,001	0,002	2,763	0,93	65,3	12,8	1,95
	Samtölur	19,2	559	974	58,7	27,9	12,2	1,28	40,44	9,09	16,2	71,7	867	134	20,7	1,69	0,001	0,001	1,777	0,78	49,1	30,6	1,29

Tafla 17 Bjarnarflag. Frárennslissýni 2013.

Nafn	Tími	Hitastig	pH	CO2	H2S	SiO2	Na	K	Ca	Mg	Fe	Al	F	Cl	SO4	B	Rafleiðni	SS
		°C	/25°C	mg/kg	µS/cm	mg/kg
Skiljustöð 1 *)	2013-07-17	124	8,92	20	125	690	152	18,8	3,18	0,001	0,000	0,794	0,62	33,4	47,9	0,65	837	1,0
Skiljustöð 2 **)	2013-07-17	187	8,61	5	68,4	822	113	22,3	0,34	0,000	0,002	2,74	0,92	64,7	11,1	1,95	604	1,2
Bjarnarflagslón	2013-07-18	19,2	7,45	26	0,1	623	125	22	2,31	1,040	0,178	2,06	0,88	59,9	196	1,66		28,1

*) Jarðböð **) lón

Tafla 18 Hitaveita Reykjahlíðar

Tafla 19 Styrkur mengunarefna í borholusýnum í Bjarnarflagi 2013.

Nafn	Tími	Hg µg/kg	Zn µg/kg	Cu µg/kg	Cr µg/kg	Ni µg/kg	Cd µg/kg	Pb µg/kg	As mg/kg	P
BN-09	2013-07-17	<0,002	0,43	0,68	<0,02	<0,05	<0,002	<0,01	2,75	<0,001
BJ-13	2013-07-17	<0,002	0,71	0,12	<0,02	<0,05	<0,002	<0,01	11,45	<0,001

Tafla 20 Styrkur mengunarefna (µg/l) í frárennsliSSvatni í Bjarnarflagi 2013.

Staður	Hg µg/kg	Zn µg/kg	Cu µg/kg	Cr µg/kg	Ni µg/kg	Cd µg/kg	Pb µg/kg	As mg/kg	P
Skiljustöð 1	<0,002	0,497	0,512	<0,01	<0,05	<0,002	<0,01	3,55	<0,001
Skiljustöð 2	<0,002	0,773	0,1	<0,01	<0,05	<0,002	<0,01	4,87	<0,001
Bjarnarflagslón	0,006	2,3	2,19	<0,01	0,198	<0,002	0,022	218	<0,001

Feitletruð og rauðlituð gildi eru yfir viðmiðunarmörkum.

Tafla 21 Umhverfismörk fyrir málma í yfirborðsvatni til verndar lífríki.

	Hg µg/kg	Zn µg/kg	Cu µg/kg	Cr µg/kg	Ni µg/kg	Cd µg/kg	Pb µg/kg	As µg/kg	P
Flokkur I <	5	0,5	0,3	0,7	0,01	0,2	0,4	0,02	
Flokkur II <	20	3	5	1,5	0,1	1	5	0,04	
Flokkur III <	60	9	15	4,5	0,3	3	15	0,09	
Flokkur IV <	300	45	75	22,5	1,5	15	75	0,15	
Flokkur V >	1	300	45	75	22,5	1,5	15	75	0,15

Umhverfismörk I: Mjög lítil eða engin hætta á áhrifum.

Umhverfismörk II: Lítill hætta á áhrifum.

Umhverfismörk III: Áhrifa að vænta á viðkvæmt lífríki.

Umhverfismörk IV: Áhrifa að vænta.

Umhverfismörk V: Ávallt ófullnægjandi ástand vatns fyrir lífríki/þynningarsvæði.

(Reglugerðir 796/1999 og 800/1999)

Tafla 22 Heildarlosun mengunarefna frá Bjarnarflagi árið 2013

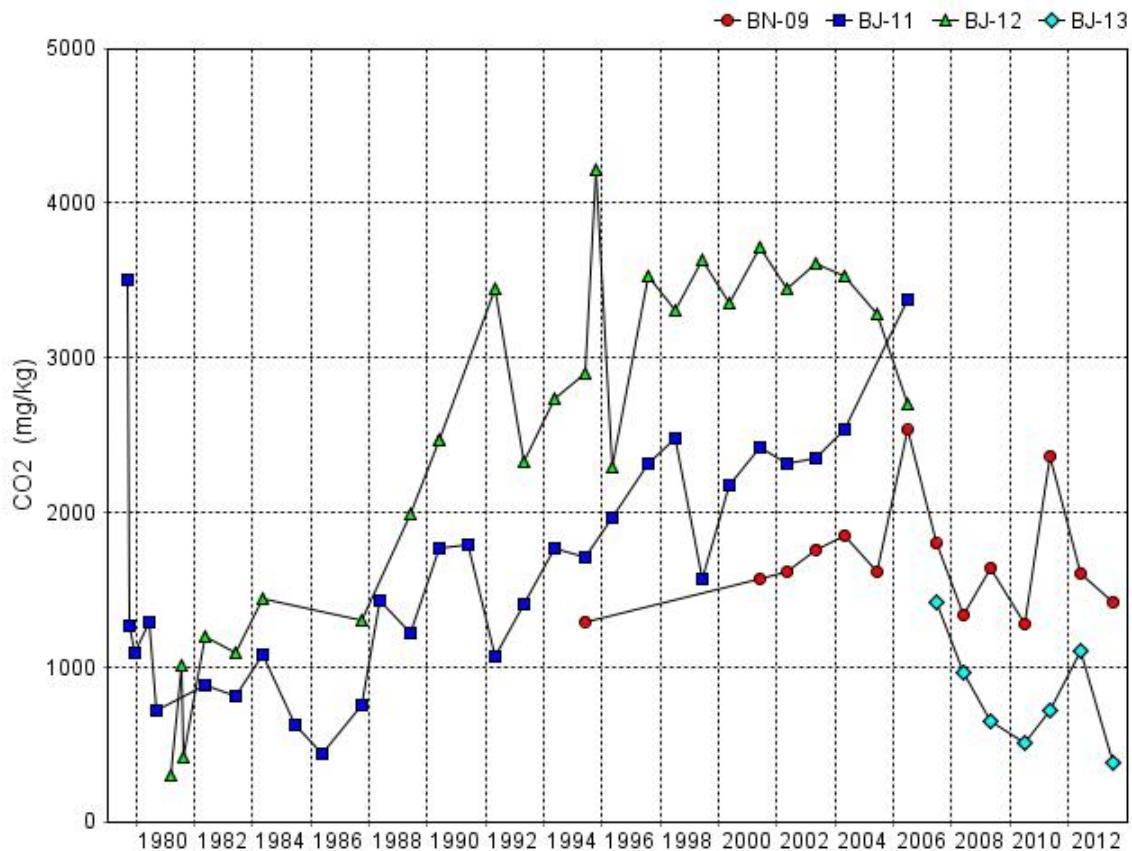
Bjarnarflag 2013		Heildar-upptekt	Orkuframleiðsla - losun		Rannsóknir
		Niðurdæling	Yfirborð	Andrúmsloft	Útblástur
Skiljuvatn	tonn	1.008.179	0	1.008.179	0
Gufa / þéttivatn	tonn	823.821	0	0	823.821
Samtals	tonn	1.832.000	0	1.008.179	823.821
					0
Koldíoxíð (CO2)	tonn	347	0	47	300
Metan (CH4)	tonn	7	0	0	7
Brennisteinsvetni (H2S)	tonn	671	0	131	539
					0
Kvikasilfur (Hg)	kg	0	0	0	0
Kopar (Cu)	kg	0	0	1	0
Sink (Zn)	kg	1	0	1	0
Kadmíum (Cd)	kg	0	0	0	0
Blý (Pb)	kg	0	0	0	0
Króm (Cr)	kg	0	0	0	0
Nikkel (Ni)	kg	0	0	0	0
Arsen (As)	kg	4	0	109	0
Fosfór (P)	kg	1	0	2	0

Efnabreytingar í holum

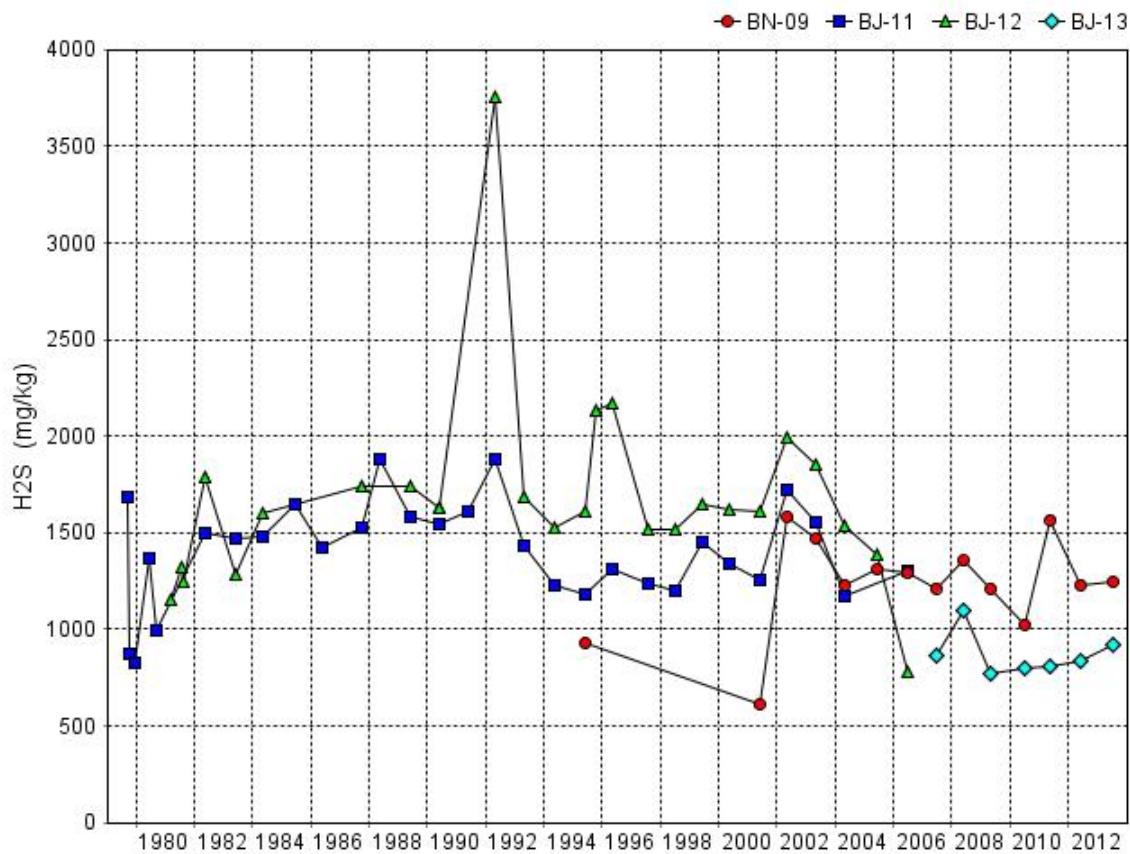
Á mynd 57 er sýndur koldíoxíðstyrkur í gufu, reiknaður við skiljuþrýsting. Styrkurinn í holu BJ-13 hefur minnkað eftir að hafa aukist undanfarin ár.

Styrkur H2S í gufu úr holunum er sýndur á mynd 58. Styrkurinn breytist lítið milli ára.

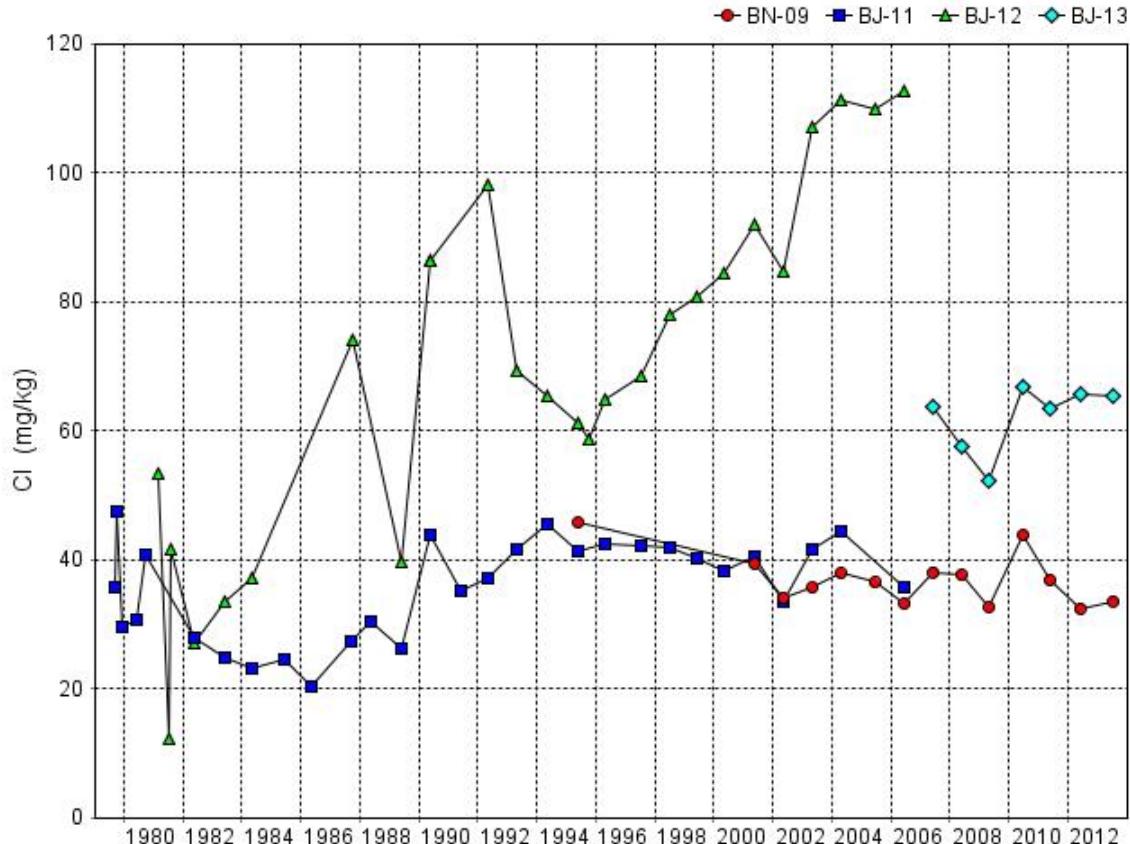
Á mynd 59 er sýndur styrkur Cl í vatni borholanna, reiknaður við skiljuþrýsting.

Mynd 57 Bjarnarflag, CO_2 í gufu á móti tíma.

Mynd 58 Bjarnarflag, H₂S í gufu á móti tíma.

Mynd 59 Bjarnarflag, Cl í vatni á móti tíma .

4 NIÐURSTÖÐUR

4.1 Krafla

- Afköst virkjunarinnar voru 57 MW í upphafi árs en voru komin niður í 55 MW þegar vél 2 var tekin út um miðjan ágúst, en minnkunin átti sér stað nánast öll í maí mánuði. Eftir viðhaldsstopp náðist 56 MW framleiðsla og hélst hún þannig nánast óbreytt út árið. Samtals var raforkuframleiðsla stöðvarinnar á árinu 1703 TJ.
- Í júlímaðuði árið 2013 voru 18 holur tengdar Kröflustöð og framleiddu þær 113,4 kg/s af háþrýstigufu og 21,7 kg/s lágþrýstigufu, sem reikningslega nægir til framleiðslu á 56,0 MW af rafmagni. Hluti háþrýstigufunnar er notaður til þess að knýja gasdælur og voru afköst virkjunarinnar því nokkuð minni eða 54 MW.
- Háþrýstigufa mældist 2,3 kg/s minni en á árið 2012 sem er minni árleg rýrnun en verið hefur undanfarin ár. Lágþrýstigufa mældist 0,8 kg/s minni en fyrir ári. Gufuframleiðsla á svæðinu dugar sem stendur ekki fyrir fullum afköstum stöðvarinnar sem á að geta framleitt a.m.k. 62 MW en framleiðir um 54 MW.
- Afköst KJ-14, KJ-31 og KJ-37 í Suðurhlíðum hafa minnkað verulega frá því að þeim var hleypt upp. Þær gefa nú sáralítið afl. Huga ætti að örvinaraaðgerðum á þessum holum. Í framhaldi er æskilegt að þær verði reknar á hærri toppþrýstingi til þess að minnka hættu á uppsuðu og útfellingum í æðum.
- Tekin voru samtals um 9.541 þúsund tonn af vatn og gufu úr svæðinu á árinu 2013. Þar af var gufa til raforkuframleiðslu 4.810 þúsund tonn. Upptekt vegna prófunar á nýjum holum var 550 þúsund tonn.
- Dælt var samtals 2.706 þúsund tonnum af vatni í holu KJ-26 og 361 þúsund tonnum í KJ-39. Nettó vinnsla úr jarðhitgeymínunum var því 6.474 þúsund tonn.
- Meðaltal gass í gufu inn á hverfil, þ.e. bæði háþrýsti og lágþrýstigufu reiknast um 0,89 %, samanborið við 1,00 % árið 2012. Heildargasstreymi inn í stöðina minnkaði verulega og reiknast 1,11 kg/s samanborið við 1,28 kg/s í fyrra. Það er vegna minnkandi gufu og einnig minni gasstyrks í gufu.
- Losun koldíoxíðs var 31.681 tonn á árinu 2013 en orkuframleiðslan var 1708 TJ og reiknast koldíoxíðlosunin því vera um 67 g/kWh. Losun brennisteinsvetnis til andrúmslofts var 4.323 tonn sem eru 9,1 g/kWh..
- Styrkur arsens (As) í frárennslisvatninu var eins og áður yfir umhverfismörkum og Króm (Cr) var yfir mörkum í vatni frá kæliturnum...

4.2 Bjarnarflag

- Í júlímaðuði árið 2013 voru 2 holur tengdar Bjarnarflagsstöð og framleiddu þær samkvæmt aflmælingum 18,7 kg/s af háþrýstigufu en stöðin framleiddi 2,0 MW af rafmagni. Frá holu BJ-13 renna 16,8 kg/s af skiljuvatni í Bjarnarflagslónið en 21,8 kg/s renna úr holu BN-09 í Jarðböðin.
- Heildarmassataka árið 2013 var 1.832 þúsund tonn eða nokkuð minna en 2012 en þá var vinnslan 2.418 þúsund tonn. Í fyrra voru tekin upp 425 þúsund tonn vegna prófunar á nýjum holum en nú ekki. Virkjuð gufa á árinu var 823 þúsund tonn og vatnsstreymi frá virkjun 1.008 þúsund tonn.
- Gas er lítið í gufu frá holunum og reiknast meðal gasstyrkur 0,18 %, sem er minna en í fyrra en þá mældist meðalstyrkur 0,23%.
- Losun koldíoxíðs var 347 tonn árið 2013 sem er minna en árið 2012 en losunin var 980 tonn í fyrra. Losun brennisteinsvetnis var einnig minni í ár eða 671 tonn samanborið við 888 tonn í fyrra.
- Styrkur arsens (As) fer yfir mengunarmörk eins og áður. Sérstaklega í Bjarnarflagslóninu en þar er stykurinn 218 µg/l sem telst ávallt ófullnægjandi ástand fyrir lífríki.

5 HEIMILDASKRÁ

- Trausti Hauksson 2010. *ViewData. Gagnabirtingarkerfi fyrir jarðvatnsvinnslu.* Notkunarleiðbeingar. Kemía janúar 2010, útgáfa 1.6, 14 s.
- Trausti Hauksson 2011. *Afkastamælingar borhola með þynningaraðferð og tvífasa mæliblendu. Innleiðing aðferðar.* Landsvirkjun, janúar 2011, Skýrsla nr: LV-2011/018 20 s.
- Trausti Hauksson 2013 *Krafla og Bjarnarflag. Afköst borhola og efnainnihald vatns og gufu í borholum og vinnslurás árið 2012.* Landsvirkjun, mars 2013, Skýrsla nr: LV-2013/073 73 s.
- Umhverfisráðuneytið 1999: *Reglugerð um varnir gegn mengun vatns nr. 796/1999 með síðari breytingum nr. 533/2001 og nr. 913/2003.* Stjórnartíðindi, B 106, Nr. 785-810, s. 2231-2253.
- Umhverfisráðuneytið 1999: *Reglugerð um varnir gegn mengun grunnvatns nr. 797/1999.* Stjórnartíðindi, B 106, Nr. 785-810, s. 2253-2258.
- Umhverfisráðuneytið 1999: *Reglugerð um losunarmörk, umhverfismörk og gæðamarkmið fyrir losun á kvikasilfri í yfirborðsvatn nr. 800/1999.* Stjórnartíðindi, B 106, Nr. 785-810, s. 2283-2287.
- Umhverfisráðuneytið 1999: *Reglugerð um losunarmörk, umhverfismörk og gæðamarkmið fyrir losun á kadmiúm í yfirborðsvatn nr. 802/1999.* Stjórnartíðindi, B 106, Nr. 785-810, s. 2293-2299.

VIÐAUKI 1

Krafla og Bjarnarflag

Massa- og varmavinnsla og
losun koldíoxíðs (CO_2) og brennisteinsvetnis (H_2S)

Krafla. Heildar massavinnsla hvers árs (ktonn)

	<1977	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Vinnsla	2000	2151	2447	1954	2527	2819	3055	4789	5231	4712	4503	4355	4274	4798	4840	4109	3027	3341	3615
Ótengdar holur	2000	1593	653	204	884	449	827	1648	1108	704	516	694	229	126	455	367	5	0	0
Virkjuð gufa		243	664	671	685	1221	1231	1894	2191	2140	2150	2088	2194	2275	2317	2050	1727	1836	1928
Dæling í holur																			
Frárennslisvatn	0	315	1130	1079	958	1149	997	1247	1932	1868	1837	1573	1850	2397	2068	1692	1295	1505	1687

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2001	2011	2012	2013
Vinnsla	3817	4964	5922	8278	9136	10167	8336	8738	8747	7886	8453	8167	9568	10157	9101	9749	9223	9703	9541
Ótengdar holur	0	271	1344	92	593	259	0	0	0	0	0	0	428	630	288	284	84	609	550
Virkjuð gufa	1988	2237	2327	4288	4778	6073	5219	4858	4959	4654	4952	4919	5056	4945	4837	5393	5133	4934	4810
Dæling í holur					207	415		1278	1849	1708	1540	1462	1665	1778	2572	2792	2530	2563	3067
Frárennslisvatn	1829	2456	2252	3898	3558	3420	3117	2602	1939	1524	1961	1786	2419	2804	1405	1280	1476	1597	1115

Bjarnarflag. Heildar massavinnsla hvers árs (ktonn)

	<1977	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Vinnsla	1500	2000	2000	1418	1852	1964	1820	1733	1751	1742	1794	1827	1801	1780	1753	1750	1401	1721	2142
Ótengdar holur	0	0	0	218	42	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Virkjuð gufa	718	958	958	575	1161	1459	1351	1227	1250	1192	1221	1244	1207	1152	1108	1090	790	901	1179
Dæling í holur																			
Frárennslisvatn	782	1042	1042	625	649	505	469	506	501	550	573	583	594	628	645	660	611	820	963

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Vinnsla	2040	2122	2020	2034	1782	1458	1430	2156	2261	2028	1467	2904	2676	2302	2190	2174	4328	2418	1832
Ótengdar holur	38	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	327	282	345	419	1	2174	425	0
Virkjuð gufa	1072	1138	1083	1088	970	839	776	1018	1088	960	606	1062	1182	994	887	1103	990	923	824
Dæling í holur																			
Frárennslisvatn	930	984	937	946	812	619	654	1138	1173	1068	861	1515	1212	963	884	1070	1164	1070	1008

Krafla. Árleg losun CO₂ (tonn)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Heildarlosun	21233	22298	24856	44885	58158	80175	69877	63009	59023	50280	48964	45514	43607	44515	44145	44100	39683	39050	32737
Ótengdar holar	0	469	3364	435	9174	5831	0	0	0	0	0	0	1144	4064	3648	567	83	2041	626
Losun frá virkjun	21233	21829	21491	44450	48971	74320	69878	62899	58891	50158	48787	45415	42378	40398	40358	43397	39451	36845	31985
Dæling í holar	0	0	0	0	13	24	0	111	132	122	178	99	85	53	139	137	149	164	127

Biarnarfлаг. Árleg losun CO₂ (tonn)

Krafla. Árleg losun H₂S (tonn)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Heildarlosun	1669	1789	1989	3543	5130	6359	5703	5317	5471	5065	5059	4984	4759	5508	4894	5621	5180	5320	4584
Ótengdar holar	0	47	339	110	844	327	0	0	0	0	0	0	157	500	251	88	28	272	69
Losun frá virkjun	1669	1743	1650	3433	4256	5971	5703	5257	5384	4985	4987	4915	4525	4925	4522	5401	5033	4928	4370
Dæling í holar	0	0	0	0	30	61	0	60	87	80	72	69	78	84	121	131	119	120	144

Bjarnarflag. Árleg losun H2S (tonn)

VIÐAUKI 2
MEÐHÖNDLUN SÝNA OG
EFNAGREININGAAÐFERÐIR

MEÐHÖNDLUN SÝNA OG EFNAGREININGAAÐFERÐIR

Meðhöndlun vatnssýna í felti:

Ru: Ómeðhöndlað sýni

Fu: Sýni síað með 0,45 µm síuþynnu.

Fa: Sýni síað með 0,45 µm síuþynnu og sýrt með fullsterkri salpétursýru.
Magn sýru í sýni 0,5 %.

Fp: Sýni síað með 0,45 µm síuþynnu og H₂S fellt með zinkacetati (2 M ZnAc₂)
Magn ZnAc₂ í sýni 0,01 M (0,5% af lausn).

CAT: Sýni síað með 0,45 µm síuþynnu og sýrt með 1 N salpétursýru (HNO₃).
Magn sýru í sýni 0,5 %. Fyrir jónaskilju.

Sýrustig (pH)

Meðhöndlun sýnis: Mælt á staðnum (borholusýni) eða safnað á loftþéttu flösku, (Ru) og mælt samdægurs.

Aðferð: Glerrafskaut með samþyggðu AgCl viðmiðunarskauti með tvöfaldri saltbrú.
Mælir stilltur með búffer 7 og 4.

Brennisteinsvetni og Koldíoxíð (H₂S, CO₂)

Meðhöndlun sýnis: Vatni (Ru) safnað í glerflösku lút bætt í til þess að binda gösin.
Þétri gufu safnað í lofttæmda flösku með 40% lút.

Aðferð: Sjálfvirk titrun.

H₂S titrað með 0,01 N AgNO₃ lausn við hátt pH gildi (pH > 10). Síðan er CO₂ titrað í sömu lausn með 0,1 N HCl lausn frá pH 8,2 til 4,3. Sýru bætt í, blásið með argoni (Ar) og baktítrað með 0,1 N NaOH lausn milli pH 4,3 og 8,2.

Fyrir lútarsýni var CO₂ í blindum (40% NaOH) ákvarðaðað á sama hátt og leiðrétt fyrir áhrifum CO₂ í lútarlausn á titrunina.

Brennisteinsvetni (H₂S) í frárennsli og hitaveituvatni (H₂S < 2 mg/kg)

Meðhöndlun sýnis: Vatni (Ru) safnað í loftþéttu flösku.

Aðferð: Títrun með 0,001 N Hg(CH₃COO)₂-lausn í basískri aceton-lausn með dithizone indikator.

Gas (O₂, H₂, CH₄, N₂, Ar)

Meðhöndlun sýnis: Safnað yfir 40% lút. Rúmmál gass yfir lút var mælt með vigtun á kolbu fullri af eimuðu vatni og síðan eftir söfnun. Þrýstingur og hitastig gassins var mælt.

Aðferð: Gasgreinir TCD.

Kíssill (SiO₂)

Meðhöndlun sýnis: Vatnsýni var þynnt á staðnum með eimuðu vatni (Rd).

H₂S var eytt með joðlausn og ofgnótt joðs með thiosúlfatlausn.

Aðferð: Litmæling með gulum molybdat komplex í súrri lausn.

Síl (Si)

Meðhöndlun sýnis: Fa, óþynnt sýni.

Aðferð: Rafgas-massagreining (ICP-AES / ICP-SFMS).

Natríum (Na)

Meðhöndlun sýnis : CAT, óþynnt sýni.

Aðferð: Jónaskilja (IC).

Kalíum (K)

Meðhöndlun sýnis : CAT, óþynnt sýni.

Aðferð: Jónaskilja (IC).

Magnesíum (Mg)

Frárennslissýni og grunnvatn:

Meðhöndlun sýnis : CAT, óþynnt sýni.

Aðferð: Jónaskilja (IC).

Borholusýni:

Meðhöndlun sýnis: Fa, óþynnt sýni.

Aðferð: Rafgas-massagreining (ICP-AES / ICP-SFMS).

Kalsíum (Ca)

Meðhöndlun sýnis : CAT, óþynnt sýni.

Aðferð: Jónaskilja (IC).

Klóríð (Cl)

Meðhöndlun sýnis: Fu.

Aðferð: Jónaskilja (IC).

Súlfat (SO₄)

Meðhöndlun sýnis: Fp.

Aðferð: Jónaskilja (IC).

Flúor (F)

Meðhöndlun sýnis: Fu.

Aðferð: Jónaskilja (IC).

Járn (Fe)

Meðhöndlun sýnis: Fa

Aðferð: Rafgas- massagreining (ICP-AES / ICP-SFMS).

Bór (B)

Meðhöndlun sýnis: Fa

Aðferð: Rafgas- massagreining (ICP-AES / ICP-SFMS)

Ál (Al)

Meðhöndlun sýnis: Fa

Aðferð: Rafgas- massagreining (ICP-AES / ICP-SFMS)

Leiðni (μS)

Meðhöndlun sýnis: Fu.

Aðferð: Platínuskaut, viðmiðunarhiti 25°C .

Mælir stilltur með KCl lausn.

Föst svifefni (SS)

Meðhöndlun sýnis: Sýni síað á staðnum með $0,45 \mu\text{m}$ síuþynnu.

Aðferð: Purrkun og vigtun síuþynnu fyrir og eftir söfnun.

Mengunarefni Cd, Zn, As, Hg, Pb, Ni, Cr, P

Meðhöndlun sýnis: Fa

Aðferð: Rafgas-massagreining (ICP-AES / ICP-SFMS)

Háaleitisbraut 68
103 Reykjavík
landsvirkjun.is

landsvirkjun@lv.is
Sími: 515 90 00

